

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядженням Антимонопольного

комітету України

від 12.03.2015 № 6-рп

**Звіт Антимонопольного комітету України
за 2014 рік**

Зміст

1. Основні завдання Антимонопольного комітету України	3
2. Особливості розвитку конкурентного середовища України у 2014 році	5
3. Загальні підсумки діяльності Антимонопольного комітету України у 2014 році	19
3.1. Здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, запобігання, виявлення та припинення його порушень	19
3.2. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	41
3.3. Зловживання монополюним (домінуючим) становищем	47
3.4. Антиконтурентні дії органів влади та самоврядування	58
3.5. Недобросовісна конкуренція	68
3.6. Контроль за концентрацією та узгодженими діями	76
4. Сприяння розвитку конкуренції	89
4.1. Взаємодія з органами державної влади та органами самоврядування	90
4.2. Надання рекомендацій щодо обмеження монополізму, розвитку конкуренції та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції	101
4.3. Законопроектна та нормотворча робота	108
4.4. Взаємодія з громадськістю	112
5. Діяльність Антимонопольного комітету України як органу оскарження у сфері державних закупівель	115
6. Міжнародна діяльність	122
7. Кадрове, фінансове та наукове забезпечення	127

1. Основні завдання Антимонопольного комітету України

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Антимонопольний комітет України є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель.

Основним завданням Антимонопольного комітету України згідно зі статтею 3 зазначеного Закону є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині:

- 1) здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;
- 2) контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій;
- 3) сприяння розвитку добросовісної конкуренції;
- 4) методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції.

Також відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель» Антимонопольний комітет України є органом оскарження процедур закупівель.

Реалізація цих завдань у 2014 році відбувалася за складних умов.

З березня звітного року Комітет працював у неповному складі – з 9 членів Комітету на посадах перебувало лише 5. Внаслідок цього істотно зросло навантаження на кожного з державних уповноважених.

Відбулося припинення повноцінної роботи чотирьох територіальних відділень Комітету (з березня – в АР Крим та Севастопольського міського, з липня – серпня – Донецького та Луганського обласних), на які у 2013 році припадало 14 відсотків розглянутих заяв, 15 відсотків припинених порушень, 18 відсотків наданих рекомендацій та 12 відсотків сплачених штрафів. Діяльність Донецького та Луганського територіальних відділень вдалося відновити лише наприкінці року.

Порівняно з 2013 роком фактичне бюджетне фінансування Комітету зменшилось на 21,8 млн грн (або на 30,3 відсотка). При цьому, за серпень – грудень скорочення становило понад 70 відсотків.

У зв'язку із скороченням фінансування, у серпні – грудні фактично працювало 40 – 50 відсотків передбачених штатною чисельністю працівників органів Комітету, відбувся відтік кадрів: кількість вакансій з липня по грудень 2014 року зросла в 1,7 разу. До прикладу, у 2014 році лише 13 фахівців Комітету забезпечували державну функцію контролю за концентрацією суб'єктів господарювання по всій Україні.

У зв'язку із заборобою на проведення перевірок суб'єктів господарювання були обмежені можливості органів Комітету в частині виявлення дій, що мають ознаки порушень насамперед антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Незважаючи на це, основні кількісні показники, що характеризують обсяги роботи органів Комітету, у 2014 році у розрахунку на одного працюючого відповідали показникам 2011 – 2012 років або перевищували їх.

**Порівняння результатів діяльності Антимонопольного комітету
України у 2011, 2012 та 2014 роках**

	2011	2012	2014
Бюджетне фінансування, млн грн	64,8	62,7	50,16
Кількість працівників	788	790	649
Заяв, розглянутих на 1 працюючого	6,4	8,1	6,97
Виявлених порушень на 1 працюючого	5,69	7,36	8,23
Рекомендацій, внесених щодо припинення порушень, на 1 працюючого	1,6	2,7	4,5
Сплачено штрафів на 1 працюючого, тис. грн	27,9	50,6	40,1

Безпосередньо економічну ефективність діяльності Комітету у 2014 році характеризує перевищення попереджених унаслідок припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції неправомірних витрат і втрат юридичних і фізичних осіб над бюджетними витратами на утримання Комітету у 15 разів та перевищення зазначених бюджетних витрат вартісними показниками обсягу ринків, на яких унаслідок заходів Комітету поновлено умови добросовісної конкуренції, у 26,6 разу.

**2. Особливості розвитку конкурентного середовища в Україні
у 2014 році**

Функціонування конкурентного середовища в Україні у 2014 році відбувалося за складних умов, коли в національній економіці спостерігалася дія низки чинників, що негативно впливала на передумови конкуренції на вітчизняних ринках. Зокрема, відбулося скорочення обсягу пропозиції товарів,

робіт і послуг внаслідок загального спаду внутрішнього валового продукту, скорочення промислового виробництва, зменшення обсягів імпорту. Водночас мало місце зменшення обсягів платоспроможного попиту, обумовлене, зокрема, погіршенням фінансового результату підприємств, зростанням заборгованості з виплати заробітної плати, інфляційними процесами.

Показником, який дозволяє оцінити структурні передумови конкуренції в національній економіці України, є частка підприємств, що діють на ринках різних типів, у загальному обсязі реалізованої продукції.

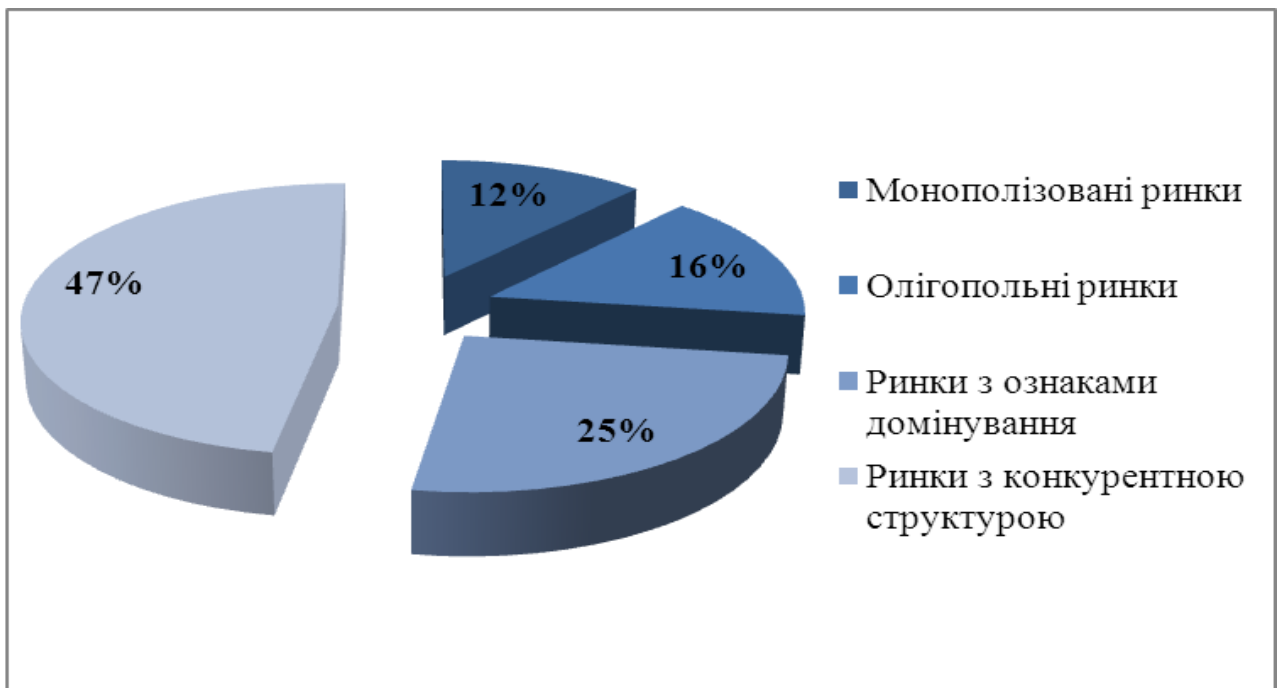

Рис. 1. Структурні передумови конкуренції в економіці України на початок 2014 року, у відсотках¹

Згідно з даними досліджень, проведених Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики, на початок 2014 року на ринках, де структурні передумови конкуренції були повністю відсутні (тобто, ринках, на яких частка найбільшого суб'єкта господарювання становила понад 90 відсотків), реалізовувалося 11,8 відсотка продукції. У порівнянні з 2013 роком цей показник збільшився на 4,3 відсоткового пункту (в.п.). Частка в обсязі реалізації на ринках з домінуванням однієї фірми, монополізованих

¹Наведено частку підприємств, що діяли на ринках певних типів, у загальному обсязі реалізованої продукції (за винятком перепродажу без додаткової обробки).

ринках та ринках з домінуванням одного суб'єкта господарювання (ринках, на яких частка найбільшого суб'єкта господарювання складала понад 35 відсотків) становила 25,4 відсотка. Цей показник знизився на 4,5 в.п. На олігопольних ринках (тобто, ринках, на яких частка трьох найбільших суб'єктів господарювання перевищує 50 відсотків) частка в обсязі продукції, що реалізується, становить 15,4 відсотка та у порівнянні з попереднім роком зменшилась на 1,5 в.п. Водночас майже половина продукції, а саме 47,4 відсотка, реалізується суб'єктами господарювання, що діють на ринках, де структурні обмеження конкуренції відсутні. На початок 2013 року цей показник становив 45,7 відсотка.

Таблиця 2

**Зміни показників структурних передумов розвитку
конкуренції в економіці України**

Типи ринків	Частка підприємств, що діють на ринку певного типу в загальному обсязі виробництва (реалізації) за роками, у відсотках		
	на початок 2013 року	на початок 2014 року	Відхилення показника
Ринки з конкурентною структурою	45,7	47,5	1,8
Олігопольні ринки	16,9	15,4	-1,5
Ринки з ознаками домінування	29,9	25,4	-4,5
Монополізовані ринки	7,5	11,8	4,3

Показником, який дозволяє оцінити структурні передумови розвитку конкуренції в економіці України, є норма входження в ринок та норма виходу з ринку суб'єктів господарювання. Ці дані розраховуються на основі даних Держстату України про кількість суб'єктів ЄДРПОУ, взятих на облік та знятих з обліку (рис. 2).

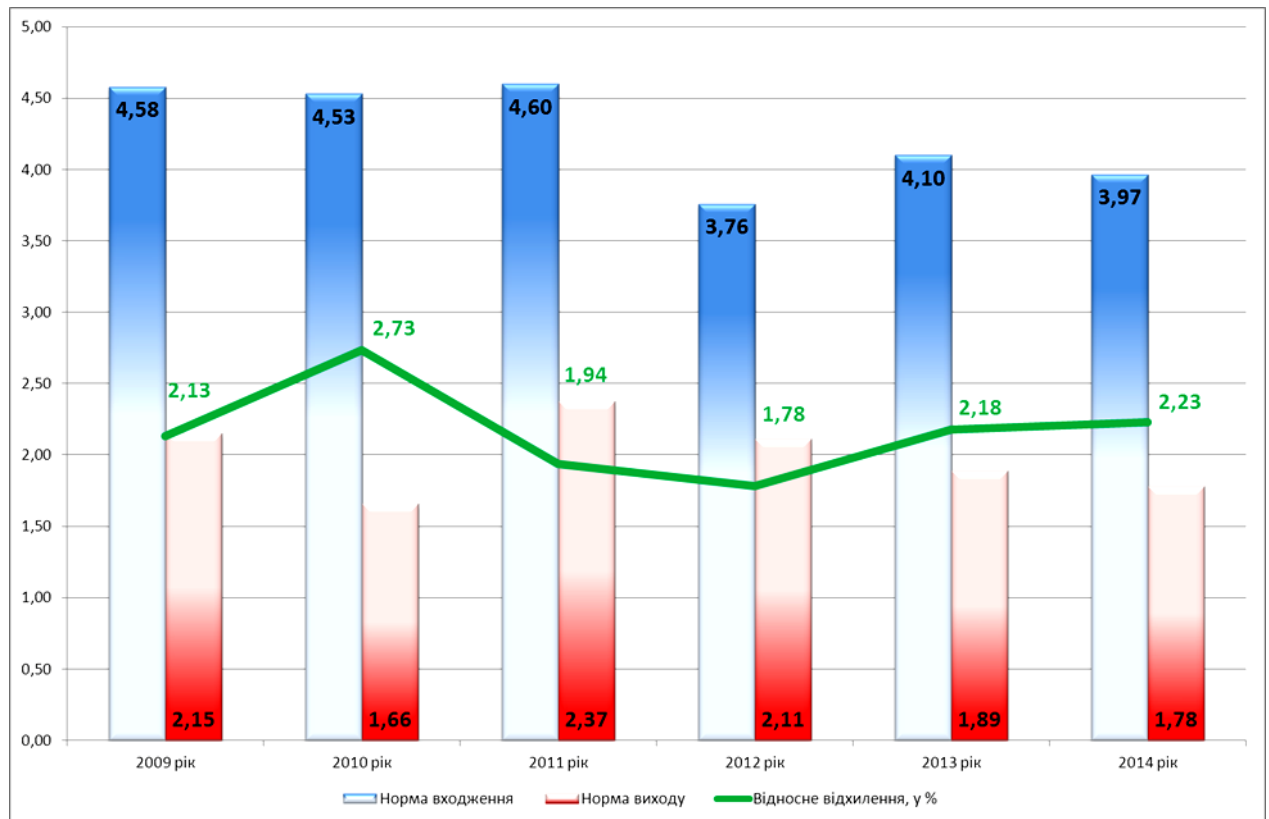

Рис. 2. Динаміка загальних норм входження та виходу по Україні, у відсотках

У 2014 році спостерігалось зменшення показника норми входження нових суб'єктів господарювання на товарні ринки України порівняно з попереднім роком. Показник виявився одним із найнижчих за останні шість років.

Найнижчі показники норми входження за 10 місяців 2014 року мали місце в Луганській (1,62), Донецькій (1,69), Сумській (3,25), Тернопільській (3,35) та Херсонській (3,36) областях, найвищі – у м. Києві (6,3), Київській (5,22), Житомирській (4,9) та Вінницькій (4,45) областях.

Відхилення показників загальних норми входження та норми виходу протягом останніх років свідчать про низький стимул до вступу суб'єктів господарювання на товарні ринки

Як і в попередні роки, в різних секторах національної економіки умови розвитку конкуренції суттєво відрізнялись. Найкращі структурні передумови конкуренції зберігались у торгівлі – 72,3 відсотка товарів реалізовувалось на

ринках з конкурентною структурою та в агропромисловому комплексі, де 69,5 відсотка товарів (робіт, послуг) реалізується на ринках з конкурентною структурою (рис. 4).

Найбільш несприятливою для конкуренції є структура товарних ринків у секторі транспорту та зв'язку – 14,8 відсотка загального обсягу товарів (робіт, послуг) реалізується на ринках з конкурентною структурою, при цьому рівень конкурентних ринків знизився на 0,6 в.п.

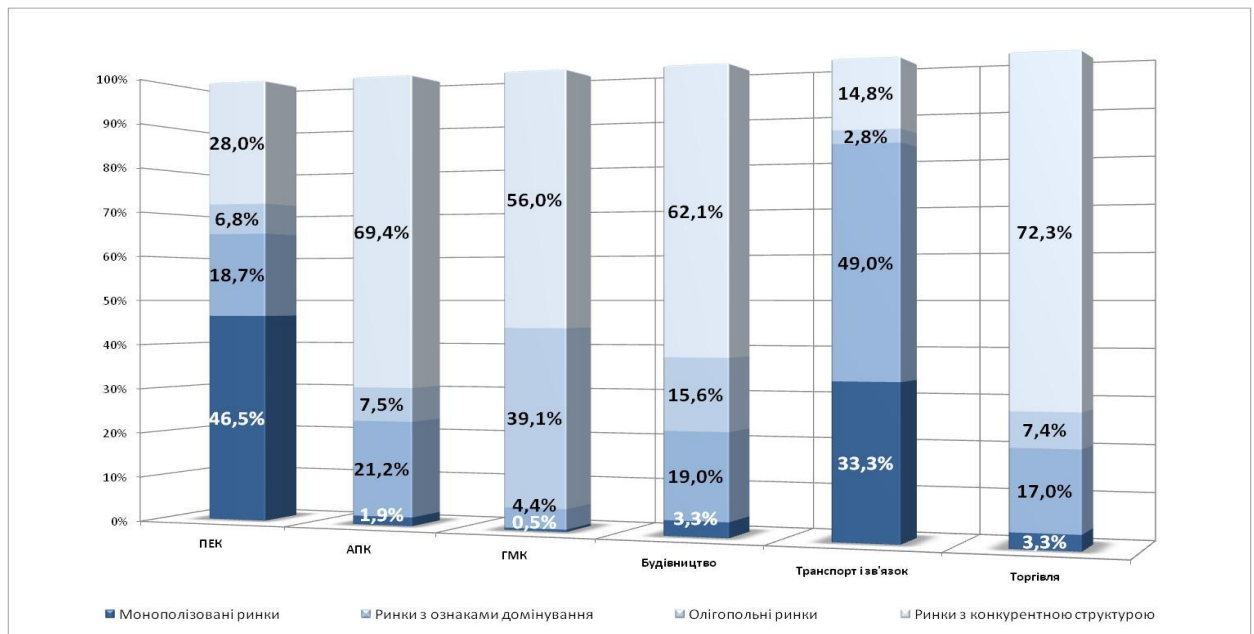

Рис. 3. Частки ринків з різними структурними передумовами конкуренції по секторах економіки у 2013 році, у відсотках

Рівень монополізації на початок 2014 року (розрахований як частка всіх суб'єктів господарювання, що діють на монополізованих ринках, в обсязі реалізованої продукції галузі) порівняно з попереднім роком зменшився у 36 галузях. Зокрема, позитивні тенденції до зменшення рівня монополізації спостерігалися на ринках сільського господарства, харчової промисловості, текстильної промисловості, поліграфічної промисловості, шкіряної, хімічної, фармацевтичної та металургійної промисловості, оптової та роздрібної торгівлі, кур'єрській та ветеринарній діяльності, наданні інформаційних та інших консалтингових послуг.

Водночас у 34 галузях спостерігалось зростання рівня монополізації, зокрема, це галузі добування корисних копалин, виробництва напоїв, оброблення деревини та виробництва меблів, виробництва гумових та пластмасових виробів, виробництва комп'ютерів і оптичної продукції, ремонту і монтажу устаткування, наземного транспорту, складського господарства та допоміжної діяльності у транспорті, діяльності готелів та ресторанного бізнесу, діяльності туристичних агентств та охоронних служб тощо.

На ринках агропромислового комплексу на початок 2014 року за умов відсутності структурних обмежень конкуренції реалізовувалося 69,4 відсотка продукції, на ринках з олігопольною структурою – 7,5 відсотка, на ринках з ознаками домінування одного суб'єкта господарювання – 21,2 відсотка та цілком монополізованих – 1,9 відсотка (рис. 4).

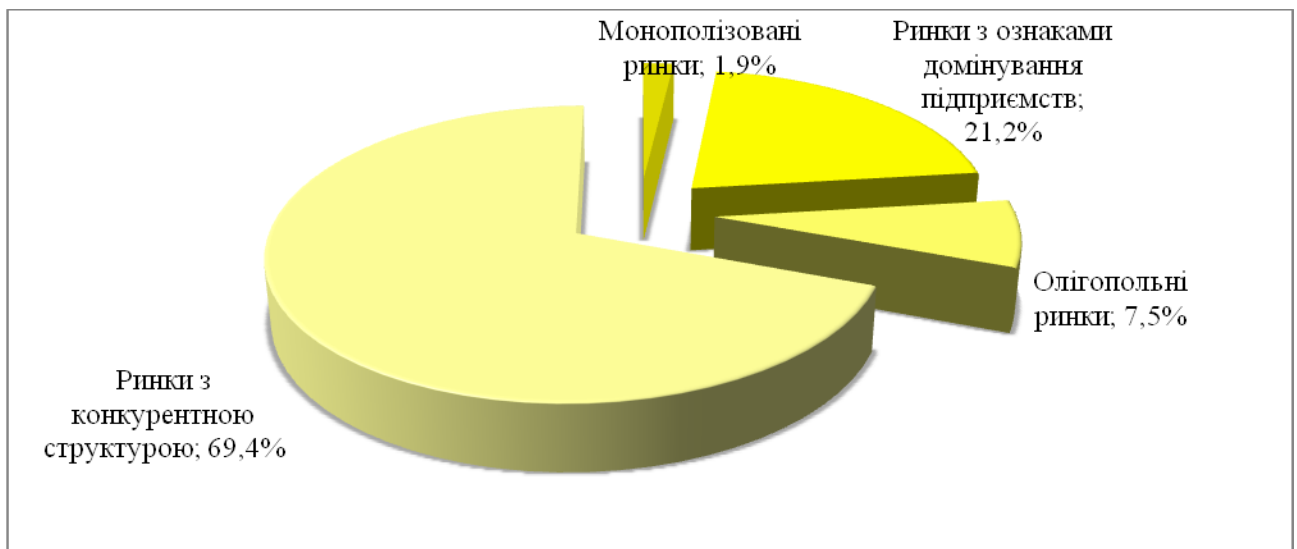

Рис. 4. Структурні передумови конкуренції в агропромисловому секторі на початок 2014 року

У порівнянні з попереднім роком показник конкурентних ринків агропродовольчого комплексу зріс на 23,7 в.п. Частка в обсязі реалізації на олігопольних ринках знизилась на 15,4 в.п. На ринках з домінуванням однієї фірми частка в обсязі продукції, що реалізується, порівняно з минулим роком

зменшилась на 8,5 відсотка. Показник монополізованих ринків збільшився на 0,2 в.п.

Агропромисловий комплекс характеризується помірним рівнем концентрації виробництва. На 200 найбільших підприємств (0,4 відсотка загальної кількості підприємств, сільського, лісового та рибного господарства) у 2013 році припадало 47,6 відсотка обсягу реалізованої продукції.

Таблиця 3

**Динаміка сукупного рівня концентрації в агропромисловому комплексі
України у 2010 - 2013 роках**

Ранжування найбільших СГ	Частка найбільших СГ, %							
	в обсязі реалізованої продукції				у середній кількості працівників			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
10	12,0	13,8	13,6	14,1	1,1	1,0	1,6	1,6
20	17,9	20,4	19,9	21,3	3,2	3,4	4,6	3,8
50	28,2	29,7	28,0	30,0	6,2	6,4	7,6	7,7
100	36,7	37,6	35,7	37,8	10,2	12,3	12,3	13,4
150	42,1	43,0	41,1	43,3	13,3	15,7	15,6	17,4
200	46,3	47,1	45,4	47,6	16,6	19,1	18,7	20,1

На початок 2014 року на ринках промисловості, де структурні обмеження конкуренції відсутні, реалізовувалось 40,4 відсотка продукції, на олігопольних ринках – 16,9 відсотка, на ринках з домінуванням однієї фірми – 22,7 відсотка та на цілком монополізованих – 20,0 відсотків.

У порівнянні з попереднім роком показник частки конкурентних ринків у промисловості зріс на 1,3 в.п. Частка в обсязі реалізації на олігопольних ринках знизилась на 0,1 в.п. На ринках з домінуванням однієї фірми частка в обсязі продукції, що реалізується, порівняно з попереднім роком зменшилась на 2,6 відсотка. Показник монополізованих ринків збільшився на 1,4 в.п.

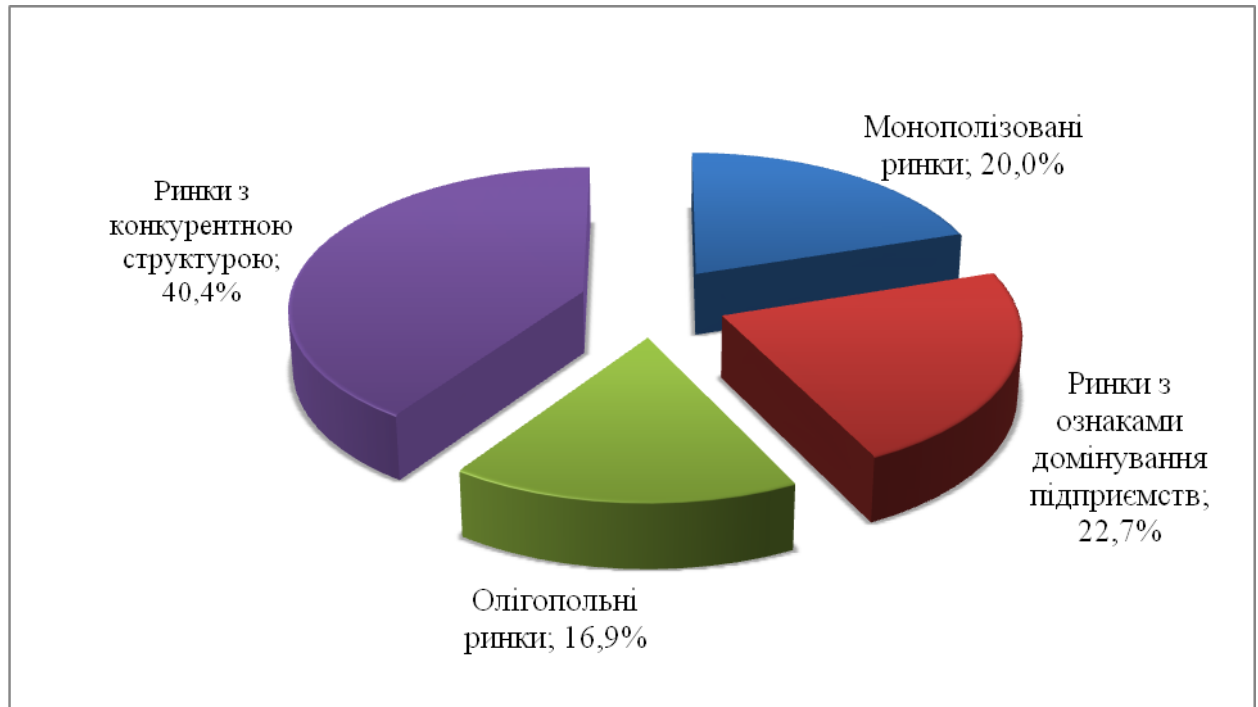

Рис. 5. Структурні передумови конкуренції в промисловості на початок 2014 року², у відсотках

Досить високим у промисловості України є сукупний рівень концентрації: 10 найбільших підприємств забезпечували 22,4 відсотка загального обсягу реалізованої продукції, а 100 найбільших (що становить 0,2 відсотка загальної кількості промислових підприємств) – 62,3 відсотка.

²Наведено частку підприємств, що діяли на ринках певних типів, у загальному обсязі реалізованої продукції (за винятком перепродажу без додаткової обробки).

**Динаміка сукупного рівня концентрації
в промисловості України за роками³**

Ранжування найбільших СГ	Частка найбільших СГ в обсязі реалізованої продукції, у %									
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
10	22,3	20,3	23,5	19,7	19,2	17,7	20,3	23,1	22,0	24,4
20	30	29,2	31,8	27,8	28,6	26,2	30,0	33,0	32,7	36,5
50	42,3	41,3	43,2	40,9	42,9	40,2	44,0	46,8	47,5	51,9
100	51,1	51,9	51,9	51,8	54,5	51,6	55,4	57,7	58,5	62,3
150	56,1	57,5	56,9	57,6	60,4	57,5	61,1	63,3	63,5	67,3
200	59,6	61,4	60,3	61,4	64,3	61,7	65,1	67,1	67,1	70,9

Джерело: Звіти про НДР щодо тенденцій розвитку конкурентних відносин в економіці України за відповідні роки та розрахунки за статистичними даними Держстату України.

На ринках паливно-енергетичного комплексу, на яких були відсутні структурні обмеження конкуренції, на початок 2014 року реалізовувалося 28,0 відсотків продукції, на ринках з олігопольною структурою – 6,8 відсотка, на ринках з домінуванням однієї фірми – 18,7 відсотка та цілком монополізованих ринках – 46,5 відсотка.

³ При аналізі даних необхідно враховувати зміни у статистичній методології: за 2000-2003 роки наявні дані щодо частки найбільших підприємств в обсязі виробництва, а за 2004-2005 роки – в обсязі реалізації, за 2006-2007 роки збільшився обсяг інформації щодо підприємств, за 2008-2010 роки, навпаки, скоротився, оскільки Держстат України проводить спостереження за 20 відсотками малих підприємств, у 2012 році Держстатом України запроваджено нову класифікацію видів економічної діяльності.

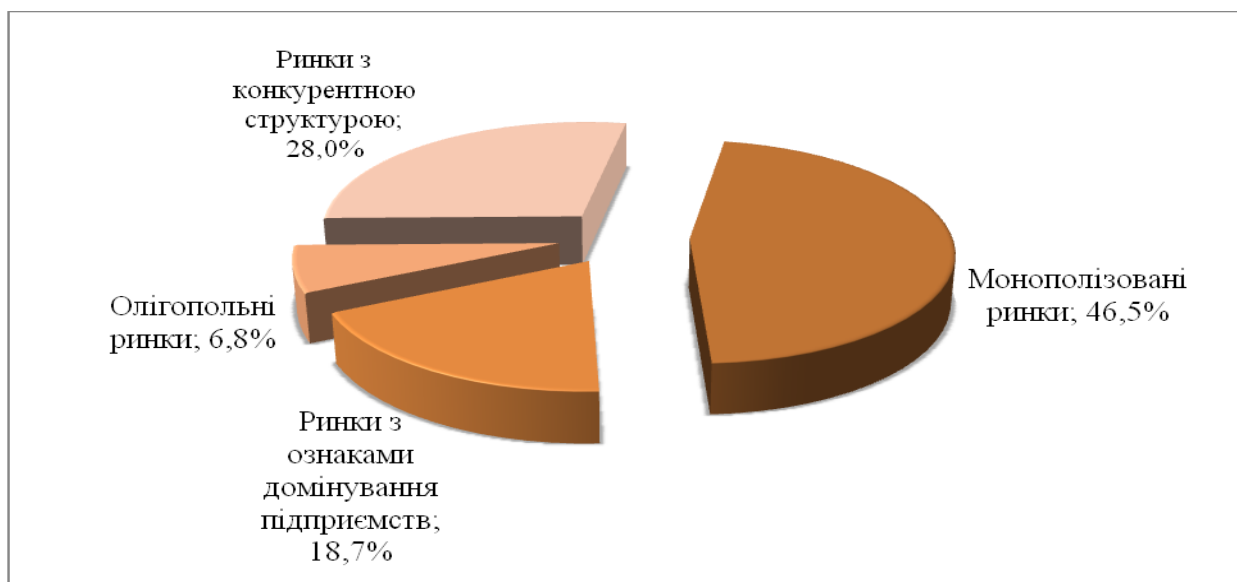

Рис. 6. Структурні передумови конкуренції на ринках ПЕК

У порівнянні з попереднім роком показник конкурентних ринків зменшився на 18,9 в.п. Частка в обсязі реалізації на олігопольних ринках залишилась без змін. На ринках з домінуванням однієї фірми частка в обсязі продукції, що реалізується, зменшилась на 14,1 відсотка. Показник монополізованих ринків збільшився на 33,0 в.п.

Сукупний рівень концентрації в паливно-енергетичному комплексі майже вдвічі вище, ніж у промисловості. При цьому, він має тенденцію до збільшення.

Таблиця 5

Динаміка сукупного рівня концентрації в паливно-енергетичному комплексі України за роками⁴

Ранжування найбільших СГ	Частка найбільших СГ, %							
	в обсязі реалізованої продукції				у середній кількості працівників			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
10	43,3	45,0	45,9	51,1	12,1	11,7	18,7	20,6
20	57,3	58,4	58,4	63,4	23,3	22,4	24,4	28,0
50	74,2	74,1	75,0	78,4	44,8	41,9	45,4	48,0
100	84,6	84,0	84,8	87,1	64,6	61,5	64,7	67,3
150	90,0	89,6	89,5	91,1	76,3	74,5	75,9	78,8
200	92,9	92,7	92,3	93,6	84,0	83,8	83,3	85,1

⁴При аналізі даних необхідно враховувати зміни у статистичній методології Держстату України: статистичні обстеження за 2008-2010 роки здійснювались за класифікацією КВЕД-2005, а з 2012 року було запроваджено КВЕД-2010, тому повністю зіставними є дані за 2010-2011 та 2012-2013 роки.

В гірничо-металургійному комплексі на початок 2014 року на ринках, де структурні обмеження конкуренції були відсутні, реалізовувалося 56,0 відсотків продукції, на олігопольних ринках – 39,1 відсотка, на ринках з домінуванням однієї фірми – 4,4 відсотка та цілком монополізованих ринках – 0,5 відсотка.

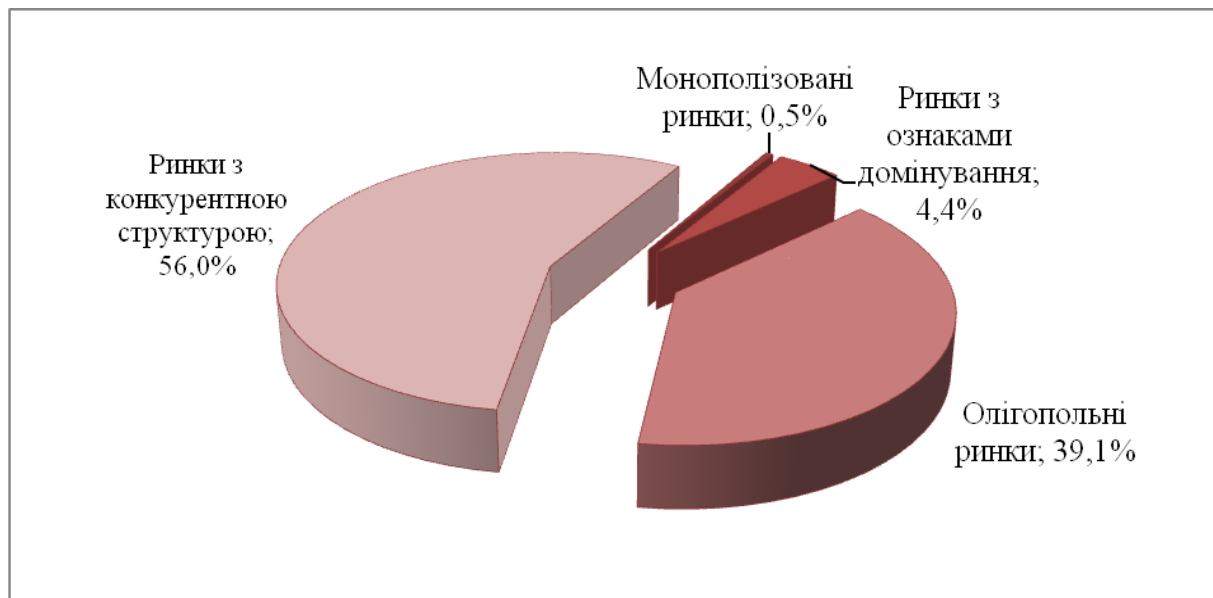

Рис. 7. Структурні передумови конкуренції на ринках ГМК

У порівнянні з попереднім роком показник монополізованих ринків не змінився. Частка в обсязі реалізації на ринках з домінуванням однієї фірми знизилась на 11,3 в.п. На олігопольних ринках частка в обсязі продукції, що реалізується, порівняно з попереднім роком зменшилась на 6,1 в.п., що відповідно призвело до збільшення частки в обсязі реалізації на конкурентних ринках на 5,2 в.п.

У сфері будівництва (включаючи будівництво споруд) на початок 2014 року майже дві третини товарів, робіт і послуг реалізовувалися суб'єктами господарювання, які діють на ринках, де структурні обмеження конкуренції відсутні, а саме – 62,1 відсотка. У той же час, на ринках з олігопольною структурою – 15,6 відсотка, на ринках з ознаками домінування одного суб'єкта господарювання – 19,0 відсотків та суцільно монополізованих – 3,3 відсотка.

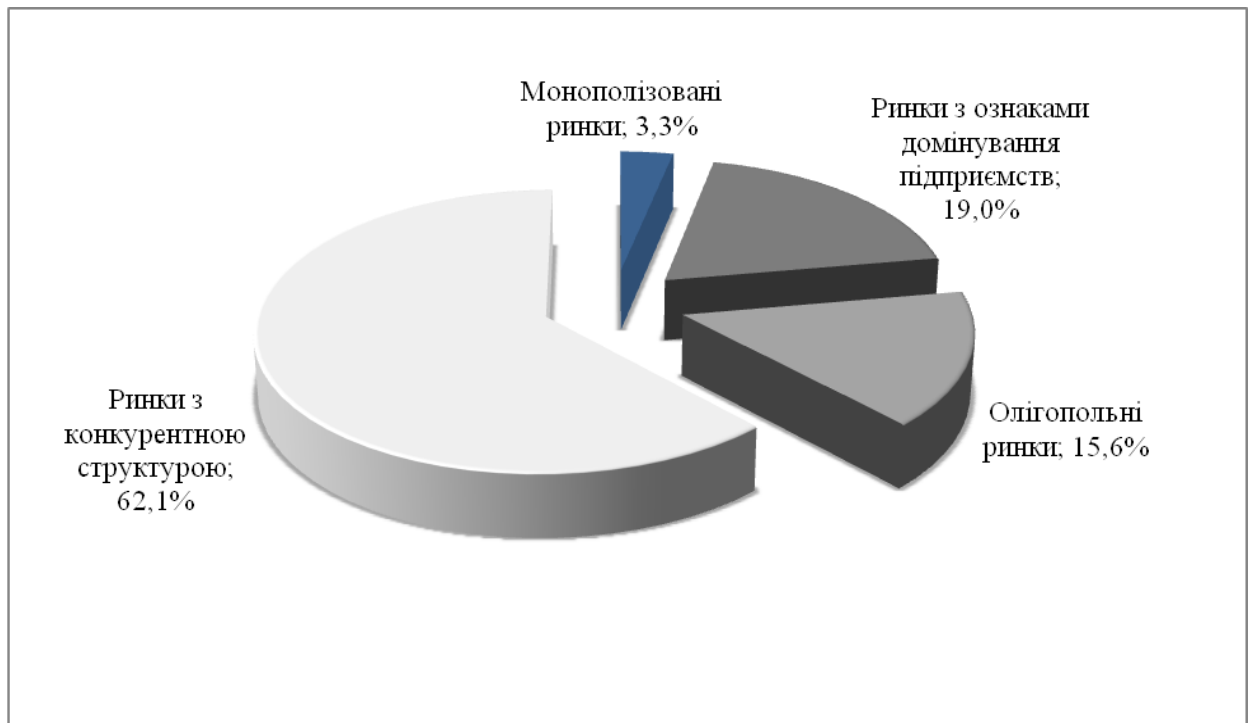

Рис. 8. Структурні передумови розвитку конкуренції в будівництві

У порівнянні з попереднім роком на початок 2014 року показник монополізованих ринків збільшився на 3,2 в.п. Частка в обсязі реалізації на ринках з домінуванням однієї фірми знизилась на 20,1 в.п. На олігопольних ринках частка в обсязі продукції, що реалізується, порівняно з попереднім періодом суттєво зменшилась на 20,2 в.п. Збільшилась частка в обсязі реалізації на конкурентних ринках на 37,1 в.п.

На транспорті та у зв'язку на початок 2014 року частка послуг, що реалізовувалися за відсутності структурних обмежень конкуренції, становила тільки 14,9 відсотка, на ринках з олігопольною структурою – 2,8 відсотка. У той же час, на ринках з ознаками домінування одного суб'єкта господарювання – 49,0 відсотків та цілком монополізованих ринках – 33,3 відсотка.

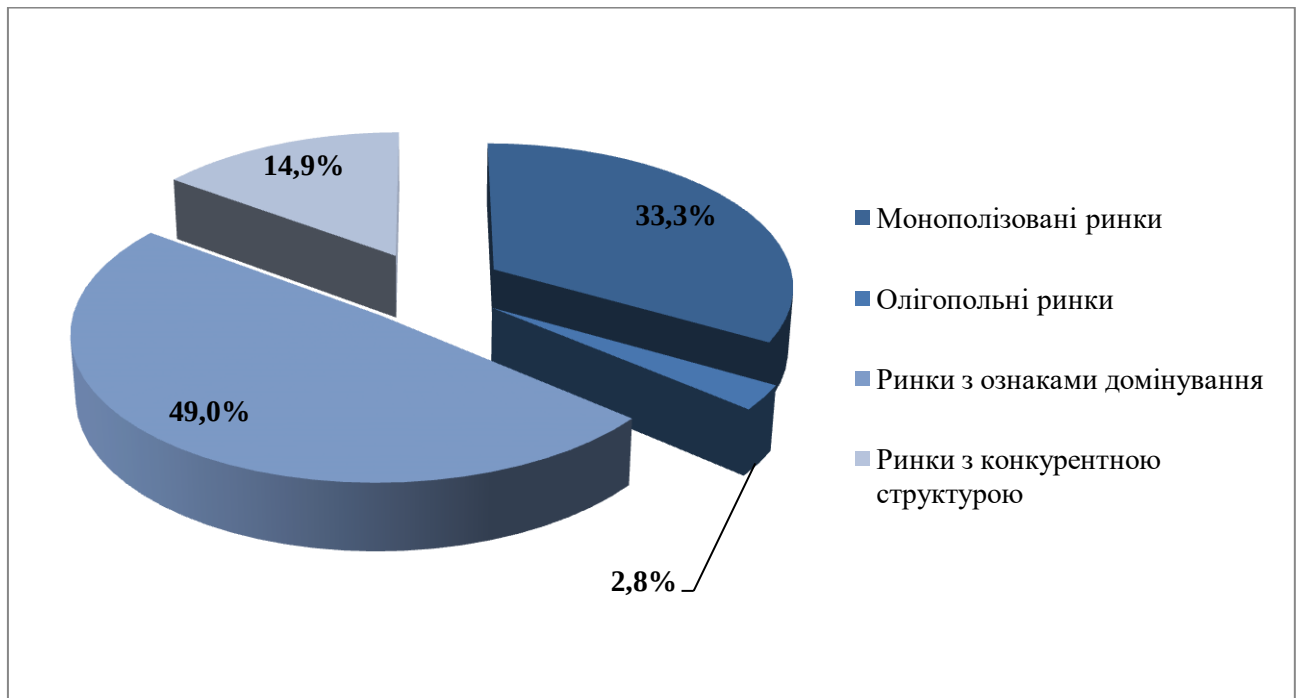

Рис. 9. Структурні передумови розвитку конкуренції в секторі транспорту і зв'язку

У порівнянні з попереднім роком показник монополізованих ринків збільшився на 20,7 в.п. Частка в обсязі реалізації на ринках з домінуванням однієї фірми знизилась на 8,3 в.п. На олігопольних ринках частка в обсязі продукції, що реалізується, порівняно з попереднім періодом суттєво зменшилась на 11,9 в.п. та частка в обсязі реалізації на конкурентних ринках знизилась на 0,6 в.п.

За результатами анкетного опитування 512 підприємств у 22 областях України встановлено, що 37,0 відсотків опитаних вважали рівень конкуренції з боку інших вітчизняних підприємств високим, 35,0 відсотків – помірним, 6,0 відсотків – слабким і 8,0 відсотків взагалі не відчували конкуренції з боку українських товаровиробників.

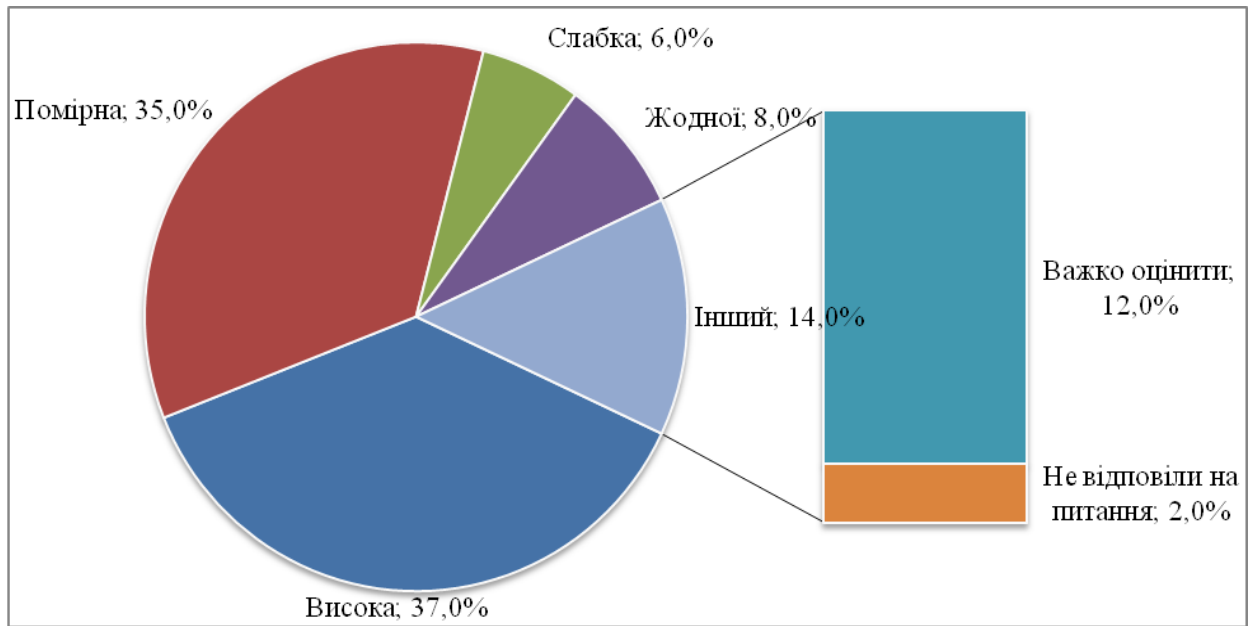

Рис. 10. Оцінка рівня конкуренції на ринках України у 2014 році

Отже, частка опитаних підприємців, які відчують значну або помірну конкуренцію з боку вітчизняних виробників (72,0 відсотки) є порівнянною з часткою в загальному обсязі реалізації ринків з конкурентною або олігопольною структурою (62,9 відсотка).

Разом з тим, порівняно з попереднім часом частка опитаних, що відчують значну або помірну конкуренцію, зменшилась: у 2014 році вона становила 76,0 відсотків, у 2012 році – 82,7 відсотка, у 2010 році – 84,8 відсотка, а в 2008 році – 87,5 відсотка.

3. Загальні підсумки діяльності Антимонопольного комітету України у 2014 році

3.1. Здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, запобігання, виявлення та припинення його порушень

У 2014 році в Антимонопольному комітеті України розглянуто **4 525** заяв та звернень з приводу порушень законодавства про захист економічної конкуренції, що на 42,7 відсотка менше, ніж у 2013 році.

Таблиця 6

Кількість заяв та звернень, розглянутих Антимонопольним комітетом України, та проведених перевірок

Одиниць \ Рік	2014
Загальна кількість розглянутих заяв, скарг, інших звернень з приводу порушень законодавства про захист економічної конкуренції	4 525
Загальна кількість проведених перевірок	217

Протягом 2014 року органами Комітету проведено **217** виїзних перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції: **185** – суб'єктів господарювання та **32** – державних органів. Кількість перевірок суб'єктів господарювання у 2014 році порівняно з 2013 роком зменшилася в 4,1 разу. Скорочення кількості проведених перевірок обумовлено необхідністю зменшення адміністративного тиску на бізнес, зокрема, заборонаю на проведення перевірок суб'єктів господарювання у серпні – грудні звітного року.

За результатами проведених перевірок розпочато розгляд **196** справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та надано **159** рекомендацій щодо припинення дій (бездіяльності), які містили ознаки таких правопорушень.

За результатами вжитих Комітетом заходів всього припинено **5 341** порушення законодавства про захист економічної конкуренції. З них **2 221** порушення – у вигляді зловживань монопольним (домінуючим) становищем, **445** – антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, **1 628** – антиконкурентних дій державних органів, **650** – недобросовісної конкуренції.

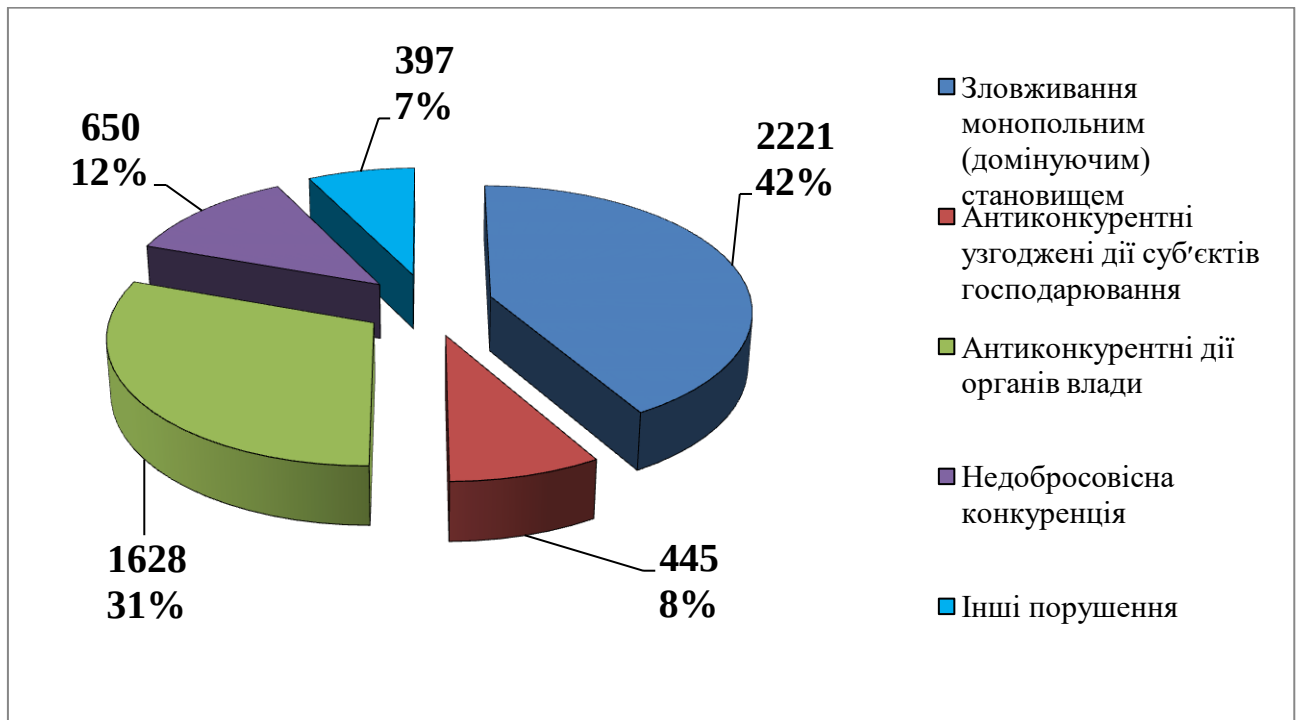

Рис. 11. Структура порушень законодавства про захист економічної конкуренції, припинених Комітетом у 2014 році

Із загальної кількості припинених порушень:

2 416 (45,2 відсотка) припинено шляхом прийняття рішень про застосування передбаченої законом відповідальності;

2 925 (54,8 відсотка) – шляхом надання рекомендацій органами Антимонопольного комітету.

Порівняно з 2013 роком частка порушень, припинених шляхом надання рекомендацій, зросла на 8,6 в.п., порівняно з 2012 – на 18,6 в.п. Отже, у правозастосовній діяльності Комітету істотно посилилася попереджувальна складова.

**Структура припинених Комітетом порушень законодавства про
захист економічної конкуренції за галузями**

Ринок	Кількість порушень у 2014 році, % загальної кількості за видами				
	Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	Зловживання монопольним становищем	Антиконкурентні дії органів влади	Недобросовісна конкуренція	Всього разом з іншими
ЖКГ	0	36,05	13,1	0	19,39
Адмінпослуги	0	0,36	41,8	0	12,96
АПК	16,51	5,50	1,00	53,54	11,19
Охорона здоров'я, лікарські засоби та медичні засоби	4,59	9,77	1,60	15,85	7,26
ПЕК	10,78	13,64	0,40	0,46	7,24
Збір, вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів	0,23	5,86	13,10	0,62	6,58
Транспорт	10,09	1,36	7,30	5,54	4,65
Послуги землевпорядкування та послуги оренди нерухомого майна	0	5,55	4,20	1,08	3,91
Підключення об'єктів містобудування, в т.ч. об'єктів житлового будівництва, до інженерних мереж електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення	0	7,23	0,20	0	3,12
Будівництво та будівельні матеріали	18,58	0,05	0,80	2,77	2,51
Ритуальні послуги	0	1,95	2,20	0,15	1,68
Обслуговування та ремонт автомобілів	1,38	1,09	0,10	0,31	0,68
Супутні послуги при наданні адмінпослуг	0	0,50	0,10	0	0,23
Зв'язок та телекомунікації	0,23	0,27	0,20	0,15	0,21
Інші ринки	37,61	10,82	13,90	19,53	18,39
Всього	100	100	100	100	100

Найбільшу кількість порушень законодавства про захист економічної конкуренції було виявлено на ринках житлово-комунального господарства (19,39 відсотка всіх порушень), адміністративних послуг (12,96 відсотка), агропромислового комплексу (11,19 відсотка), паливно-енергетичного комплексу (7,24 відсотка), охорони здоров'я (7,26 відсотка), збору, вивезення,

перероблення та захоронення побутових відходів (6,58 відсотка), транспорту (4,65 відсотка), послуг землевпорядкування та послуг оренди нерухомого майна (3,91 відсотка), підключення об'єктів містобудування, в тому числі об'єктів житлового будівництва, до інженерних мереж електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення (3,12 відсотка), будівництва та будівельних матеріалів (2,51 відсотка), ритуальних послуг (1,68 відсотка) та інші.

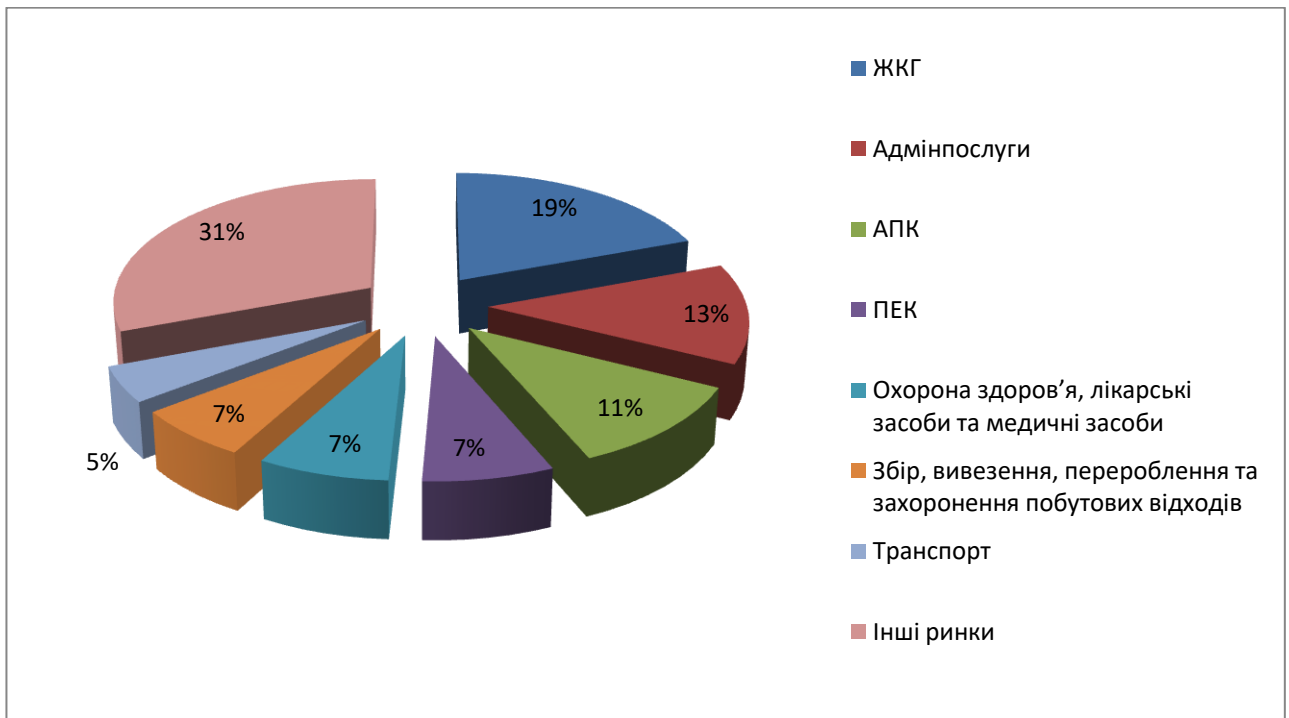

Рис. 12. Структура порушень законодавства про захист економічної конкуренції за галузями

Антимонопольний комітет України, забезпечуючи захист економічної конкуренції на ринках України, приділяв увагу насамперед тим ринкам, які мають найбільший вплив на добробут громадян України.

Діяльність Комітету з виявлених та припинених порушень законодавства про захист економічної конкуренції у 2014 році зосереджувалася на таких проблемах:

- припинення зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринках:

- житлово-комунального господарства (15 відсотків усіх припинених порушень);
- паливно-енергетичного комплексу (5,7 відсотка всіх припинених порушень);
- охорони здоров'я та лікарських засобів (4,1 відсотка всіх припинених порушень);

- припинення антиконкурентних дій державних органів у сфері надання адміністративних послуг (12,7 відсотка всіх припинених порушень);

- припинення недобросовісної конкуренції на ринках агропромислового комплексу (6,5 відсотка всіх припинених порушень);

- припинення антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час проведення конкурсних процедур закупівель (6,7 відсотка всіх припинених порушень).

Комітетом було здійснено поглиблені дослідження із вжиттям відповідних заходів з метою припинення виявлених ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції та їх запобігання.

У минулому році пріоритетними для Антимонопольного комітету України були ринки підключення об'єктів містобудування, в тому числі об'єктів житлового будівництва, до інженерних мереж електро-, газопостачання; послуг з організації роздрібної торгівлі у неспеціалізованих магазинах з переважно продовольчим асортиментом; супутніх послуг при наданні адміністративних послуг; послуг організації роздрібної торгівлі лікарськими засобами.

Ринки паливно-енергетичного комплексу здебільшого знаходяться або в стані природної монополії, або є суміжними до природної монополії.

Під час дослідження була зібрана та проаналізована інформація від органів влади та суб'єктів господарювання з метою визначення основних проблем, що стримують розвиток конкуренції і створюють підґрунтя для

вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції на цьому ринку.

Об'єкти дослідження – суб'єкти природних монополій у сфері розподілу природного газу розподільними трубопроводами та передачі електроенергії локальними (місцевими) електромережами.

Особливість цих ринків – значна кількість суб'єктів господарювання, що діють на них. Це, зокрема, 50 ліцензіатів з розподілу природного газу та 45 ліцензіатів з передачі електроенергії.

Ринки розподілу природного газу розподільними трубопроводами та передачі електроенергії локальними (місцевими) електромережами є регіональними, оскільки надання послуг на зазначених ринках обмежене територією, на якій розташовані мережі відповідного суб'єкта природної монополії.

При цьому деякі ліцензіати з передачі електроенергії місцевими (локальними) електромережами та розподілу природного газу діють на території всієї області, де розташовані їх мережі (до прикладу, ПАТ «Київоблгаз», ПАТ «Харківоблгаз», ПАТ «Миколаївобленерго», ПАТ «Львівобленерго» тощо), інші – на території окремих міст (районів) у межах розташування своїх мереж (ПАТ «Київенерго», ПАТ «Маріупольгаз» тощо).

Внаслідок технологічних особливостей виробництва товарів (надання послуг) на ринку, що перебуває в стані природної монополії, низької еластичності попиту на ці товари (послуги), відсутності товарів-замінників, суб'єкти природних монополій об'єктивно займають монопольне (домінуюче) становище на відповідних ринках в межах території, на якій розташовані їх мережі.

Разом з тим, суб'єкти природних монополій здійснюють діяльність і на суміжних ринках (постачання природного газу та електричної енергії), також займаючи на деяких з них монопольне (домінуюче) становище.

Отримання послуги з електро- та газопостачання неможливе без надання послуги з приєднання до відповідних мереж суб'єкта природної монополії.

У кожному окремому випадку суттєвий вплив на прозорість та ефективність діяльності на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж природних монополій, має діяльність місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування, в тому числі в частині забезпечення прозорих процедур виділення земельних ділянок для прокладення трубопроводів, створення сприятливого бізнес-середовища для входження на ринок нових суб'єктів господарювання, виділення бюджетних коштів для газифікації населених пунктів тощо.

Органами Комітету в травні – червні 2014 року проведені планові виїзні перевірки додержання газорозподільними підприємствами законодавства про захист економічної конкуренції на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання.

Зазначеними перевітками було охоплено усі регіони України – 88 структурних підрозділів 28 газорозподільних підприємств у 23 регіонах України.

При цьому, Комітет у 2014 році зосередив увагу на діяльності регіональних підрозділів суб'єктів природних монополій, зокрема, управлінні експлуатації газового господарства газорозподільних підприємств.

За результатами проведених перевірок, органами Антимонопольного комітету України розглянуто понад 20 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях газорозподільних підприємств, надано 60 рекомендацій щодо припинення дій, які містять ознаки зловживань монопольним (домінуючим) становищем газорозподільними підприємствами на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання.

При цьому переважна більшість порушень стосувалася зловживань при включенні до технічних умов необґрунтованих вимог, які не є необхідними для цього приєднання; штучного завищення вартості послуги з приєднання (нестандартного приєднання); порушення термінів розгляду заяви на приєднання; затягування строків виконання договору на приєднання; необґрунтованого неприйняття заяви про приєднання до розгляду; тощо.

Разом із тим, ряд суміжних ринків є потенційно конкурентним і послуги на ринках можуть надаватися як суб'єктами природних монополій, так і іншими суб'єктами господарювання. Це, зокрема, проектні роботи, будівельно-монтажні роботи з реалізації технічних умов на приєднання до мереж газопостачання, в тому числі відновлення дорожнього покриття після прокладання трубопроводів тощо. При цьому, суб'єкти природних монополій різним способом намагаються створити перешкоди іншим суб'єктам господарювання для входження на ці ринки, що може призводити до їх штучної монополізації.

Суттєвий вплив на прозорість та ефективність діяльності на цьому ринку послуг чинять місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування.

Проведений аналіз свідчить, що вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання, значною мірою обумовлене недосконалістю підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють питання приєднання.

Органами Антимонопольного комітету України було з'ясовано, що для надання замовнику послуги з приєднання до мереж газопостачання газорозподільним підприємствам необхідно отримати від місцевих органів влади, органів місцевого самоврядування низку адміністративних та інших послуг, передбачених законодавством, зокрема, Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності», Законом України «Про благоустрій населених пунктів», Законом України «Про землеустрій».

Крім того, для надання замовникам послуги з приєднання до мереж газопостачання, газорозподільним підприємствам необхідно погодити робочий проект із суб'єктами господарювання, інженерні комунікації яких згідно з проектом приєднання будуть перетинатися з газовими мережами, зокрема, теплопостачальною, водопостачальною, енергопостачальною організаціями, підприємствами зв'язку. При цьому, строк погодження кожним з таких суб'єктів господарювання становить 15 робочих днів.

Неврахування строків, необхідних газорозподільному підприємству для отримання додаткових адміністративних та інших послуг, під час надання замовникам послуг з приєднання, може призводити до недотримання строків надання послуги зі стандартного приєднання, встановленого Порядком доступу та приєднання до єдиної газотранспортної системи України (ЄГТСУ), та як наслідок – створювати умови для ущемлення інтересів споживачів.

При цьому, окремі газорозподільні підприємства з метою недопущення порушення строків надання послуги зі стандартного приєднання, встановленого Порядком доступу та приєднання до ЄГТСУ, свідомо не отримують передбачені законодавством адміністративні та інші послуги, які є необхідними при наданні послуг з приєднання до мереж газопостачання, або відмовляють замовникам в наданні послуги з приєднання.

Зловживання газорозподільними підприємствами монопольним становищем на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до газових та електричних мереж, протягом 2014 року виявлені в усіх регіонах України.

Отже, нормативне неврегулювання проблемних питань, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання, створює умови для вчинення газорозподільними підприємствами порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

З метою розвитку конкуренції на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання, та припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, Антимонопольним комітетом України 4 листопада 2014 року були надані рекомендації Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, вжити заходів щодо нормативного врегулювання проблемних питань, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання.

На виконання рекомендацій Національна комісія, що здійснює державне регулювання в сферах енергетики та комунальних послуг, створила постійно діючу робочу групу з опрацювання проблемних питань у сфері приєднання до

газових мереж, до складу якої включено представників Антимонопольного комітету України.

Разом із тим, вирішення проблемних питань на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж газопостачання, потребує реагування всіх органів влади. Тому в листопаді 2014 року Комітет звернувся з відповідними пропозиціями щодо усунення підґрунтя для вчинення газорозподільними підприємствами порушень законодавства про захист економічної конкуренції до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та Державної архітектурно-будівельної інспекції України.

Органами Антимонопольного комітету України з 27 червня по 1 серпня 2014 року були проведені планові виїзні перевірки додержання електропередавальними підприємствами законодавства про захист економічної конкуренції на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до мереж електропостачання.

Зазначеними перевірками було охоплено 23 регіони України. Органами Комітету було перевірено 89 окремих структурних підрозділів 23 електропередавальних підприємств, які безпосередньо в районах надають споживачам послуги з приєднання.

За результатами проведених перевірок, органами Антимонопольного комітету України було розпочато 36 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях електропередавальних підприємств, надано 33 рекомендації щодо припинення дій, які містять ознаки зловживань монопольним (домінуючим) становищем електропередавальними підприємствами на ринках послуг, пов'язаних з приєднанням до електричних мереж.

При цьому, переважна більшість порушень стосувалася включення до технічних умов необґрунтованих вимог, які не є необхідними для цього приєднання; штучного завищення вартості послуги з приєднання (нестандартного приєднання); порушення термінів розгляду заяви на

приєднання; затягування строків виконання договору на приєднання; необґрунтованого неприйняття заяви про приєднання до розгляду тощо.

За результатами аналізу інформації, отриманої під час проведення перевірок, було виявлено ряд проблемних питань у сфері приєднання до електричних мереж, нормативне неврегулювання яких створює підґрунтя для зловживання електропередавальними підприємствами своїм монопольним становищем. Суттєвими проблемами є такі:

- неузгодженість строків надання послуги з приєднання зі строками, передбаченими іншими нормативно-правовими актами, необхідними для виконання робіт, надання (отримання) послуг, які пов'язані з наданням послуг приєднання до електричних мереж;

- нормативна неврегульованість питання платності (безоплатності) послуг з видачі технічних умов та погодження проектної документації;

- усунення суб'єктів господарювання з ринку виконання будівельно-монтажних робіт, необхідних для забезпечення приєднання електроустановок замовників до електричних мереж;

- відсутність прозорості процедури залучення електропередавальним підприємством певної організації на умовах договору підряду з метою виконання робіт з приєднання.

На виконання рекомендацій, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, створено також робочу групу з вдосконалення послуг з приєднання до газових мереж, до складу яких було включено представників Антимонопольного комітету України.

Комітет у межах своєї компетенції постійно відстежує ситуацію на ринках світлих нафтопродуктів та альтернативних видів пального.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках моторних бензинів, дизельного пального Комітетом 08 квітня 2014 року надано обов'язкові для розгляду рекомендації суб'єктам господарювання, які працюють під брендами «Лукойл», «ОККО», «WOG»,

«Shell», «Паралель», «Укрнафта», «Веста», «Авіас» та «БРСМ-Нафта» вжити заходів щодо встановлення роздрібних цін на моторні бензини та дизельне паливо на рівні, який існував би за умов значної конкуренції на ринку.

Оскільки окремі оператори ринку не вжили заходів щодо встановлення роздрібних цін на моторні бензини та дизельне паливо на рівні, який існував би за умов значної конкуренції на ринку та не надали Комітету документи та матеріали, які б свідчили, що встановлені на їхніх АЗС ціни є економічно обґрунтованими, Комітетом розпочато комплексне поглиблене дослідження ринків роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами із залученням територіальних відділень Комітету.

За результатами ґрунтовного дослідження ситуації з цінами на бензини і дизельне паливо, які зазнали стрімкого зростання протягом січня – квітня 2014 року, територіальними відділеннями Комітету розпочато розгляд 87 справ про зловживання монопольним (домінуючим) становищем ПП «Лукойл Україна», ПП «Окко нафтопродукт», ТОВ «ВОО Рітейл», ТОВ «Золотий екватор» і ТОВ «Альянс Холдинг» та передано їх Комітету на розгляд.

У 2014 році проводилося дослідження ринку послуг з організації роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах з перевагою продовольчого асортименту (надалі – продовольчий рітейл) України, який є соціально важливим і впливає на добробут населення, а також здійснювався розгляд справи про порушення суб'єктами господарювання, які діють під брендами: Сільпо (ТОВ «Фоззі-Фуд»), Фора (ТОВ «Фора»), Фуршет (ПАТ «Фуршет», ДП «Мережа-Трейд», ДП «Продмережа», ДП «Сеть-Маркет», ДП «Терра-Трейд»), АШАН (ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет»), Велика кишеня (ТОВ «Фудмаркет»), АТБ (ТОВ «АТБ-маркет»), ЕКО (ТОВ «ЕКО»), Караван (ТОВ «Адвентіс»), BILLA (Підприємство з П «Білла-Україна»), Край та Країна (ТОВ «Край-2»), NOVUS (ТОВ «НОВУС Україна»), Перекресток (ЗАТ «Ікс 5 Рітейл Груп Україна»), СПАР (ТОВ «Спар-Центр»), Бімаркет (ТОВ «Бімаркет»), МЕТРО (ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна») і ТОВ «АСНільсен Юкрейн»,

законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій на ринку.

Як свідчить аналіз динаміки часток найбільших учасників сфери сучасної роздрібної торгівлі переважно продовольчими товарами, у 2013 році на ринку міста Києва відбулося зростання рівня концентрації.

Сукупна частка великих торговельних мереж за показниками товарообігу на ринку міста Києва у 2010 - 2011 роках становила понад 80 відсотків. Отже, їх поведінка має істотний вплив на ринок, конкуренцію на цьому ринку, а також на формування цінових тенденції на ринку.

Комітетом виявлено, що у сфері роздрібної торгівлі міста Києва вже протягом тривалого часу запроваджено практики, що призводять до ймовірного встановлення та дотримання необґрунтованого та прихованого підвищення цін на товари широкого вжитку, в тому числі першої необхідності.

Проблемність таких практик визнається також і в інших країнах, зокрема країнах Європейського Союзу, Канаді, Австралії. Зокрема, Комітетом було проаналізовано відповідні офіційні документи із зазначеного питання (рішення, директиви, висновки керівництва Європейської Комісії, Організації економічного співробітництва та розвитку, Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD) та інших авторитетних конкурентних відомств.

Також Комітетом були проведені консультації з провідними українськими та міжнародними експертами і науковцями (Інституту економіки та прогнозування Академії наук України, експертами ОЕСР та європейських конкурентних відомств) під час зустрічей, семінарів та форумів.

За результатами такого аналізу іноземного досвіду Комітетом встановлено, що більшість практик, які існують в Україні, існують і в країнах Європейського союзу. Зазначені практики визнаються Європейською Комісією недобросовісними і згубними для розвитку економіки та добробуту суспільства.

Про виявлені проблеми та можливі шляхи їх вирішення відповідачів у справі неодноразово було проінформовано, зокрема, під час слухань у справі,

які були проведені в Комітеті з усіма відповідачами у декілька етапів. У цілому Комітет провів 19 слухань у справі. Участь у таких слуханнях змогли взяти не тільки представники відповідачів, а й представники їх материнських компаній та відповідних посольств.

Під час слухань в Комітеті були обговорені проблеми розвитку ринку, аргументи Комітету та відповідачів, а також повідомлено про обставини, які враховуються Комітетом під час прийняття рішення у справі, та уточнено окремі питання.

На підставі вивчення підходів Комітет провів круглий стіл з представниками виробників та постачальників торговельних мереж на тему «Шляхи удосконалення взаємовідносин між торговельними мережами та їх постачальниками на ринках сучасної торгівлі України» з метою визначення можливих шляхів вирішення проблем у сфері продовольчого рітейлу.

23.12.2014 відбулося відкрите засідання Комітету, на якому було розпочато розгляд справи.

Під час засідання від відповідачів надійшли клопотання стосовно надання їм можливості подати до Комітету додаткові зауваження та пропозиції, які можуть мати суттєве значення під час прийнятті рішення у справі.

Зазначені клопотання були задоволені і відповідачам надано можливість надати таку інформацію Комітету.

Наприкінці грудня 2014 року до Комітету звернулася Європейська бізнес Асоціація (надалі – ЄБА), членами якої є, зокрема, більшість відповідачів у справі, з пропозицією стосовно проекту «Основних принципів професійної етики у конкуренції при постачанні продовольчих товарів та непродовольчих товарів в господарській діяльності у сфері роздрібної торгівлі в Україні», що може започаткувати врегулювання проблемних питань на ринку роздрібної торгівлі.

Однак цей проект потребує доопрацювання в частині забезпечення дієвих механізмів врегулювання проблем у роздрібній торгівлі. На думку Комітету, зазначене доцільно здійснити шляхом розробки Кодексу етики у сфері

роздрібної торгівлі (надалі – Кодекс етики) з використанням Європейського досвіду у вирішенні цих проблем.

У 2014 році увага Антимонопольного комітету України при здійсненні контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках супутніх послуг при наданні адміністративних була зосереджена на регіональному рівні.

Протягом року органами Комітету на ринках робіт та послуг супутніх при наданні адміністративних послуг органами місцевого самоврядування, вжито 69 заходів з контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції. Прийнято 32 рішення у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, внесено 30 рекомендацій суб'єктам господарювання, місцевим органам влади, органам місцевого самоврядування, розпочато 7 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких триває.

Найбільша кількість порушень та дій, що містять ознаки порушень, була виявлена на таких регіональних ринках супутніх та адміністративних послуг:

- платні медичні послуги для отримання посвідчення водія транспортних засобів та довідки (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи;
- під час оформлення адміністративної послуги з надання дозволу на розміщення зовнішньої реклами;
- під час оформлення адміністративних послуг з надання ветеринарних сертифікатів, довідок та свідоцтв, а також фітосанітарного та карантинного сертифікатів.

Типовими порушеннями, виявленими системою органів Комітету на ринках супутніх послуг при наданні адміністративних послуг, є, зокрема:

- встановлення додаткових вимог при поданні заяв для отримання дозволу на розміщення зовнішньої реклами та запровадження процедури одержання дозволу для розміщення зовнішньої реклами, яка не відповідає вимогам типових правил;

- стягнення зі споживачів адміністративних послуг плати за непотрібні їм та не передбачені законодавством платні супутні послуги при наданні адміністративних – встановлення та застосування суб'єктами надання супутніх послуг економічно необґрунтованих завищених цін (тарифів);
- відсутність затверджених інформаційних та технологічних карток адміністративних послуг;
- порушення строків виконання робіт (надання послуг).

З метою забезпечення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції та зважаючи на те, що забезпечення якості та доступності лікарських засобів має соціальне значення для держави та суспільства в цілому, Комітет системно проводить дослідження ринків лікарських засобів із вжиттям відповідних заходів з метою запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

У другому кварталі 2014 року було започатковано дослідження ринку організації послуг роздрібної торгівлі лікарськими засобами, яке є продовженням здійснюваного у 2012 - 2013 роках дослідження на регіональних ринках роздрібної торгівлі лікарськими засобами, метою якого є з'ясування всіх факторів, які впливають на стан конкуренції на цьому ринку та на кінцеву ціну реалізації лікарських засобів в аптеці. Товарні межі ринку – послуги з організації роздрібної торгівлі лікарськими засобами і виробами медичного призначення. Учасники ринку – суб'єкти господарювання всіх форм власності, які здійснюють господарську діяльність з роздрібної торгівлі лікарськими засобами на підставі відповідної ліцензії.

Необхідну для проведення дослідження інформацію Комітет отримував від органів влади (Міністерства охорони здоров'я України, Державної служби України з лікарських засобів, Державної фіскальної служби, Державної служби статистики), галузевих консалтингових компаній та інших.

Для отримання фокусного відображення стану конкуренції на ринках організації послуг з роздрібної торгівлі лікарськими засобами було обрано

перелік аптечних мереж приватної та комунальної форми власності, які відповідають певним критеріям.

Так, було обрано 20 аптечних мереж, щодо діяльності яких здійснюється дослідження Комітету. Дослідженням також охоплено постачальників лікарських засобів – виробників та імпортерів лікарських засобів, оптових дистриб'юторів лікарських засобів.

За отриманою інформацією, з 20 опитаних Комітетом аптечних мереж – 18 суб'єктів господарювання надають вітчизняним виробникам лікарських засобів, імпортерам лікарських засобів, організаціям, що представляють інтереси виробника/імпортера лікарських засобів, маркетингові послуги.

Об'єктом маркетингових послуг є лікарські засоби, вироби медичного призначення, ортопедичні вироби, дитячі товари, предмети гігієни, лікувальна косметика тощо.

За наявною в Комітеті інформацією, замовниками маркетингових послуг з аптечних мереж виступають близько 100 суб'єктів господарювання.

Оцінка впливу маркетингових послуг на стан конкуренції на ринках організації послуг роздрібної торгівлі лікарськими засобами та обґрунтованість ціноутворення на лікарські засоби буде здійснюватися Комітетом і в 2015 році.

У межах проведення дослідження ринку організації послуг роздрібної торгівлі лікарськими засобами також досліджувалось питання щодо обґрунтованості значного зростання цін на лікарські засоби в аптечних закладах, яке відбулось у 2014 році.

За результатами аналізу інформації, отриманої від оптових дистриб'юторів лікарських засобів, встановлено, що ціна лікарських засобів іноземного виробництва, яка вказується в договорах поставки в іноземній валюті, в більшості випадків у 2014 році не змінювалась.

За результатами аналізу інформації, отриманої від оптових постачальників лікарських засобів, встановлено, що основний вплив на формування оптово-відпускної ціни імпортного лікарського засобу є ціна

закупівлі препарату із врахуванням зміни курсу валюти на час придбання та реалізації лікарського засобу.

Принципи формування оптово-відпускної ціни на вітчизняні лікарські засоби є аналогічними за механізмом, оскільки ці засоби здебільшого виготовляються із субстанцій іноземного виробництва.

Оптово-відпускна ціна на лікарські засоби в національній валюті змінювалась пропорційно змінам курсу іноземних валют.

Об'єктивними чинниками, які призводили до зростання цін на лікарські засоби, зокрема, є коливання курсу іноземних валют, а також введення на дану категорію товару з 1 квітня 2014 року податку на додану вартість (ПДВ) у розмірі 7 відсотків.

Під час проведення дослідження ринку організації послуг роздрібною торгівлі лікарськими засобами Комітетом були надані обов'язкові для розгляду рекомендації оптовим дистриб'юторам лікарських засобів (товариству з обмеженою відповідальністю «Вента, ЛТД» та спільному українсько-єстонському підприємству у формі товариства з обмеженою відповідальністю «Оптіма-Фарм, ЛТД») – припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Дії ТОВ «Вента, ЛТД» та СП «Оптіма-Фарм, ЛТД» при наданні аптечним закладам послуг з постачання оптових партій лікарських засобів та виробів медичного призначення в широкому асортиментному наборі винятково заводськими упаковками або кратною кількістю упаковок виробника, могли призводити до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання та споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідачі повідомили Комітет про виконання рекомендацій Комітету та вжиття заходів щодо усунення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції та надали підтвердні документи про їх виконання.

Крім того, було розпочато розгляд справи за ознаками вчинення товариством з обмеженою відповідальністю «МК «Медікус» порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання

монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з роздрібною торгівлі лікарськими засобами шляхом встановлення таких цін реалізації товарів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції. В межах розгляду справи Комітет надав ТОВ «МК «Медікус» обов'язкові для розгляду рекомендації – встановити в аптечних пунктах товариства такі ціни реалізації лікарських засобів, які б існували за умов значної конкуренції на ринку надання послуг з роздрібною торгівлі лікарськими засобами. ТОВ «МК «Медікус» повідомило Комітет про виконання рекомендацій. Зокрема, наказом по підприємству рівень торговельних (роздрібних) надбавок на лікарські засоби було знижено більш ніж на 10 відсотків.

Комітет у 2015 році продовжить проведення започаткованого у 2014 році дослідження ринку організації послуг роздрібною торгівлі лікарськими засобами, враховуючи соціальну важливість цих ринків.

Протягом 2014 року на порушників законодавства про захист економічної конкуренції було накладено штрафів у загальному розмірі понад **99,3** млн грн, з яких понад **25,5** млн грн накладено за порушення у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, майже **60,9** млн грн – за порушення у вигляді зловживань монопольним (домінуючим) становищем, більш ніж **4,1** млн грн – за порушення у вигляді недобросовісної конкуренції та понад **8,8** млн грн – за порушення інших видів.

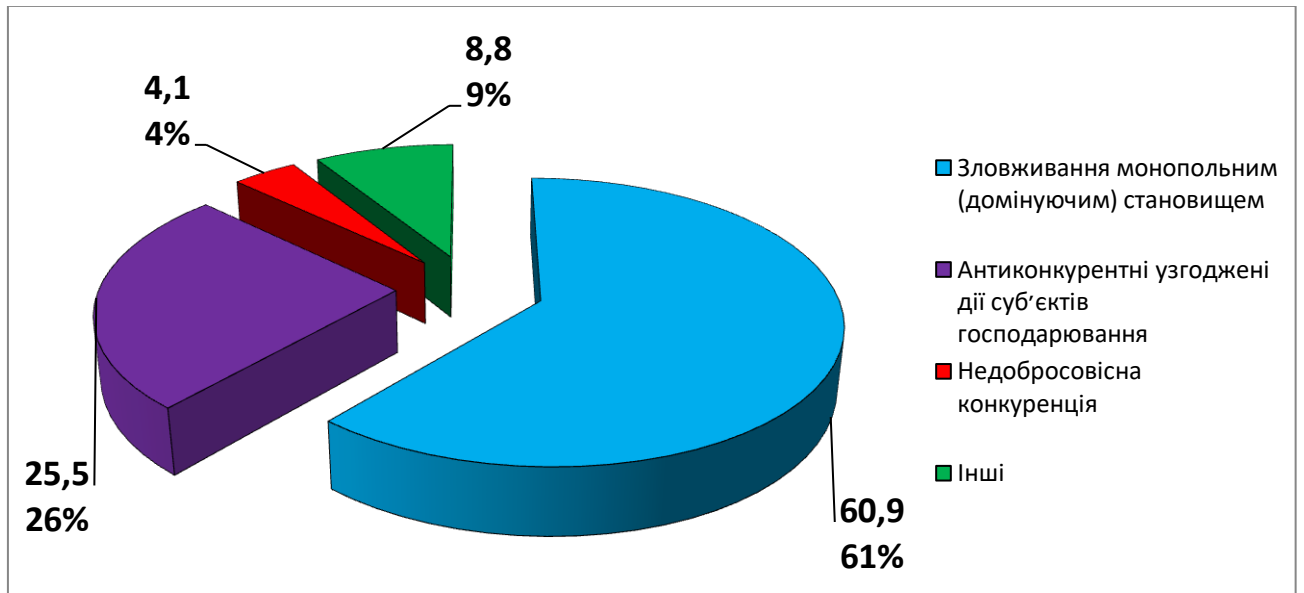

Рис. 13. Структура штрафних санкцій, накладених органами Комітету на порушників у 2014 році, млн грн

Найбільші штрафні санкції були накладені:

- у розмірі 50,0 млн грн у справі про зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з видачі технічних умов інженерного забезпечення електропостачання об'єктів замовників (фізичних та юридичних осіб) для приєднання (збільшення приєднаної потужності) електроустановок замовників до власних місцевих (локальних) електричних мереж ПАТ «Полтаваобленерго», розташованих в межах Полтавської області, – на ПАТ «Полтаваобленерго»;

- у загальному розмірі 4,0 млн грн у справах про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання під час участі у процедурі відкритих торгів на закупівлю послуг санаторно-лікувальних закладів із санаторно-курортного та відновлювального лікування застрахованих осіб і членів їх сімей – на «ТОВ «Здравіє» і ТОВ «Медреабілітація»;

- у загальному розмірі 2,4 млн грн у справах про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю устаткування для автоматичного оброблення

інформації (комп'ютерна техніка)– на ТОВ «МК Інжиніринг» і ТОВ «Галант»;

– у розмірі 1,2 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю послуг з монтажу, технічного обслуговування і ремонту апаратури для трансляції та ретрансляції передач (послуг з ремонту відомчих КЛЗ) – на ТОВ «МК Інжиніринг» і ТОВ «Дата Інтегра»;

– у загальному розмірі 510 тис. грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання щодо підвищення роздрібних цін на дизельне пальне у місті Харкові – на ТОВ «АЛЬЯНС ХОЛДІНГ», ТОВ «ТАТНЄФТЬ-АЗС-УКРАЇНА», ПАТ «УКРНАФТА», ТОВ «ПРЕСТИЖ 10», ТОВ «АВАНГАРД 10», ПП «ЛУКОЙЛ-УКРАЇНА», ТОВ «ВОГ РІТЕЙЛ» та суб'єкта господарювання в особі ПП «ОККО-БІЗНЕС» та ПП «ОККО-НАФТОПРОДУКТ»;

– у загальному розмірі 493 тис. грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання щодо підвищення роздрібних цін на високооктанові бензини в місті Харкові – на ТОВ «АЛЬЯНС ХОЛДІНГ», ТОВ «ТАТНЄФТЬ-АЗС-УКРАЇНА», ПАТ «УКРНАФТА», ТОВ «ПРЕСТИЖ 10», ТОВ «АВАНГАРД 10», ПП «ЛУКОЙЛ-УКРАЇНА» та суб'єкт господарювання в особі ПП «ОККО-БІЗНЕС» та ПП «ОККО-НАФТОПРОДУКТ»;

– у розмірі 400 тис. грн у справі про зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з видачі технічних умов на приєднання електроустановок споживачів до електричних мереж у Львівській області – на ПАТ «Львівобленерго»;

– у розмірі 400 тис. грн у справі про зловживання монопольним (домінуючим) становищем на регіональних ринках послуг місцевого телефонного зв'язку – на ПАТ «Укртелеком»;

– у розмірі 400 тис. грн у справі про неправомірне використання оформлення етикетки товарів, що могло призвести до змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання, – на ТОВ «Рибоконсервний завод «Екватор»;

– у загальному розмірі 340 тис. грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання під час відкритих торгів на закупівлю бітуму нафтового дорожнього – на ТОВ «Бюро Ейнштейн» і ТОВ «Енергетична група»;

– у розмірі 300 тис. грн у справі про неправомірне використання сукупності позначень в оформленні етикетки води питної «ДЖЕРЕЛЬНА» – на ТОВ «Авіс-Аква».

Порушниками законодавства про захист економічної конкуренції сплачено до державного бюджету близько **29,8** млн грн штрафів та пені.

З метою забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, та з інших передбачених законодавством питань органи Комітету протягом 2014 року у **613** випадках зверталися до суду з позовами відповідно до статті 25 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Судами протягом року задоволено **436** позовів органів Антимонопольного комітету України (71,1 відсотка поданих), остаточно відмовлено у задоволенні лише щодо **4** (0,65 відсотка) таких позовів.

Протягом звітного року в судах оскаржено **246** рішень Антимонопольного комітету України у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що становить близько **12,6** відсотка прийнятих протягом року рішень. Визнано недійсними повністю або частково **43** рішення, що становить всього **2,2** відсотка загальної кількості рішень органів Комітету про визнання вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Розмір попереджених унаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції неправомірних

втрат і витрат юридичних і фізичних осіб у 2014 році становив понад 753,5 млн грн.

Крім того, обсяг ринків, на яких завдяки заходам Комітету поновлено умови добросовісної конкуренції, становив у 2014 році понад 1,3 млрд грн.

3.2. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання

У 2014 році органами Антимонопольного комітету України припинено 445 порушень у вигляді антиконтурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання. З них 354 порушення було припинено в межах розгляду справ, ще 91 дію, що містила ознаки антиконтурентних узгоджених дій, припинено за результатами виконання рекомендацій.

У 2014 році органами Комітету за порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконтурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання накладені штрафи на суму 25,5 млн грн, в тому числі Комітетом як колегіальним органом – 5,5 млн грн.

Найбільша кількість порушень антиконтурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання виявлена на ринках агропромислового комплексу – 16,51 відсотка, паливно-енергетичного комплексу – 10,78 відсотка, на ринках транспорту – 10,09 відсотка та на ринках охорони здоров'я, лікарських засобів та медичних засобів – 4,59 відсотка.

Серед виявлених органами Комітету антиконтурентних узгоджених дій найбільшу частину становили порушення у вигляді дій, які стосувалися спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів, – 359 випадків (81 відсоток).

Лише за результатами розслідувань таких порушень у центральному апараті Комітету встановлено факти завищення вартості поставленого товару у розмірі майже 94 млн грн. Певне зменшення кількості виявлених порушень цього виду пов'язано, по-перше, із загальним скороченням обсягів закупівель за державні кошти, що відбулося у 2014 році, порівняно з попереднім, по-друге, із

забороною в серпні – грудні 2014 року на проведення перевірок суб'єктів господарювання, що є головним засобом виявлення антиконкурентних узгоджених дій, зокрема, під час проведення тендерів (аукціонів, конкурсів).

Рис. 14. Структура порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання у 2014 році

До прикладу, Комітет визнав, що товариство з обмеженою відповідальністю «МК Інжиніринг» і товариство з обмеженою відповідальністю «Дата Інтегра» під час участі у процедурі відкритих торгів на закупівлю послуг з монтажу, технічного обслуговування і ремонту апаратури для трансляції та ретрансляції передач, проведених дочірньою компанією «Укртрансгаз» Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» у 2011 році, вчинили порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів.

Під час розслідування у справі встановлено, що між ДК «Укртрансгаз» і ТОВ «МК Інжиніринг» був укладений договір про закупівлю товарів на суму 98,9 млн грн. Однак ТОВ «МК Інжиніринг» у результаті змови з ТОВ «Дата Інтегра» підвищило вартість товару, а відтак і цінову пропозицію конкурсних торгів, майже у 2 рази порівняно з реальною вартістю товару, що призвело до перевитрачання коштів на суму близько 50 млн грн.

За вчинене порушення Комітетом накладено штраф на ТОВ «МКІнжиніринг» у розмірі 1 млн грн та на ТОВ «Дата Інтегра» – 200 тис. грн.

Комітет визнав, що ТОВ «МК Інжиніринг» і товариство з обмеженою відповідальністю «Галант» під час участі у процедурі відкритих торгів на закупівлю устаткування для автоматичного оброблення інформації (комп'ютерна техніка та мережеве обладнання), яку проводила дочірня компанія «Укртрансгаз» НАК «Нафтогаз України» у 2011 році, вчинили порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів.

Під час розслідування у справі встановлено, що між ДК «Укртрансгаз» та ТОВ «МК Інжиніринг» був укладений договір про закупівлю товарів за державні кошти на суму майже 101,5 млн грн, проте ТОВ «МК Інжиніринг» у результаті закупівлі товару через посередника (за наявності прямого договору з офіційним дистриб'ютором) та додавання власної націнки підвищило вартість товару, а відтак і цінову пропозицію конкурсних торгів, майже у 3 рази порівняно з реальною вартістю товару, що призвело до перевитрачання бюджетних коштів більш ніж на 45 млн грн.

За вчинене порушення Комітетом накладено штраф на ТОВ «МКІнжиніринг» у розмірі 1 млн грн та на ТОВ «Галант» – 200 тис. грн.

Комітет визнав дії товариства з обмеженою відповідальністю «ЗДРАВІС» і товариства з обмеженою відповідальністю «Медреабілітація» під час участі у процедурах закупівлі порушеннями у вигляді вчинення антиконкурентних

узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів, та накладено штраф у сукупному розмірі 4 млн грн.

Під час розгляду справи було встановлено, що ТОВ «Медреабілітація» і ТОВ «Здравіє» були одночасно зареєстровані, не мали ні виробничих потужностей, ні кваліфікованого персоналу для надання послуг, які є предметом закупівлі, розподілили між собою перемогу у зазначених процедурах закупівлі, виступали як посередницька ланка між спеціалізованими державними закладами санаторно-лікувального типу (які, зазвичай, самостійно беруть участь у відповідних процедурах закупівель) та Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, який закуповував оздоровчі путівки для застрахованих осіб та членів їх сімей, що призвело до перевитрат коштів застрахованих осіб у зв'язку з переведенням на рахунки інших суб'єктів господарювання (які не надають послуги, що є предметом закупівлі) значних сум нібито «за надання консультативних послуг», отриманих від Фонду з призначенням платежу «за сплату послуг із санаторно-курортного лікування».

Полтавське відділення Комітету визнало дії товариства з обмеженою відповідальністю «БСМ ТЕХНО» і товариства з обмеженою відповідальністю «Фолгат ФТК», які полягали в узгодженні своїх дій під час участі у процедурах відкритих торгів на закупівлю у 2013 році машин обчислювальних, частин та приладдя до них (навчальний комп'ютерний комплекс мобільний 1+17), проведених Професійно-технічним училищем № 26 міста Кременчука, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів. Було встановлено, що наслідком погодженої поведінки суб'єктів господарювання стало придбання замовниками комп'ютерної техніки за цінами, завищеними від 7,6 до 45,8 відсотка.

За порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ТОВ «БСМ ТЕХНО» і ТОВ «Фолгат ФТК» накладено штраф на загальну суму у розмірі 680 тис. грн.

Луганське відділення Комітету визнало дії товариства з обмеженою відповідальністю «ІНБІКО» і товариства з обмеженою відповідальністю «Східноукраїнська Будівельна Компанія», які полягали у погодженні ними поведінки під час підготовки та участі у грудні 2010 року та в березні 2012 року у відкритих торгах щодо закупівлі піску будівельного природного, які проводились ДП «Донецька залізниця», порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів.

За порушення законодавства про захист економічної конкуренції на порушників накладено штраф у загальному розмірі 209,78 тис. грн.

Сумське відділення Комітету визнало дії товариства з обмеженою відповідальністю «СІКХ» та науково-виробничого товариства «БФА-Україна» у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що полягали у погодженні поведінки під час проведення комунальною установою «Сумська міська клінічна лікарня № 1» відкритих торгів із закупівлі устаткування медичного, хірургічного та ортопедичного у липні 2012 року.

За порушення законодавства про захист економічної конкуренції на порушників накладено штраф у загальному розмірі 204 тис. грн.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справу про порушення ТОВ «Вікторія» і ТОВ «Юлія» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосувалися спотворення результатів торгів.

За результатами проведеного розслідування було встановлено, що ТОВ «Вікторія» і ТОВ «Юлія» узгодили поведінку під час участі у процедурах закупівель при визначенні вартості послуг з ремонту будівель, корпусів, приміщень, а саме, державного підприємства «Український дитячий центр «Молода Гвардія», Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, складу озброєнь Головного управління Міністерства внутрішніх справ України

в Одеській області, що могло призвести до збільшення вартості предмета закупівлі.

Зокрема, документи, подані зазначеними підприємствами, містять однакові помилки, однакові відмінності від форм, наведених у документації конкурсних торгів, спільні риси оформлення.

Антимонопольним комітетом України накладено штраф на ТОВ «Вікторія» і ТОВ «Юлія» на загальну суму 140 тис. грн за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Поряд із порушеннями у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, що стосувалися спотворення результатів конкурсних процедур закупівель, було припинено порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосувалися розподілу ринків чи джерел постачання за територіальним принципом, асортиментом товарів, обсягом їх реалізації чи придбання, за колом продавців, покупців або споживачів чи за іншими ознаками – 2 одиниці; за встановлення цін чи інших умов придбання або реалізації – 12 припинених порушень. За вчинення суб'єктами господарювання схожих дій (бездіяльності) на ринку товару, які призвели чи могли призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності), припинено 59 порушень.

Протягом 2014 року Комітетом надано 3 висновки щодо кваліфікації дій за статтею 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Такі висновки надаються суб'єктам господарювання, які звернулися за консультацією стосовно відповідності їх дій вимогам зазначених вище положень, з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції та усунення ризиків суб'єктів господарювання бути притягненими до відповідальності у випадку здійснення ними певної поведінки.

3.3. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем

Найбільш поширеною категорією порушень законодавства про захист економічної конкуренції, що виявлялися та припинялися органами Антимонопольного комітету України протягом звітного року, залишалися зловживання монопольним (домінуючим) становищем - 2221 випадок. За результатами розгляду справ припинено 793 порушення цього виду, відповідно до рекомендацій Комітету припинено ще 1428 випадків дій (бездіяльності), що містили їх ознаки.

На суб'єктів господарювання, які зловживали монопольним (домінуючим) становищем, органами Антимонопольного комітету України протягом 2014 року накладені штрафи в загальному розмірі 60,88 млн грн.

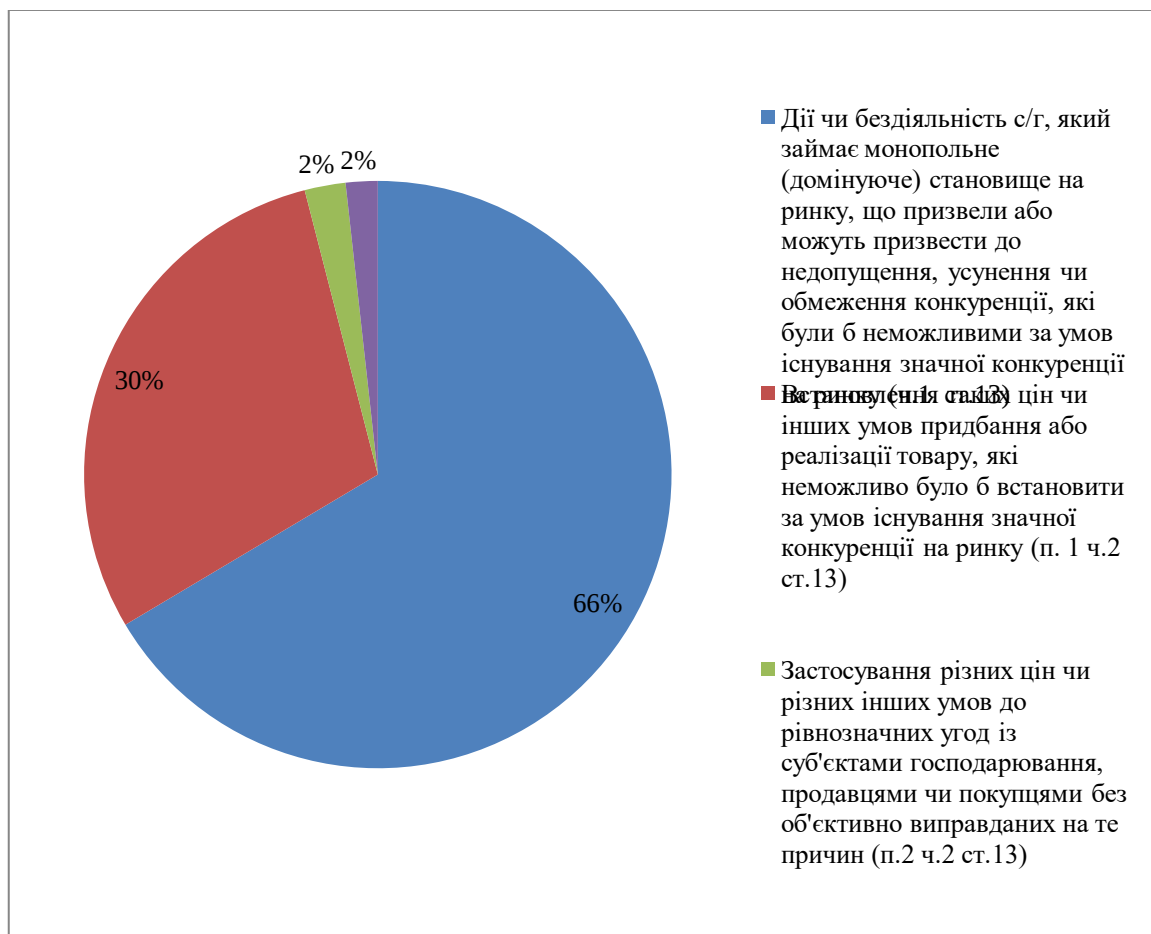

Рис. 15. Структура порушень у вигляді зловживань монопольним (домінуючим) становищем у 2014 році

У структурі порушень у вигляді зловживань монопольним (домінуючим) становищем, припинених органами Комітету, найбільш поширеними видами були зловживання цінового характеру, а також дії чи бездіяльність монопольних утворень, що призвели або могли призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, і були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Найбільша кількість порушень у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем виявлено у сфері житлово-комунального господарства – 36,05 відсотка.

До прикладу, рішенням адміністративної колегії Вінницького обласного територіального відділення Комітету дії МКП «ЖЕК № 5» визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які полягали у включенні до складу тарифу витрат з утримання спортивно-юнацького клубу «Лідер», та у додаткових послугах з видачі довідок, які нерозривно пов'язані з послугами утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Схоже порушення на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій було припинено адміністративною колегією Київського міського територіального відділення Комітету.

За результатами проведеного дослідження комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційна організація – 103 Голосіївського району», нарахувавши економічно необґрунтовану плату за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, вчинило порушення у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

За вчинене порушення на комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційна організація – 103 Голосіївського району» було накладено штраф у розмірі 68 тис. грн.

Рішенням адміністративної колегії Київського міського територіального відділення Антимонопольного комітету України припинено неправомірні дії ТОВ «Житлокомфорт», які полягали в укладенні зі споживачами (власниками (наймачами) квартир у будинках, які знаходяться на утриманні (обслуговуванні) товариства) договорів «Про надання послуг та участь з утримання будинків і споруд та прибудинкових територіях», редакція яких не відповідає Типовому договору, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 529 від 20.05.2009, і є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій в межах будинків, які знаходяться на утриманні (обслуговуванні) товариства та розташовані на території міста Києва, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

За вчинене порушення на товариство було накладено штраф у розмірі 20 тис. грн.

Адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення визнала дії житлово-комунального підприємства Миколаївської міської ради «Південь» як балансоутримувача переданих йому багатоквартирних будинків, споруд житлового комплексу або комплексу будинків і споруд, і як виконавця послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення з використанням внутрішньобудинкових систем в межах будинків, які знаходяться у нього на балансі та ним обслуговуються, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монопольним становищем на ринку у вигляді дій, що могли призвести до

ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Під час розгляду справи було встановлено, що дії ЖКП «Південь» полягали у включенні до договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення умов, що не відповідають змісту Типового договору, форму якого затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 630 від 21.07.2005, внаслідок чого споживачі могли не скористатися усім переліком наданих їм законодавством прав, та звужено передбачене законодавством коло обов'язків виконавця послуг.

За вчинення порушення на житлово-комунальне підприємство Миколаївської міської ради «Південь» було накладено штраф у розмірі 50 тис. грн.

Адміністративна колегія Полтавського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України наклала штраф на комунальне підприємство «Житлово-експлуатаційна організація № 2» Полтавської міської ради у розмірі 68 тис. грн.

Під час розгляду справи було встановлено, що бездіяльність КП «ЖЕО № 2», як балансоутримувача ліфтів, щодо невиконання своїх обов'язків із забезпечення замовлення та організації проведення у встановленому порядку та терміни експертного обстеження устаткування (ліфтів), призвело до зупинення 125 ліфтів у місті Полтаві, і є порушенням у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем шляхом бездіяльності, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке була б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Частка зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринках паливно-енергетичного комплексу становила у 2014 році 13,64 відсотка загальної кількості порушень цього виду.

До прикладу, Комітетом визнано дії публічного акціонерного товариства «Полтаваобленерго» стосовно встановлення у 2010 – 2012 роках у технічних

умовах необґрунтованих вимог, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з видачі технічних умов інженерного забезпечення електропостачання об'єктів замовників (фізичних та юридичних осіб) для приєднання (збільшення приєднаної потужності) електроустановок замовників до власних місцевих (локальних) електричних мереж публічного акціонерного товариства «Полтаваобленерго», розташованих в межах Полтавської області, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

За вчинене порушення на публічне акціонерне товариство «Полтаваобленерго» накладено штраф у розмірі 50 млн грн. За вчинене порушення на публічне акціонерне товариство «Полтаваобленерго» накладено штраф у розмірі 50 млн грн.

За результатами позапланової виїзної перевірки, проведеної Комітетом спільно з НКРЕ та Держенергонаглядом, встановлено, що ПАТ «Львівобленерго» включало до розроблених ним технічних умов, які є обов'язковими для виконання, виданих замовником у період з 1 січня 2010 року по перше півріччя 2014 року, вимоги стосовно об'єднання засобів обліку в індивідуальних та багатоквартирних житлових будинках в автоматизовану систему комерційного обліку електроенергії (АСКОЕ).

Встановлення таких вимог не передбачене нормативно-правовими актами у сфері енергетики та було б можливим внаслідок наявності у ПАТ «Львівобленерго» монопольного становища на ринку послуг з видачі технічних умов. При цьому, виконання замовниками таких вимог могло призводити до необґрунтованого підвищення вартості 1 м² новозбудованого житла.

Встановлення подібних вимог було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Такі дії ПАТ «Львівобленерго» були визнані Комітетом зловживанням монопольним (домінуючим) становищем. За вчинене порушення на ПАТ

«Львівобленерго» накладено штраф у розмірі 400 тис. грн та зобов'язано усунути наслідки порушення.

На ринках підключення об'єктів містобудування, в тому числі об'єктів житлового будівництва, до мереж електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення у 2014 році було виявлено 7,23 відсотка зловживань монопольним (домінуючим) становищем.

Так, Тернопільське обласне територіальне відділення Комітету визнало дії публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Тернопільміськгаз» щодо укладання із споживачами договорів, які не відповідають вимогам нормативно-правових актів та могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, а також щодо необґрунтованого нарахування споживачам збитків за спожитий газ порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

За вчинене порушення на публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Тернопільміськгаз» накладено штраф у загальному розмірі 148 тис. грн.

Київським міським територіальним відділенням Комітету за результатами позапланової виїзної перевірки дотримання ПАТ «Київгаз» законодавства про захист економічної конкуренції при приєднанні об'єктів замовників до газових мереж виявлено, що товариство встановило завищену вартість послуг з видачі технічних умов на газопостачання об'єктів споживачів у розмірі 1924,22 грн.

На основі аналізу розрахунків складових вартості послуг з видачі технічних умов на газопостачання об'єктів споживачів встановлено, що затверджені ПАТ «Київгаз» норми трудовитрат на виконання робіт з видачі технічних умов значно перевищували фактичні трудовитрати та були необґрунтованими. Такі дії товариства були визнані адміністративною колегією відділення порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом першим частини другої статті 13 Закону України «Про

захист економічної конкуренції»; на відповідача накладено штраф у розмірі 68 тис. грн.

Крім того, адміністративна колегія відділення зобов'язала ПАТ «Київгаз» припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом приведення вартості послуг з видачі технічних умов на газопостачання об'єктів споживачів до економічно обґрунтованого рівня.

ПАТ «Київгаз» сплатило штраф до державного бюджету та встановило економічно обґрунтовану вартість зазначених послуг, зменшивши її на 40,8 відсотка.

Запорізьке обласне територіальне відділення Комітету визнало дії комунального підприємства «Водоканал», які полягали у безпідставному не продовженні ПП «Недра» терміну дії чинного договору про надання послуг з питного водопостачання та приймання стічних вод у системи каналізації, що призвело до припинення дії попереднього договору та стало підставою для відключення абонента від мереж централізованого водопостачання та водовідведення, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 5 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринках централізованого водопостачання та водовідведення шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

За вчинене порушення на комунальне підприємство «Водоканал» накладено штраф у розмірі 68 тис. грн.

Низку зловживань монопольним (домінуючим) становищем цінового характеру було виявлено та припинено на ринках послуг зв'язку та телекомунікацій.

До прикладу, рішенням Комітету дії публічного акціонерного товариства «Укртелеком» щодо переведення частини абонентів ПАТ «Укртелеком» з погодинної на безпогодинну оплату місцевих розмов у зв'язку з виведенням

згідно з наказом ПАТ «Укртелеком» від 17 січня 2011 року № 11 «Про виведення з експлуатації обладнання АПОР» з експлуатації апаратури почасового обліку місцевих телефонних розмов (надалі – обладнання АПОР), строк експлуатації якого не закінчився, визнано порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на регіональних ринках послуг місцевого телефонного зв'язку.

За результатами проведеного дослідження такі дії призвели до застосування ПАТ «Укртелеком» тарифів на послуги місцевого телефонного зв'язку для населення – абонентів місцевої телефонної мережі міст і райцентрів та абонентів місцевої телефонної мережі сіл та селищ міського типу, за винятком райцентрів, які є значно вищими, ніж ті, що застосовувалися при експлуатації обладнання АПОР, що у свою чергу могло призвести до ущемлення інтересів цих абонентів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

За вчинене порушення на ПАТ «Укртелеком» накладено штраф у розмірі 400 тис. грн.

У сфері зв'язку Комітет надав ПАТ «Укртелеком» обов'язкові для розгляду рекомендації, а саме переглянути тарифи на послуги з надання в користування ліній безпосереднього зв'язку між двома кінцевими пунктами на місцевій телефонній мережі, та привести їх розмір до рівня, який існував би за умов значної конкуренції на ринку.

Під час проведеного дослідження було встановлено, що ПАТ «Укртелеком» затвердило тарифи на організацію та користування лінією безпосереднього зв'язку, які для операторів, провайдерів телекомунікацій підвищились у 5 – 16 разів залежно від населених пунктів.

За підсумками січня – вересня 2014 року ПАТ «Укртелеком» мало ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з надання в користування ліній безпосереднього зв'язку між двома кінцевими

пунктами на місцевій телефонній мережі в межах адміністративно-територіальних одиниць України, де розташовані належні ПАТ «Укртелеком» телекомунікаційні мережі (лінії безпосереднього зв'язку).

ПАТ «Укртелеком» повідомило Комітет про вжиття заходів, спрямованих на припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами дослідження ринків охорони здоров'я, лікарських та медичних засобів, Комітетом припинено 9,77 відсотка порушень у вигляді зловживань монопольним (домінуючим) становищем.

Так, адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України визнала дії КП «Приморська ЦРЛ», які полягали у встановленні економічно необґрунтованої ціни на послугу з медичного огляду кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів з видачею медичної довідки щодо придатності до керування транспортним засобом форми № 083 та у встановленні економічно необґрунтованої ціни на послугу з медичного огляду громадян для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи з видачею медичної довідки форми № 127/о, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

За вчинене порушення на комунальне підприємство «Приморська центральна районна лікарня» Приморської районної ради Запорізької області накладено штраф у розмірі 14 тис. грн.

Аналогічне порушення було припинено Черкаським обласним територіальним відділенням Комітету щодо дій комунального закладу «Черкаський обласний наркологічний диспансер» Черкаської обласної ради, яке полягало в наданні додаткової послуги проведення лекцій з проходження медичної підготовки водіїв та кандидатів у водії, що призвело до збільшення

вартості отримання медичної довідки про придатність до керування транспортним засобом, і визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку платних медичних послуг з обов'язкового профілактичного наркологічного огляду водіїв та кандидатів у водіїв транспортних засобів в межах міста Черкаси шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

За вчинене порушення було накладено штраф у розмірі 10 тис. грн.

Адміністративна колегія Закарпатського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України визнала дії приватного акціонерного товариства лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця» в особі ДП «Санаторій «Шаян», які полягали у фактичній відмові в реалізації надлишків мінеральної води «Шаянська «242» окремим вторинним користувачам для промислового розливу, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем шляхом усунення з ринку покупців.

За вказане порушення на приватне акціонерне товариство лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця» накладено штраф у розмірі 60 тис. грн.

Адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України рекомендувала комунальному закладу «Дніпропетровська центральна районна лікарня» Дніпропетровської обласної ради припинити неправомірні дії щодо внесення до витрат на проведення лабораторних і функціональних обстежень аналізу крові на ГГТ та РВ при отриманні платної медичної послуги з видачі медичної довідки для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи.

Рекомендації розглянуті та виконані.

Антимонопольний комітет України надавав обов'язкові для розгляду рекомендації щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, суб'єктам господарювання, які діють на ринках банківських послуг.

Так, зокрема, за результатами розгляду скарги на дії ПАТ «Державний ощадний банк України» щодо зниження відсоткової ставки по залишках коштів на поточному пенсійному рахунку Комітетом проведено дослідження ринку послуг з ведення пенсійних рахунків (поточних звичайних або карткових) військових пенсіонерів.

За результатами проведеного дослідження ПАТ «Державний ощадний банк України» надано обов'язкові для розгляду рекомендації щодо забезпечення таких умов надання послуг з ведення пенсійних рахунків військових пенсіонерів, які існували б за умов значної конкуренції на ринку, зокрема шляхом встановлення економічно обґрунтованого розміру відсоткової ставки по залишках коштів на рахунках військових пенсіонерів.

Комітетом, за заявами громадян України, проведено дослідження ринку послуг з видачі ПАТ «УкрСиббанк» клієнтам – фізичним особам довідок, пов'язаних з обслуговуванням та виконанням умов кредитних та депозитних договорів.

За результатами проведеного дослідження, Комітетом з метою припинення дій та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, було надано ПАТ «УкрСиббанк» обов'язкові для розгляду рекомендації щодо приведення ціни на послуги з видачі клієнтам довідок, пов'язаних з обслуговуванням та виконанням умов кредитних та депозитних договорів, до економічно обґрунтованого рівня, який існував би за умов значної конкуренції на ринку.

Адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Комітету надала комунальному підприємству «Дирекція замовника» обов'язкові для виконання рекомендації.

Як було встановлено під час дослідження, дії, які полягали в недоведенні до споживачів інформації про перелік поточних робіт, календарні терміни їх виконання та кошторисну вартість, ненаданні споживачам для підпису актів приймання-здавання виконаних робіт, а також в нарахуванні плати за поточні ремонти (заміну окремих частин водопроводу по стояку) в повному обсязі, без врахування встановлених рішенням Івано-Франківської міської ради від 03.08.2010 № 200-56 пільг для інвалідів зору 1 групи, містили ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій шляхом встановлення таких цін надання послуг, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

Рекомендації Комітету розглянуті та виконані.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції Комітетом було надано суб'єктам господарювання 6 висновків щодо кваліфікації дій відповідно до статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

До прикладу, Комітет надав висновки стосовно дій ПАТ «Київенерго» щодо встановлення різного розміру штрафних санкцій (пені, штрафу) при укладанні договорів на приєднання до електричних мереж з різними контрагентами. На підставі аналізу наданих матеріалів було зроблено висновок, що за певних умов такі дії могли містити ознаки порушень відповідно до положень статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3.4. Антиконтурентні дії органів влади та органів місцевого самоврядування, адміністративно господарського управління та контролю

Порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені статтями 15, 16 та 17 Закону України «Про захист економічної

конкуренції», залишалися однією з найбільш поширених категорій правопорушень, що виявлялися та припинялися органами Комітету у 2014 році. Їхня частка у загальній кількості порушень становила 31 відсоток (у 2013 році – 25 відсотків).

Органами Антимонопольного комітету України за 2014 рік було припинено **1628** порушень у вигляді антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (за попередній рік – 1940).

Із загальної кількості порушень у вигляді антиконкурентних дій державних органів стосовно 764 органами Комітету прийнято рішення за результатами розгляду справ, внаслідок надання рекомендацій припинено 864 дії, що мали ознаки таких порушень.

Загальна кількість порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, виявлених та припинених на регіональному рівні, становила 1586 випадків (або 97 відсотків загальної кількості).

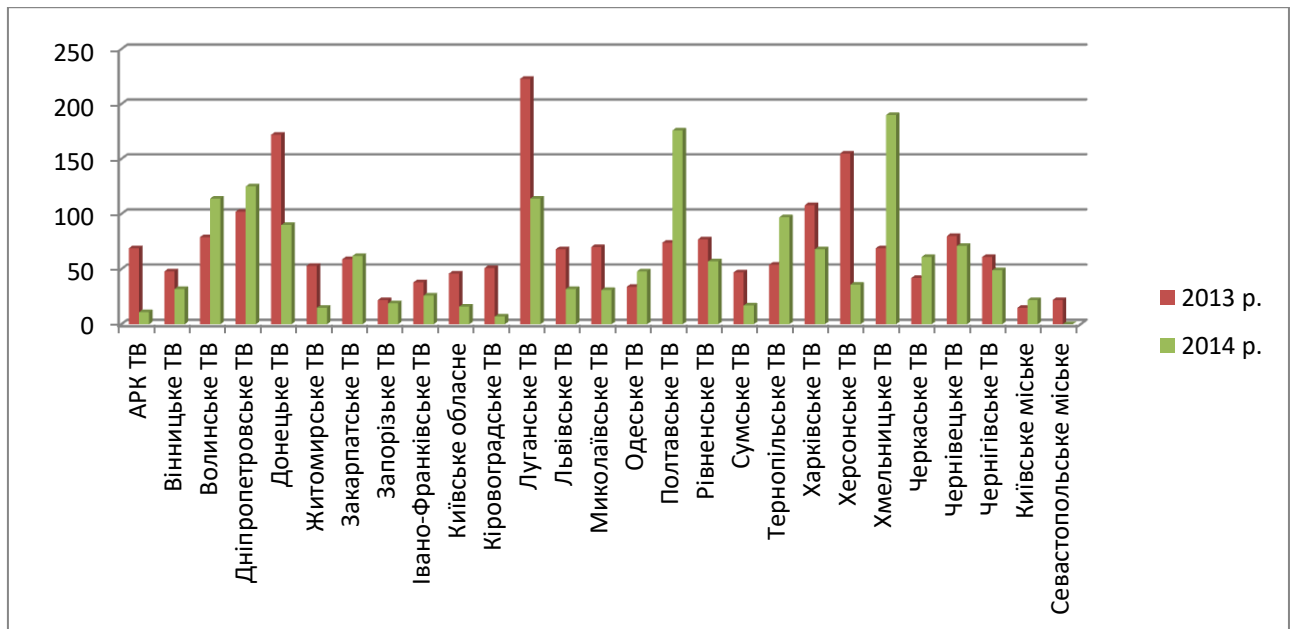

Рис. 16. Кількість припинених порушень у вигляді антиконкурентних дій органів влади в регіональному розрізі

Найбільшу кількість таких порушень було припинено у Хмельницькій (190 одиниць), Полтавській (176 одиниць), Дніпропетровській (125 одиниць), Волинській (114 одиниць), Тернопільській (97 одиниць), Харківській (68 одиниць), Закарпатській (62 одиниці) та Вінницькій (32 одиниці) областях. При цьому, у восьми областях та місті Києві кількість виявлених та припинених порушень цього виду порівняно з 2013 роком зросла.

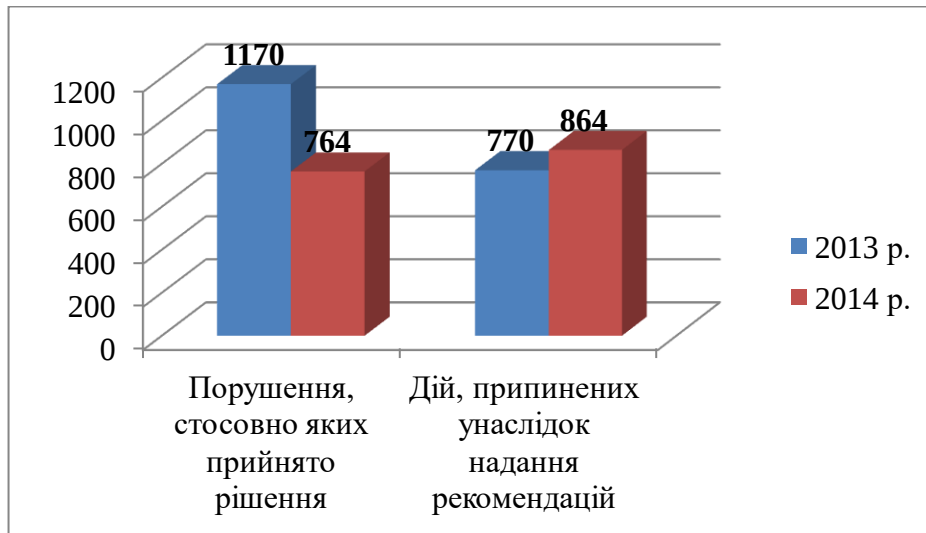

Рис. 17. Порушення, стосовно яких прийнято рішення, та внаслідок надання рекомендацій припинено антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю за 2014 та 2013 роки

Отже, як і в цілому, органами Комітету в частині протидії антиконкурентним діям державних органів було зроблено наголос на попереджувальні заходи.

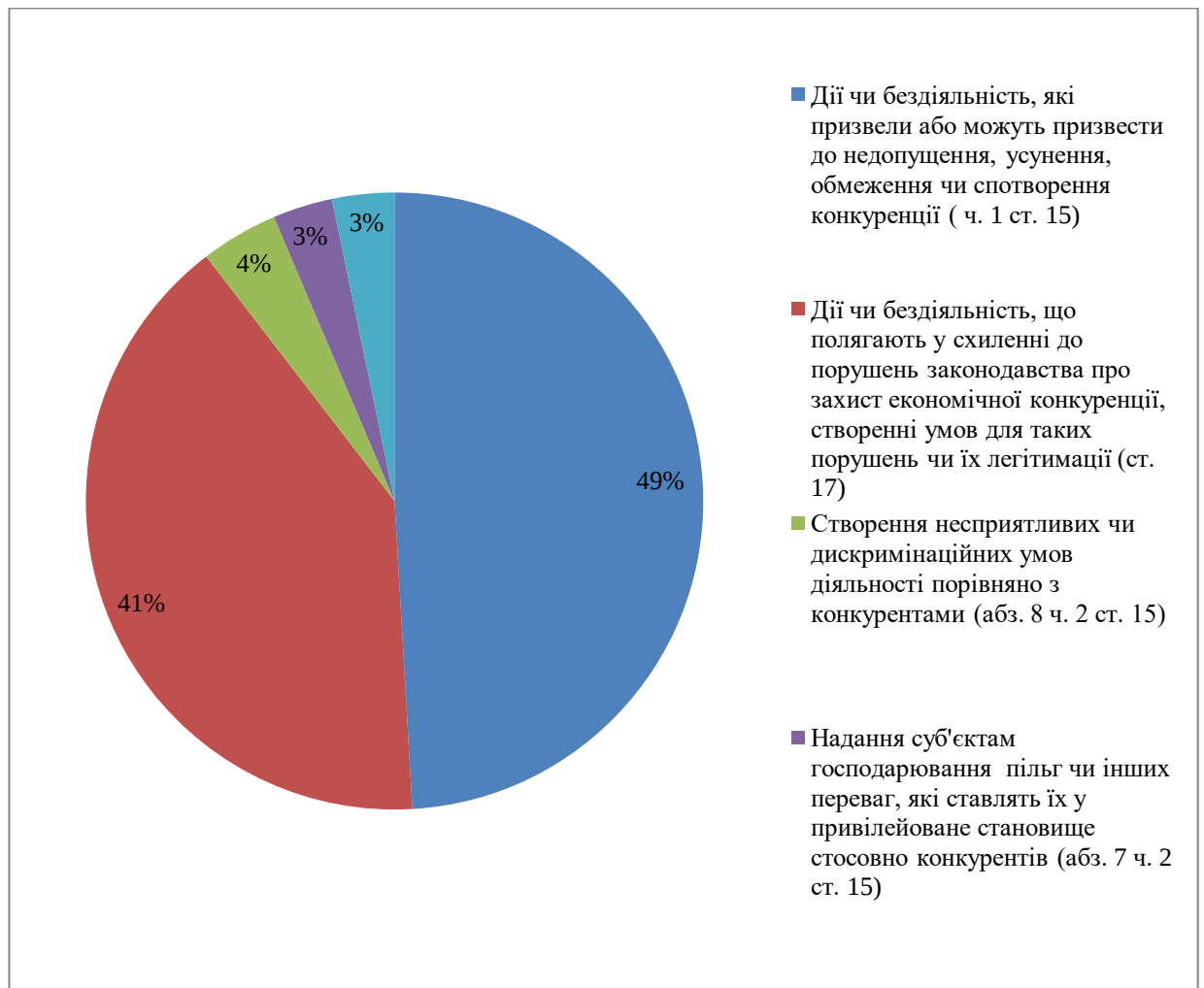

Рис. 18. Структура порушень у вигляді антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю за 2014 рік

Серед виявлених органами Комітету антиконкурентних узгоджених дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю найбільшу частину становили порушення у вигляді дій чи бездіяльності, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції – 49 відсотків.

Так, до прикладу, Дніпропетровським обласним територіальним відділенням Комітету було розглянуто справу щодо антиконкурентних дій Дніпродзержинської міської ради, які полягали в прийнятті рішення щодо договорів оренди землі, в якому відсутні єдині ставки орендної плати (або їх фіксований вираз відповідно до виду функціонального призначення земель), що надало можливість встановлювати та застосовувати в окремих рішеннях про передачу земель в оренду різні ставки орендної плати за користування земельними ділянками однакового функціонального призначення суб'єктам господарювання, які діють на одному товарному ринку.

Такі дії визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50 та частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органів місцевого самоврядування шляхом прийняття рішень, які призвели до обмеження конкуренції.

Адміністративною колегією Закарпатського обласного територіального відділення Комітету Міжгірській селищній раді надано рекомендації щодо припинення дій, пов'язаних з прийняттям рішення, яким не визначено конкретних ставок орендної плати за користування земельними ділянками однакового цільового призначення, а лише визначена їх верхня і нижня межа, що призвело до застосування різних ставок орендної плати за користування земельними ділянками з однаковим цільовим призначенням для суб'єктів господарювання, які діють на одному ринку і є конкурентами, та поставило б їх в нерівні умови господарювання.

Рекомендації виконано.

Значну частину припинених порушень – 41 відсоток загальної кількості становили випадки створення умов чи схилення до порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Адміністративна колегія Вінницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України визнала дії Браїлівської

селищної ради у вигляді створення підпорядкованому йому комунальному підприємству умов для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та водовідведення.

Відділення зобов'язало Браїлівську селищну раду припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Адміністративною колегією Херсонського обласного відділення Комітету прийнято рішення, яким визнано, що Виконавчий комітет Наддніпрянської селищної ради своїм рішенням встановив тарифи на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення для потреб населення, бюджетних та інших споживачів, що були сформовані без належного економічного обґрунтування розрахунків витрат на ці послуги, вчинив порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді створення умов для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції КП «Світоч». Виконком Наддніпрянської селищної ради було зобов'язано прийняти нове рішення про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення для споживачів, сформованих на підставі економічно обґрунтованих розрахунків витрат на ці послуги.

Адміністративна колегія Кіровоградського обласного територіального відділення Комітету визнала дії Виконавчого комітету Знам'янської міської ради, які полягали в затвердженні економічно необґрунтованих тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Адміністративна колегія відділення зобов'язала Виконавчий комітет Знам'янської міської ради припинити порушення.

Рішенням Знам'янського міськвиконкому від 12.09.2014 № 330, КП «Знам'янська ЖЕК №1» встановлені тарифи на зазначені послуги, сформовані підприємством відповідно до вимог Порядку формування тарифів на послуги з

утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги».

Рівненським обласним територіальним відділенням Комітету було розглянуто низку схожих справ про антиконкурентні дії (бездіяльність) органів місцевого самоврядування, які відповідно до статті 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції» могли призвести до порушень конкурентного законодавства з боку окремих надавачів житлово-комунальних послуг.

Так, Корецькою, Дубровицькою та Сарненською міськими радами, Демидівською, Мізоцькою, Рафалівською, Степанською, Клеванською, Клесівською селищними радами та Зорянською сільською радою не були вчасно визначені норми споживання води для споживачів відповідних рад, що призвело до того, що виконавці послуг з водопостачання у своїй діяльності керувалися тарифами, які були розроблені та затверджені з врахуванням попередніх (застарілих) норм споживання води. Така бездіяльність вищезазначених місцевих рад призвела до порушень з боку водопостачальних підприємств.

Протягом 2014 року органами Комітету у 66 випадках (понад 4 відсотки загальної кількості) встановлено дії, унаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створювалися несприятливі чи дискримінаційні умови діяльності порівняно з конкурентами.

До прикладу, Одеським обласним територіальним відділенням Комітету розглянуто справу стосовно Кодимської районної ради Одеської області про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене абзацом восьмим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, які полягали в застосовуванні різних підходів при визначенні орендної плати за оренду нерухомого комунального майна для суб'єктів

господарювання, які здійснюють господарську діяльність на одному і тому ж ринку – реалізації лікарських засобів і виробів медичного призначення, надання послуг юридичного характеру. В результаті, при однаковому цільовому призначенні об'єкта оренди одним орендарям встановлювали відсотки орендних ставок, іншим – пільги чи інші переваги, чим ставили останніх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що певною мірою впливало на рівень торговельних надбавок при реалізації лікарських засобів і тарифів на надання послуг юридичного характеру.

Відділення зобов'язало райраду здійснити заходи щодо усунення порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Кодимська райрада повідомила про виконання наданих зазначеним рішенням зобов'язань.

Рішенням адміністративної колегії Одеського обласного територіального відділення Комітету дії Комінтернівської районної ради, які полягали у встановленні підвищеного коефіцієнта при визначенні розміру орендної плати за оренду нерухомого комунального майна для орендарів, які не зареєстровані суб'єктами підприємницької діяльності в Комінтернівському районі, порівняно з конкурентами-орендарями, зареєстрованими в цьому районі, визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створюються несприятливі чи дискримінаційні умови діяльності порівняно з конкурентами.

Комінтернівська районна рада повідомила відділення про виконання накладених зазначеним рішенням зобов'язань.

Адміністративною колегією Закарпатського обласного територіального відділення Комітету Хустській районній державній адміністрації надані рекомендації про припинення дій щодо встановлення для суб'єктів господарювання, які орендують земельні ділянки однакового цільового призначення, різних ставок орендної плати, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних

дій органу влади, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створюються несприятливі умови діяльності порівняно з іншими конкурентами.

Рекомендації виконано шляхом врегулювання відсоткових ставок орендної плати в договорах оренди землі для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на одному ринку.

Адміністративна колегія Закарпатського обласного територіального відділення визнала дії Середнянської селищної ради, що полягали у встановленні орендної плати у різних відсотках від нормативної грошової оцінки землі суб'єктам господарювання, які використовують земельну ділянку за однаковим цільовим призначенням, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді вчинення дій, внаслідок яких окремим суб'єктам господарювання створено дискримінаційні умови діяльності порівняно з конкурентами. Відділення зобов'язало Середнянську селищну раду у місячний строк з моменту одержання рішення припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Протягом 2014 року органами Комітету у 51 випадку (понад 3,1 відсотка загальної кількості) виявлено та припинено порушення у вигляді надання окремим суб'єктам господарювання переваг, які ставили їх у привілейоване становище, що призводило або могло призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

До прикладу, Харківське обласне територіальне відділення Комітету припинило бездіяльність Вовчанської районної державної адміністрації, яка полягала у непроведенні конкурсу для перевізників на приміському автобусному маршруті загального користування, який не виходить за межі району.

Як встановило територіальне відділення, Вовчанська районна державна адміністрація без проведення конкурсу визначила ТОВ «АВТО-ОВІ» виконавцем послуг із перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування. Це призвело до надання окремому

суб'єкту господарювання переваг, які поставили його у привілейоване становище стосовно конкурентів.

Протягом 2014 року органами Комітету у 48 випадках (понад 2,9 відсотка загальної кількості) антиконкурентними діями державних органів було визнано дії, якими встановлювалися непередбачені законами України заборони та обмеження самостійності підприємств.

Так, адміністративна колегія Волинського обласного територіального відділення Комітету зобов'язала Луцьку міську раду змінити рішення про порядок пайової участі замовників у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури міста.

Як було встановлено під час розгляду справи, Луцька міська рада всупереч вимогам чинного законодавства встановила пайову участь замовника у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури міста для об'єктів соціальної інфраструктури – аптек.

Такі дії містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, внаслідок яких встановлювалися непередбачені законами України обмеження самостійності підприємств, у тому числі щодо формування програм діяльності та розвитку.

Рішенням Кам'янка-Бузької міської ради Львівської області коло суб'єктів господарювання, що могли виконувати роботи із встановлення спеціальних конструкцій та розроблення технічної документації для розміщення зовнішньої реклами, було обмежено лише тими суб'єктами господарювання, які визначалися виконкомом міськради виконавцями таких робіт. Інші суб'єкти господарювання, що мали відповідні ліцензії та згідно із законодавством могли виконувати зазначені роботи, були позбавлені можливості діяти на ринку.

Рішенням адміністративної колегії Львівського обласного територіального відділення Комітету порушення було припинено.

Протягом 2014 року органами Комітету виявлено та припинено також три випадки антиконкурентних дій державних органів у вигляді делегування повноважень органів влади, органів місцевого самоврядування суб'єктам господарювання, що призводило або могло призвести до негативного впливу на конкуренцію.

Виявлено також випадок дій, спрямованих на централізований розподіл ринку між суб'єктами господарювання за колом споживачів.

Як встановило Сумське обласне територіальне відділення Комітету, Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації своїм наказом запровадило непередбачене нормативними актами закріплення лікувально-профілактичних закладів Сумської області до окремих аптек для забезпечення наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами, дозволеними для використання в Україні. Тим самим було обмежено доступ нових суб'єктів господарювання на ринок і вибір споживачів.

Відділення зобов'язало Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації припинити порушення.

3.5. Недобросовісна конкуренція

У 2014 році органами Антимонопольного комітету України було припинено **650** порушень Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». З них **114** порушень у вигляді недобросовісної конкуренції, стосовно яких Комітетом прийнято рішення про накладення штрафних санкцій, та **536** дій, що містили ознаки таких порушень, які було припинено відповідно до наданих органами Комітету рекомендацій суб'єктам господарювання. Частка випадків недобросовісної конкуренції, припинених шляхом надання рекомендацій, до загальної кількості порушень цього виду в 2014 році становила 82,46 відсотка, проти 67,99 відсотка у 2013 році. Більш широке застосування механізму надання рекомендацій дає можливість

суб'єктам господарювання у найкоротші строки припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини цих порушень та умови, що їм сприяють, і водночас забезпечує зменшення адміністративного тиску на бізнес.

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції органами Комітету протягом звітного року накладені штрафи у загальній сумі понад **4,1** млн грн.

Найбільш поширеним видом недобросовісних дій, які вчинялися з метою досягнення неправомірних переваг у конкуренції, було поширення інформації, що вводить в оману. Цей вид порушення становив у 2014 році 90,0 відсотків загальної кількості порушень у вигляді недобросовісної конкуренції суб'єктів господарювання.

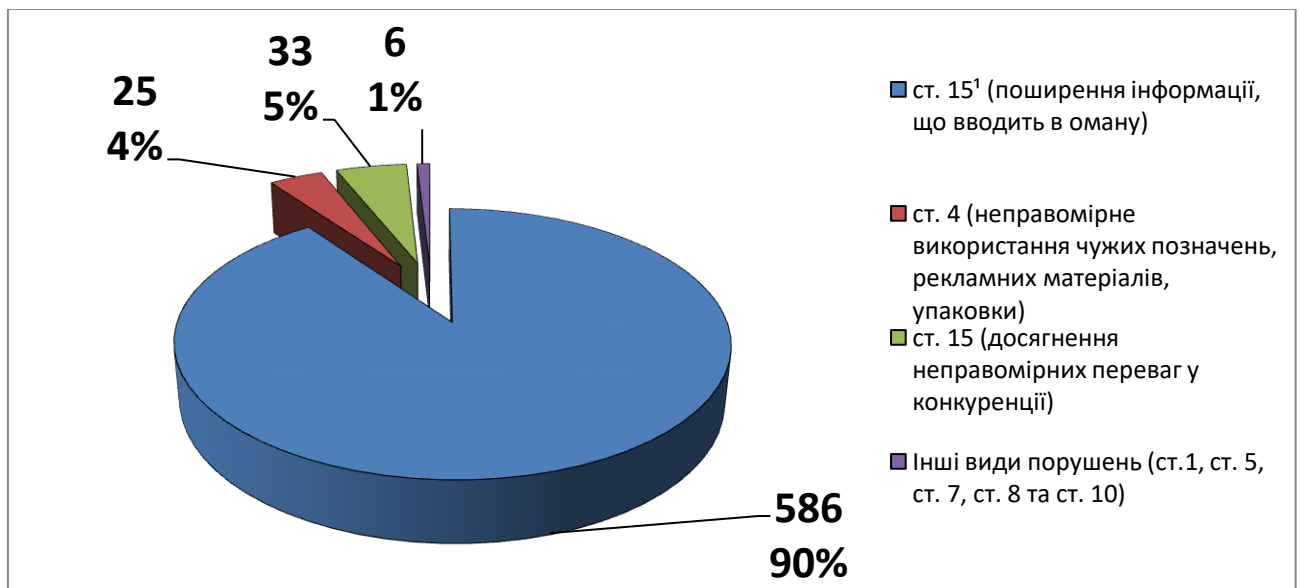

Рис. 19. Структура порушень у вигляді недобросовісної конкуренції у 2014 році

До прикладу, тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України визнала дії товариства з обмеженою відповідальністю «ЕССІЕЙ ХАЙДЖИН УКРАЇНА», які полягали у розміщенні інформації про акцію «Затишна оселя від Зева» на упаковках туалетного паперу «Zewa» плюс з ароматом яблука», яка проводилась з 15.03.2012 по 15.06.2014, без зазначення строків та умов її проведення на зовнішній поверхні упаковки, порушенням,

передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману. За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ТОВ «ЕССІЕЙ ХАЙДЖИН УКРАЇНА» накладено штраф у розмірі 100 тис. грн.

Антимонопольний комітет України визнав, що суб'єкт господарювання в особі ТОВ «Каскад-Медікал» і ТОВ «РА «Каскад-Медікал», поширивши невизначеному колу осіб неправдиві відомості щодо показань для медичного застосування лікарського засобу «Вібуркол» та щодо відсутності протипоказань, побічних та токсичних ефектів препарату; неточні відомості щодо можливості застосування лікарського засобу «Вібуркол» жінками у період годування груддю; неповні відомості щодо умов лікування лікарським засобом «Вібуркол» за відсутності посилання на необхідність звернення до лікаря, що могло вплинути на наміри цих осіб щодо придбання товару цього суб'єкта господарювання, вчинив порушення, передбачене статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману.

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ТОВ «Каскад-Медікал» накладено штраф у розмірі 25 тис. грн, на ТОВ «РА «Каскад-Медікал» накладено штраф у розмірі 40 тис. грн, порушення припинено.

Антимонопольний комітет України визнав, що суб'єкт господарювання в особі ТОВ «Каскад-Медікал» і ТОВ «РА «Каскад-Медікал», поширивши невизначеному колу осіб неправдиві відомості щодо показань для медичного застосування лікарського засобу «Гінекохеель» під час порушення менструального циклу та профілактики ускладнень після гінекологічних втручань та щодо відсутності протипоказань, побічних і токсичних ефектів лікарського засобу; неточні відомості щодо можливості застосування лікарського засобу «Гінекохеель» у період вагітності або годування груддю; неповні відомості щодо умов лікування лікарським засобом «Гінекохеель» за

відсутності посилення на необхідність звернення до лікаря, що могло вплинути на наміри цих осіб щодо придбання товару цього суб'єкта господарювання, вчинив порушення, передбачене статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману.

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ТОВ «Каскад-Медікал» накладено штраф у розмірі 25 тис. грн, на ТОВ «РА «Каскад-Медікал» накладено штраф у розмірі 40 тис. грн, порушення припинено.

У 2014 році було припинено один із видів недобросовісних дій, які вчинялися у вигляді неправомірного використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки. Цей вид порушення становив у 2014 році 4,0 відсотки загальної кількості порушень у вигляді недобросовісної конкуренції суб'єктів господарювання.

До прикладу, Антимонопольний комітет України визнав дії товариства з обмеженою відповідальністю «Рибоконсервний завод «Екватор» (м. Харків) у вигляді використання без дозволу товариства з обмеженою відповідальністю «Інтерфлот» (м. Миколаїв) оформлення етикетки рибних консервів «Сардина атлантична натуральна з добавленням олії», схожого з оформленням етикетки рибних консервів «Сардини натуральні з добавленням олії», яке раніше почало використовувати у господарській діяльності товариство з обмеженою відповідальністю «Інтерфлот», що може призвести до змішування діяльності ТОВ «Екватор» з діяльністю ТОВ «Інтерфлот», порушенням, передбаченим статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

ТОВ «Рибоконсервний завод «Екватор» зобов'язано припинити використання у господарській діяльності оформлення етикетки рибних консервів «Сардина атлантична натуральна з добавленням олії», яке є схожим з оформленням етикетки рибних консервів «Сардини натуральні з добавленням

олії», яке раніше почало використовувати товариство з обмеженою відповідальністю «Інтерфлот».

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ТОВ «Рибоконсервний завод «Екватор» накладено штраф у розмірі 400 тис. грн.

Антимонопольний комітет України визнав дії ТОВ «Авіс-Аква» (м. Вінниця) щодо використання без дозволу (згоди) ТОВ «Напої Плюс» (м. Київ) сукупності позначень в оформленні етикетки води питної «ДЖЕРЕЛЬНА», схожих на сукупність позначень в оформленні етикетки води питної «природне ДЖЕРЕЛО», які раніше почало використовувати ТОВ «Напої Плюс», що може призвести до змішування з діяльністю ТОВ «Напої Плюс», порушенням, передбаченим статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ТОВ «Авіс-Аква» (м. Вінниця) накладено штраф у розмірі 300 тис. грн, порушення припинено.

Антимонопольний комітет України визнав дії суб'єкта господарювання в особі ТОВ «Медіа Мегаполіс» (м. Київ) і ТОВ «Метро Медіа Столиця» (м. Київ) щодо використання без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання в особі ТОВ «Київська Медіа Група» (м. Київ) і ТОВ «Метро-Медіа» (м. Київ) оформлення періодичного видання – газети «Метро.ком.юа», схожого з оформленням періодичного видання – газети «МЕТРО-НЬЮЗ», яке раніше почав використовувати суб'єкт господарювання в особі ТОВ «Київська Медіа Група» і ТОВ «Метро-Медіа», що може призвести до змішування з діяльністю суб'єкта господарювання в особі ТОВ «Київська Медіа Група» і ТОВ «Метро-Медіа», порушенням, передбаченим статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ТОВ «Медіа Мегаполіс» накладено штраф у розмірі 10 тис. грн, на ТОВ «Метро Медіа Столиця - у розмірі 75 тис. грн.

Антимонопольний комітет України визнав дії ПП «ТЕХЦЕНТР ДЖ. ЕМ.» (м. Київ), які полягали у використанні позначення «OPEL» у рекламних листівках та у рекламі в мережі Інтернет, схожого з позначенням «OPEL» , яке раніше почало використовувати у господарській діяльності в Україні ТОВ «Дженерал Авто Груп» (м. Київ), без його дозволу (а також без дозволу - компанії власника знака - «Опель Айзенах ГмбХ» (Німеччина)), що може призвести до змішування діяльності ПП «ТЕХЦЕНТР ДЖ. ЕМ.» з діяльністю ТОВ «Дженерал Авто Груп», його офіційних дилерів, включаючи ПАТ «УКРАЇНСЬКА АВТОМОБІЛЬНА КОРПОРАЦІЯ» в особі філії «Автоцентр на Столичному» (м. Київ), порушенням, передбаченим статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ПП «ТЕХЦЕНТР ДЖ. ЕМ.» накладено штраф у розмірі 10 тис. грн.

У 2014 році було припинено один із видів недобросовісних дій, які вчинялися у вигляді досягнення неправомірних переваг у конкуренції шляхом порушення іншого законодавства. Цей вид порушення становив у 2014 році 5,0 відсотків загальної кількості порушень у вигляді недобросовісної конкуренції суб'єктів господарювання.

До прикладу, Чернігівське обласне територіальне відділення Комітету визнало дії приватного підприємства «КОМФОРТАВТОТРАНС» (м. Чернігів) щодо здійснення пасажирських перевезень на автобусному маршруті загального користування Ріпки - Чернігів 22 травня, 01 червня, 29 жовтня 2013 року, 24 січня, 27 березня, 08 та 09 квітня 2014 року, які відбувалися з порушенням вимог Закону України «Про автомобільний транспорт» та Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 № 176, порушенням, передбаченим статтею 15 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді досягнення неправомірних переваг у конкуренції шляхом порушення чинного законодавства, яке підтверджено рішенням органу

державної влади, наділеного відповідною компетенцією. За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції на ПП «КОМФОРТАВТОТРАНС» (м. Чернігів) накладено штраф у розмірі 10 тис. грн.

У 2014 році Комітетом було припинено 536 дій, що містили ознаки порушень у вигляді недобросовісної конкуренції, відповідно до наданих органами Комітету рекомендацій суб'єктам господарювання.

До прикладу, під час здійснення дослідження за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства про захист від недобросовісної конкуренції в торговельній мережі були виявлені антибактеріальні вологі серветки «Kleenex protect» виробництва компанії «Уіль Сі енд Тхек Корпорейшн» (Республіка Корея).

На підтвердження інформації, розміщеної на етикетці, про властивості серветок знищувати 99,9 відсотка мікробів і вірусів, товариством було надано звіт про клінічне дослідження серветок із позитивним висновком сертифікованого дерматолога та педіатра, проведене компанією «Kimberly-Clark Corporation» (США), та копію довідки про хімічний склад продукту, видану компанією «Yuhan-Kimberly» (Південна Корея).

Однак предметом дослідження були не серветки для рук, а гігієнічна рідина для шкіри (HSW).

Крім того, за результатами дослідження, зменшення та знищення мікробів та вірусів відбувалось внаслідок впливу антимікробної речовини протягом не менше 6 та 12 хвилин відповідно.

Відповідно до свідоцтва про інгредієнти серветок, вміст в серветках антибактеріального компоненту становить 0,1 відсотка загального складу.

Товариство не надало Комітету інформації, яка б підтверджувала проведення відповідних досліджень щодо наявності антимікробної дії саме серветок, в тому числі не надано інформацію про властивість рідини у кількості 0,1 відсотка впливати на мікроби і віруси, знищуючи їх у кількості 99,9 відсотка.

На запит Комітету Інститут гігієни та медичної екології ім. О.Марзєєва повідомив, що для твердження про наявність антимікробної дії серветок необхідне обґрунтування, яке можливе тільки при лабораторному дослідженні об'єкта. Крім того, використання на етикетці серветок позначення «...УБИВАЮТ 99,9 % МИКРОБОВ И ВИРУСЫ*...», якщо дослідження антибактеріального ефекту саме серветок не проводилось, є некоректним.

Комітетом надані рекомендації припинити дії з поширення на упаковці гігієнічних серветок для рук «Kleenex protect» неповних, неточних відомостей про характеристики цієї продукції шляхом приведення розміщеної на упаковці інформації у відповідність до дійсних характеристик продукції.

Рекомендації Антимонопольного комітету України виконані в повному обсязі.

Комітетом у 2014 році надано **42** висновки у формі рекомендаційних роз'яснень стосовно відповідності дій під час здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання у вигляді поширення реклами або маркування своєї продукції положенням статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

До прикладу, до Комітету надійшла заява ТОВ «Атлантис» стосовно надання висновку у формі рекомендаційних роз'яснень щодо відповідності дій ТОВ «Атлантис» із розміщення інформаційно-роз'яснювального аудіозапису про алкогольні напої торговельної марки «Villa Krim» положенням статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Заявник є виробником алкогольної продукції ТМ «Villa Krim» і прагне популяризувати власну алкогольну продукцію. З цією метою він планує поширювати в торгових залах місць реалізації зазначеної продукції аудіозапис із таким текстом:

«К вниманию всех ценителей вина представляем торговую марку «Villa Krim». На благодатных южных виноградниках виноделы выращивают свежий, сочный виноград, рождающий вина Villa Krim. Villa Krim Особенное для

особенных. Чрезмерное употребление алкоголя вредит вашему здоровью» (мовою оригіналу).

Відповідно до статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

Право власності Заявника на знак ТМ «Villa Krim» для товарів і послуг підтверджується свідоцтвом від 10 квітня 2012 року № 154399, відповідно до якого зареєстрований знак для товарів і послуг належить до 33-го класу міжнародної класифікації товарів та послуг (алкогольні напої, крім пива).

Отже, дії заявника стосовно розміщення інформаційно-роз'яснювального аудіозапису про алкогольні напої торговельної марки «Villa Krim», за умови якщо вказана інформація є достовірною, точною і повною, не будуть містити ознак порушення законодавства, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

3.6. Контроль за концентрацією та узгодженими діями суб'єктів господарювання

У 2014 році Комітетом розглянуто **781** заяву про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (у 2013 році – 962 заяви). Зменшення кількості заяв обумовлено загальним скороченням інвестиційної активності в Україні у 2014 році.

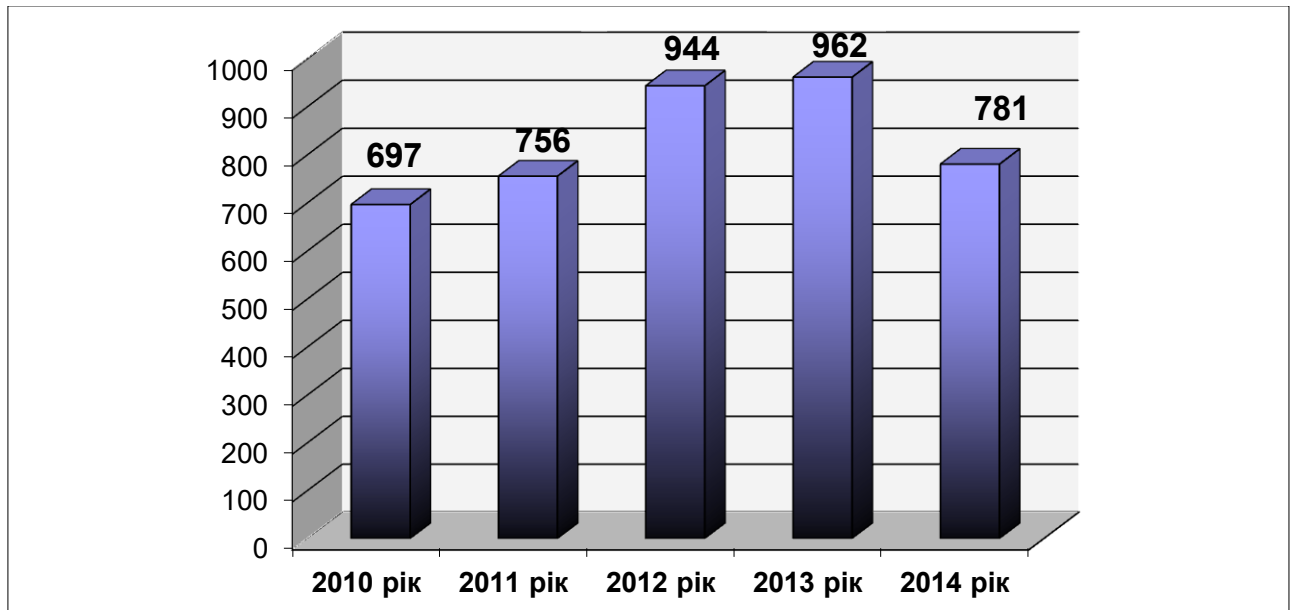

Рис. 20. Кількість заяв про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання, розглянутих Антимонопольним комітетом України протягом 2010 – 2014 років

При цьому, більш ніж **80,8** відсотка заяв (631 заява) надійшло від іноземних інвесторів або підприємств за участю іноземних інвесторів. Частка таких заяв порівняно з 2013 роком зросла з 71,2 до 80,8 відсотка.

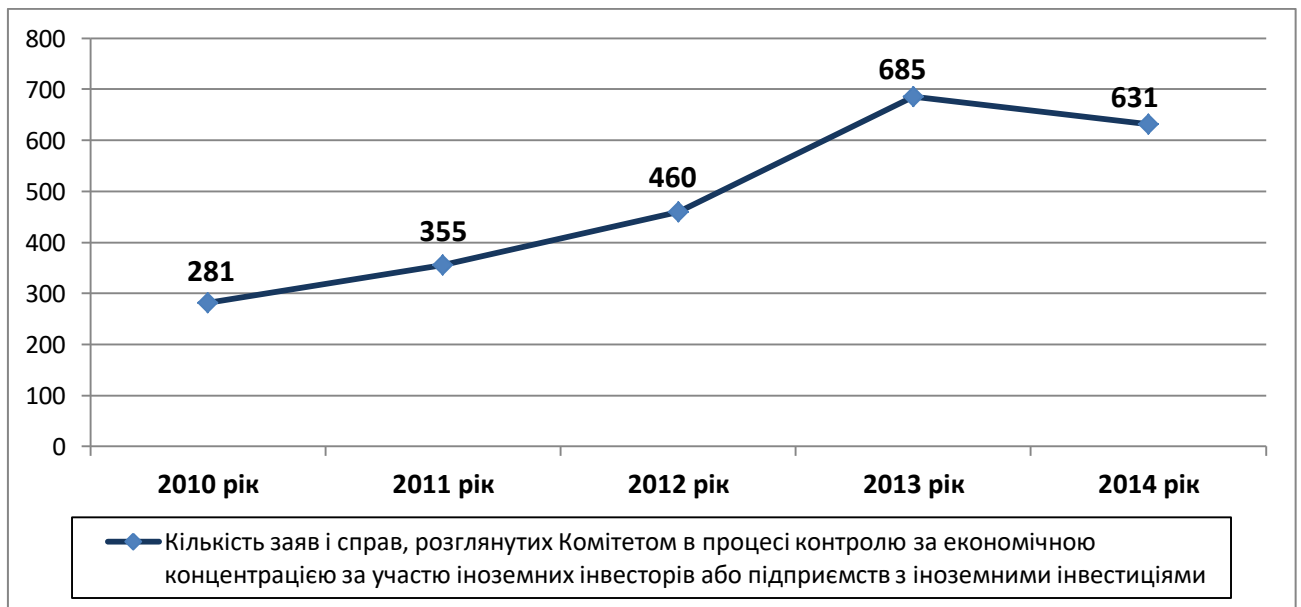

Рис. 21. Динаміка кількості розглянутих Антимонопольним комітетом України в процесі контролю за концентрацією заяв іноземних суб'єктів господарювання та підприємств з іноземними інвестиціями протягом 2010 – 2014 років

Протягом звітнього року Комітетом був наданий дозвіл щодо **501** випадку концентрації суб'єктів господарювання.

У 280 випадках заяви були повернуті заявникам без розгляду або учасники концентрації відмовилися від її здійснення до прийняття рішення Комітетом (у 2013 році – у 183 випадках). Повернення заяв без розгляду було обумовлено насамперед недостатністю інформації, що містилась в наданих матеріалах, а відмова від здійснення концентрації – ризиком її можливої заборони у зв'язку із негативними наслідками для конкуренції, виявленими під час розгляду відповідних заяв.

Найбільш поширеними видами концентрації суб'єктів господарювання, на які Комітет протягом 2014 року надав дозвіл, як і в попередні роки, були придбання акцій (часток, паїв) – 83,3 відсотка загальної кількості, набуття контролю в інших формах – 7,2 відсотка та спільне створення суб'єкта господарювання – 4,4 відсотка.

Таблиця 8

Розподіл наданих Антимонопольним комітетом України у 2010 – 2014 роках дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за видами

Рік	Вид концентрації					Всього
	Злиття	Спільне створення суб'єкта господарювання	Набуття контролю	Придбання акцій (часток, паїв)	Інші	
2010	21	25	71	401	41	559
2011	13	18	136	417	1	585
2012	31	32	106	576	5	750
2013	20	23	73	655	8	779
2014	17	22	36	418	8	501
Всього	102	120	422	2467	63	3174

Із числа загальної кількості розглянутих протягом 2014 року випадків надання згоди на економічну концентрацію у **476** випадках (60,95 відсотка загальної кількості) її умови та склад учасників не містили загрози

монополізації товарних ринків і не потребували поглибленого дослідження. За результатами розгляду цих заяв дозвіл Комітету на економічну концентрацію було надано без розгляду справ.

З метою запобігання монополізації ринків (зокрема, таких, як: вогнетривів, глини, дизельних двигунів, підшипників, великої побутової техніки, роздрібної реалізації світлих нафтопродуктів, лікарських препаратів, обов'язкового страхування пасажирів від нещасних випадків на залізничному транспорті, слабоалкогольних напоїв, сухих кормів для собак та котів тощо), проведення складного поглибленого дослідження або можливої заборони концентрації протягом 2014 року центральним апаратом Комітету було розпочато **85** справ про концентрацію, з яких протягом 2014 року було розглянуто **25** справ про концентрацію, за результатами яких надано дозволи (у 2013 році було розглянуто 23 справи про концентрацію).

Органи Комітету звертають особливу увагу на випадки економічної концентрації за участю монопольних утворень.

Так, протягом минулого року, з метою попередження монополізації ринків та/або усунення негативного впливу концентрацій/узгоджених дій суб'єктів господарювання на конкуренцію, зокрема, на ринках природного газу, сільськогосподарської техніки, пом'якшувачів для тканин, очищеного пальмового стеарину тощо, дозволи на такі концентрації/узгоджені дії були обумовлені певними зобов'язаннями, виконання яких усуватиме негативний вплив концентрації/узгоджених дій на конкуренцію.

У звітному році органами Антимонопольного комітету було розглянуто **94** заяви про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання.

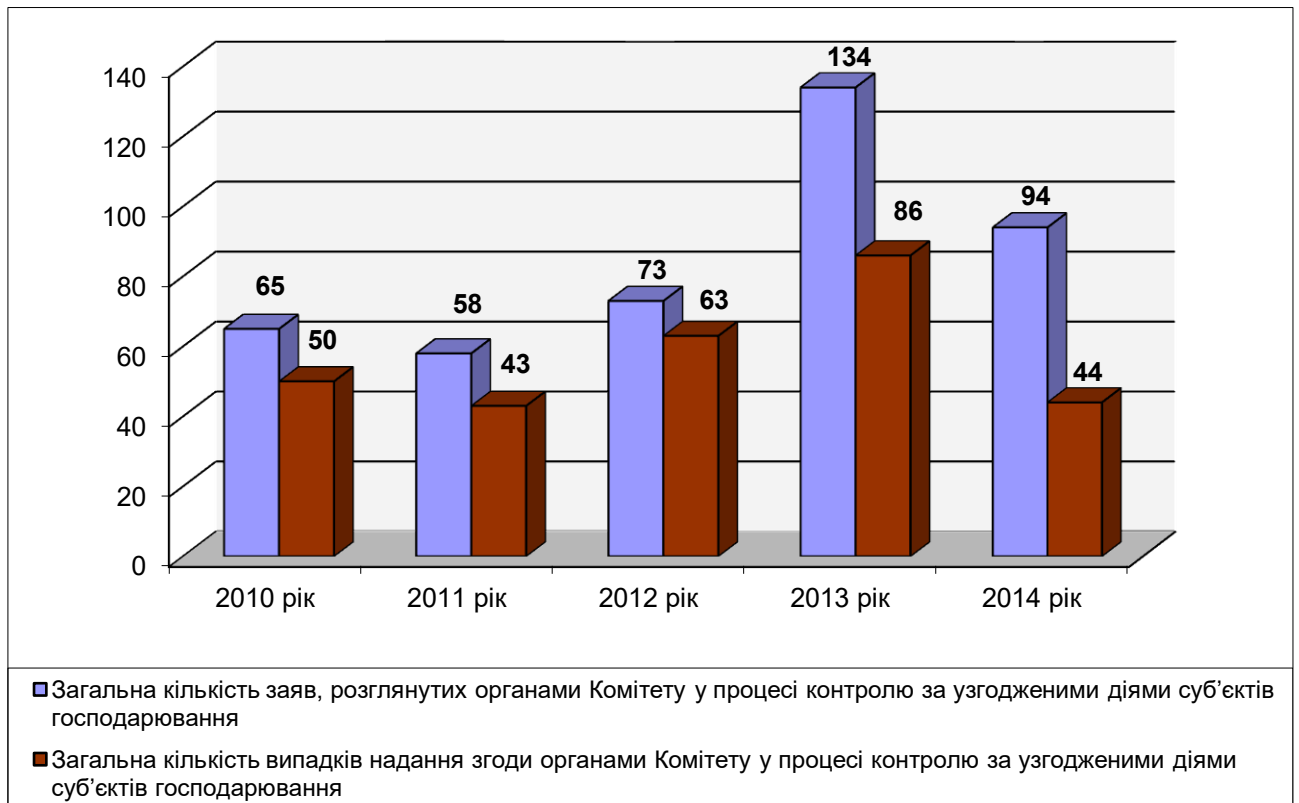

Рис. 22. Динаміка кількості розглянутих органами Антимонопольного комітету України заяв у процесі контролю за узгодженими діями суб'єктів господарювання та наданих за результатами розгляду дозволів на здійснення зазначених дій

У 44 випадках, оскільки умови узгоджених дій не містили загрози монополізації товарних ринків, дозвіл на їх здійснення було надано без встановлення додаткових зобов'язань.

Протягом звітнього року Антимонопольним комітетом України було розглянуто 3 справи про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, оскільки існували підстави для заборони узгоджених дій або проведення поглибленого дослідження.

В 11 випадках Комітет обумовив надання дозволу на здійснення концентрації чи узгоджених дій суб'єктів господарювання певними вимогами і зобов'язаннями, оскільки концентрація чи узгоджені дії могли мати негативний вплив на конкуренцію.

До прикладу, Антимонопольним комітетом України розглянуто справу про концентрацію, учасниками якої виступали суб'єкти господарювання, які

здійснюють діяльність із постачання природного газу на територію України в режимі реверсу.

Під час розгляду справи було встановлено, що реверс природного газу на територію України здійснюють суб'єкти господарювання – нерезиденти України, які не були предметом цього придбання.

У той же час, наявність відносин контролю між об'єктом придбання та суб'єктами господарювання – нерезидентами України, які планували здійснювати поставки природного газу на територію України шляхом реверсу, могло призвести до зриву таких поставок.

З метою недопущення негативного впливу на ринок газу, надання дозволу Комітетом було обумовлене зобов'язаннями.

Антимонопольний комітет України прийняв рішення про:

1. Надання дозволу на заявлену концентрацію.
2. З метою усунення можливого негативного впливу концентрації на ринок природного газу зобов'язати компанію, яка є предметом придбання, після здійснення концентрації припинити відносини контролю з компанією – продавцем.
3. Протягом трьох місяців з моменту здійснення концентрації надати Антимонопольному комітету України копії документів, що підтверджують припинення відносин контролю.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справу про концентрацію, учасниками якої були суб'єкти господарювання – нерезиденти України, що здійснюють діяльність на території України з реалізації пральних порошків та пом'якшувачів для тканин (кондиціонерів).

Враховуючи значну частку учасників концентрації на ринку пом'якшувачів для тканин (кондиціонерів), Комітетом було розпочато складне поглиблене дослідження в рамках розгляду справи про концентрацію.

Під час розгляду справи було встановлено, що:

- ринок пом'якшувачів для тканин (кондиціонерів) перебуває в стадії формування й активного розвитку;
- товарний ринок пом'якшувачів для тканин (кондиціонерів) є ринком доповнюваних (допоміжних) товарів для ринку основних засобів для прання;
- частка учасників концентрації на задіяному ринку не перевищувала 30 відсотків;
- частка найбільшого конкурента учасників майже у 2 рази більша за сукупну частку учасників концентрації;
- відсутні будь-які адміністративні бар'єри/обмеження на імпорту продукції в Україну;
- активно входять нові іноземні виробники на ринок пом'якшувачів для тканин (кондиціонерів);
- на ринку відзначається значна влада покупця – торговельних мереж,
- у зв'язку з чим заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на задіяному ринку.

Разом з тим, враховуючи значну частку учасників концентрації на ринку пом'якшувачів для тканин (кондиціонерів), за результатами розгляду зазначеної справи було прийняте рішення про надання дозволу на концентрацію, що обумовлено певними зобов'язаннями.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справи про концентрації та узгоджені дії за участю Американської групи компаній - виробника сільськогосподарської техніки та Російської групи компаній, що, зокрема, здійснює діяльність з виробництва та реалізації різноманітної автомобільної техніки, про створення спільних підприємств з виробництва та реалізації сільськогосподарської техніки.

Враховуючи значні частки одного з учасників концентрації на окремих ринках сільськогосподарської техніки (тракторів, прес-підбирачів, жниварок), а

також те, що спільне підприємство планує в майбутньому вихід на зазначені ринки України, Антимонопольним комітетом України було розпочате складне поглиблене дослідження в рамках розгляду справ про концентрації та узгоджені дії.

Під час розгляду справи про концентрацію було встановлено, що на задіяних ринках присутня значна кількість як іноземних, так і вітчизняних конкурентів – виробників/постачальників сільськогосподарської техніки, комплектуючих та запасних частин до такої техніки; на ринку присутня техніка, що була у використанні.

Враховуючи викладене, зазначені концентрації не призводять до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Разом з тим, з метою недопущення негативного впливу концентрацій на конкуренцію, за результатами розгляду справ були прийняті рішення про надання дозволу на концентрації та накладено зобов'язання.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справи про концентрацію у вигляді:

набуття опосередкованого контролю компанією «First Pacific Company Limited» разом із компанією «Wilmar International Limited» над компанією «W Singapore Holdings Pte. Ltd.»;

придбання компанією «W Singapore Holdings Pte. Ltd.» акцій компанії «FP BidCo Australia Pty Ltd», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії;

опосередкованого придбання компанією «W Singapore Holdings Pte. Ltd.» акцій компанії «Goodman Fielder Limited» (м. Норт-Райд, Австралія), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справи про концентрацію у вигляді:

- набуття опосередкованого контролю компанією «First Pacific Company Limited» разом із компанією «Wilmar International Limited» над компанією «W Singapore Holdings Pte. Ltd.»;
- придбання компанією «W Singapore Holdings Pte. Ltd.» акцій компанії «FP BidCo Australia Pty Ltd», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії;
- опосередкованого придбання компанією «W Singapore Holdings Pte. Ltd.» акцій компанії «Goodman Fielder Limited» (м. Норт-Райд, Австралія), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії.

Метою здійснення заявлених трансакцій є набуття спільного контролю компаніями «First Pacific Company Limited» та «Wilmar International Limited» над компанією «Goodman Fielder Limited».

Під час розгляду справ досліджувався ринок очищеного пальмового стеарину.

Комітетом встановлено, що зазначені концентрації не призводять до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на відповідному ринку, а тому надав дозвіл на заявлені дії.

При цьому, під час розгляду справ встановлено, що частка Груп First Pacific та Wilmar на ринку очищеного пальмового стеарину є значною, зазначені концентрації можуть мати деякий негативний вплив на конкуренцію на відповідному ринку, і цей негативний вплив може бути усунено виконанням учасниками концентрацій певних зобов'язань, які стосуються нездійснення антиконкурентних узгоджених дій на ринку очищеного пальмового стеарину.

Заявники добровільно взяли обов'язок виконання покладених на них зобов'язань.

Крім здійснення попереднього контролю за економічною концентрацією суб'єктів господарювання, у 2014 році Комітет вживав заходів із виявлення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді

здійснення концентрацій без отримання дозволу Антимонопольного комітету, наявність якого необхідна.

Так, протягом 2014 року Комітетом було виявлено 35 порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрації без дозволу органів Комітету, наявність якого необхідна.

Так, міжнародна група компаній, яка здійснює інвестиційну діяльність в різних сферах економіки, та здійснює діяльність на території України з реалізації хімічної продукції, продукції легкої промисловості, будівельних матеріалів, надання телекомунікаційних послуг тощо, придбала акції шести суб'єктів господарювання без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

З метою усунення порушення законодавства про захист економічної конкуренції покупець звернувся до Комітету за отриманням дозволу на концентрації з відповідними заявами.

Враховуючи те, що емітенти не здійснюють діяльності на території України, зазначені концентрації не призвели до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

За результатами розгляду зазначених заяв, Комітетом було накладено штрафів за вчинення порушень, передбачених пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у розмірі 300,0 тис. грн та надано дозволи на зазначені концентрації.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справу про порушення законодавства про захист економічної конкуренції дочірнім підприємством «Пропан» публічного акціонерного товариства «Житомиргаз» (м. Житомир) у вигляді здійснення концентрації шляхом одержання в оренду активів, що забезпечують здійснення господарської діяльності з реалізації скрапленого вуглеводневого газу для побутових потреб, і належать публічному акціонерному товариству «Вінницягаз» (м. Вінниця), без отримання

відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

Зазначена концентрація була здійснена в грудні 2012 року. Цей факт був виявлений Вінницьким обласним територіальним відділенням Комітету під час виконання ним своїх функціональних обов'язків.

До Антимонопольного комітету України заява ДП «Пропан» ПАТ «Житомиргаз» про надання дозволу на одержання в оренду вищевказаних активів не надходила. Крім того, ДП «Пропан» ПАТ «Житомиргаз» не визнало факту вчинення порушення.

За результатами розгляду справи, враховуючи, що зазначена концентрація не призвела до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України, Комітет наклав на ДП «Пропан» ПАТ «Житомиргаз» штраф на суму 100,0 тис. грн.

У 2011 році до Комітету надійшла заява фізичної особи – громадянина Росії Бойко І.Р., ЗАТ «Житомирські ласощі» (м. Житомир) і ТОВ «Будстайл-XXI» (м. Київ) про надання дозволу на злиття ЗАТ «Житомирські ласощі» і ТОВ «Будстайл-XXI» у товариство з додатковою відповідальністю «ЖЛ» (м. Житомир).

Однак Комітетом було встановлено, що зазначене злиття відбулося до отримання дозволу Антимонопольного комітету України.

Злиття ТОВ «Будстайл-XXI» та ЗАТ «Житомирські ласощі» без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Комітетом було проведено дослідження в справі та доведено вчинення порушення ТДВ «ЖЛ» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрації без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна. Під час розгляду справи ТДВ «ЖЛ» визнало факт вчинення порушення.

У зв'язку з тим, що зазначена концентрація не призвела до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України, Комітет надав дозвіл на зазначені дії.

За результатами розгляду справи Комітет наклав штраф на ТДВ «ЖЛ» у розмірі 80,0 тис. грн.

Антимонопольним комітетом України розглянуто справу про порушення ТОВ «ДОБРОДІЯ ТРЕЙД» (м. Київ) законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрацій шляхом набуття контролю ТОВ «ДОБРОДІЯ ТРЕЙД» над сільськогосподарським товариством з обмеженою відповідальністю Агрофірма «ЗАКОТНЕНСЬКА» (с. Закотне, Новописковський район, Луганська обл.) і ТОВ «Добродія Фудз» (м. Київ), без отримання відповідних дозволів органів Антимонопольного комітету України, наявність яких необхідна.

Набуття контролю ТОВ «ДОБРОДІЯ ТРЕЙД» над СТОВ АФ «ЗАКОТНЕНСЬКА» і ТОВ «ДОБРОДІЯ ФУДЗ» відбулося в березні та квітні 2014 року.

До Комітету заяви про надання дозволу ТОВ «ДОБРОДІЯ ТРЕЙД» на набуття контролю над СТОВ АФ «ЗАКОТНЕНСЬКА» і ТОВ «ДОБРОДІЯ ФУДЗ» були надіслані в середині липня 2014 року, тобто вже після здійснення цих концентрацій.

ТОВ «ДОБРОДІЯ ТРЕЙД» визнало факт вчинення порушення та сприяло Комітету у розгляді справи.

Враховуючи зазначене, а також те, що концентрації не призвели до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України, Комітет надав дозвіл на заявлені дії та наклав штраф на загальну суму 50,0 тис. грн.

Протягом 2014 року органами Комітету надано 114 попередніх висновків з питань економічної концентрації та узгоджених дій, що на 21,28 відсотка більше, ніж у 2013 році.

Одержання попередніх висновків надавало суб'єктам господарювання можливість з'ясовувати необхідність звернення за отриманням дозволу, що дозволяло їм економити час і гроші, уникати вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрації або узгоджених дій без дозволу Комітету, коли такий дозвіл був необхідним. Крім того, надання попередніх висновків органами Комітету запобігає здійсненню економічної концентрації, яка може призвести до обмеження конкуренції на товарних ринках.

З метою попередження порушення і можливої монополізації товарних ринків Комітет постійно проводить моніторинг джерел засобів масової інформації (інтернет-видань, періодичних видань і т. д.), активно залучаються територіальні відділення. Антимонопольний комітет України регулярно направляє ініціативні запити суб'єктам господарювання про надання інформації та роз'яснення учасникам ринків щодо необхідності звернення до Комітету за отриманням попереднього дозволу на концентрацію.

У 2014 році Комітетом було направлено близько п'ятдесяти ініціативних запитів суб'єктам господарювання про надання інформації та роз'яснення суб'єктам щодо необхідності звернення до Комітету.

За результатами моніторингу засобів масової інформації були виявлені факти вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрацій без отримання відповідних дозволів органів Антимонопольного комітету України, наявність яких необхідна.

Крім того, Комітет активно співпрацює з органами влади, правоохоронними органами у сфері контролю за концентраціями та узгодженими діями, залучає до дослідження ринків галузевих експертів.

Комітет займає прозору позицію при розгляді заяв про концентрацію/узгоджені дії.

Так, у 2014 році Комітетом запроваджено новий напрям співпраці із заявниками – проведення робочих зустрічей з представниками заявників, з метою роз'яснення політики Комітету, послідовності дій під час розгляду справ про концентрацію та аналізу недоліків наданої заявниками інформації.

Зокрема, були проведені робочі зустрічі з представниками компаній «Фрізеніус» (Німеччина), «Арчер Деніел Мідленд», «Вірпул Корпорейшн», «Дженерал Електрик», «АГКО Корпорейшн» (всі – США), «Джапан Табакко» (Японія), а також заступником радника з економічних питань Посольства США.

4. Сприяння розвитку конкуренції

Одним з основних завдань Антимонопольного комітету України є підтримка добросовісної конкуренції на товарних ринках та сприяння її розвитку.

Робота Комітету із сприяння розвитку добросовісної конкуренції у звітному році відбувалась за такими основними напрямками:

- взаємодія з органами державної влади й органами самоврядування у сфері захисту та розвитку конкуренції;
- надання рекомендацій щодо обмеження монополізму, розвитку конкуренції та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції;
- взаємодія з громадськістю щодо проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед широких мас населення щодо значення конкурентної політики для економіки та ролі Комітету у сфері захисту та розвитку конкуренції.

4.1. Взаємодія з органами державної влади та органами самоврядування

Функціонування та розвиток ефективного конкурентного середовища в Україні забезпечуються впровадженням єдиної конкурентної політики всіма органами державної влади та органами місцевого самоврядування шляхом участі у розробленні та реалізації цієї політики, взаємодії з органами Антимонопольного комітету України в питаннях розвитку конкуренції.

Оцінка впливу на конкуренцію нормативно-правових актів та інших рішень державних органів – важливий напрям підтримки та сприяння розвитку конкуренції. Антиконтентні рішення державних органів та норми безпосередньо впливають на ситуацію на товарних ринках, можуть негативно позначатися на конкуренції і мати тривалий характер як для регіону, так і для України в цілому.

Антимонопольним комітетом України протягом 2014 року опрацьовано 1598 проектів нормативно-правових актів, інших рішень та рішень державних органів. З них відмовлено у погодженні 344 документів.

Надано зауваження та пропозиції до 461 акта щодо приведення їх у відповідність до вимог законодавства про захист економічної конкуренції. У 115 випадках пропозиції органів Комітету були враховані.

За результатами розгляду проекту Закону України «Про обов'язкове відокремлення видів діяльності в електроенергетиці», розробка якого здійснюється на виконання Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», Комітет висловив зауваження стосовно необхідності врахування в законопроекті вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема, в частині врегулювання відносин, пов'язаних з концентрацією суб'єктів господарювання. Також Комітет запропонував деталізувати визначення терміна «відокремлення видів діяльності

в електроенергетиці» з метою недопущення порушень конкурентного законодавства під час реалізації вимог цього Закону.

Крім того, Комітет запропонував розробнику визначити юридичний статус передбаченої законопроектом «незалежної уповноваженої особи», відповідальної за реалізацію програми щодо недопущення конфлікту інтересів та застосування недискримінаційних заходів у рамках відокремлення видів діяльності в електроенергетиці, шляхи забезпечення незалежності такої особи та способи фінансування її діяльності.

Комітет також звернув увагу Міненерговугілля на те, що в проекті Закону необхідно чітко визначити джерела фінансування постійних та змінних витрат електророзподільного підприємства, а також цілі та призначення коштів, отриманих електророзподільним підприємством за надання своїх послуг.

Крім того, Комітет запропонував розробнику розглянути можливість доопрацювання законопроекту та зазначити, що споживач укладатиме договір тільки з постачальником електричної енергії.

Доопрацьований з урахуванням зазначених зауважень проект Закону України «Про обов'язкове відокремлення видів діяльності в електроенергетиці» було надіслано до Комітету на розгляд.

За результатами опрацювання проекту Закону України «Про лотереї в Україні», надісланого на погодження до Комітету Міністерством фінансів України, були надані зауваження.

Так, проектом Закону передбачалося створення Національного організатора державних лотерей – юридичної особи із 100 відсотками державної власності у статутному фонді, яка провадить діяльність з організації та проведення державних лотерей.

Згідно з проектом Закону на Національного організатора державних лотерей покладалися б виключні повноваження щодо здійснення організації та проведення державних лотерей, а також були визначені напрями діяльності Національного організатора державних лотерей, які поєднують контролюючі

функції (розроблення та впровадження контрольних та технічних умов у сфері проведення державних лотерей, визначення умов проведення лотерей тощо) та господарські (укладання договорів з операторами державних лотерей, безпосереднє проведення лотерей тощо).

При цьому, порядок вступу на ринок операторів державних лотерей, умови, яким повинні відповідати суб'єкти господарювання, що мають намір проводити державні лотереї, порядок їх відбору Національним організатором державних лотерей проектом Закону не були визначені, що могло поставити вказаних суб'єктів господарювання у нерівні умови.

Водночас, згідно з проектом Закону, оператори державних лотерей наділялися низкою пільг (звільнення від ліцензування, значно спрощені вимоги до організації та проведення лотерей тощо) порівняно з операторами недержавних лотерей.

Комітет у зауваженнях Міністерству фінансів України зазначив, що відсутність прозорого порядку регулювання правовідносин, що виникають між Національним організатором державних лотерей та операторами державних лотерей, а також відсутність ліцензування останніх, на відміну від операторів недержавних лотерей, може мати негативний вплив на стан конкуренції на ринку лотерей. Умови вступу на ринок мають бути однаковими та прозорими для операторів як державних, так і недержавних лотерей. При цьому має бути забезпечений жорсткий механізм контролю з боку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної фінансової політики, за діяльністю усіх суб'єктів господарювання на зазначеному ринку, і лише недотримання суб'єктами господарювання правил діяльності на ринку може бути приводом для застосування до нього санкцій, включаючи позбавлення ліцензії.

Тобто, витіснення недобросовісних учасників з ринку має відбуватися ринковими методами, які б виключали можливість виникнення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Крім того, Комітет запропонував виключити з проекту Закону норму, згідно з якою Антимонопольний комітет України включено до переліку органів, що здійснюють контроль у сфері лотерей. Зауваження Комітету частково враховані.

Комітетом надані зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо тарифоутворення у сфері міського електричного та автомобільного транспорту», надісланого Міністерством інфраструктури України.

У наданому проекті Закону пропонувалось віднести до компетенції місцевих органів виконавчої влади розроблення та затвердження порядків та методики розрахунку тарифів на послуги міського електричного та автомобільного транспорту, виключивши ці функції із повноважень центрального органу виконавчої влади.

Комітет зауважив, що внесення таких змін (з огляду на кількість місцевих органів виконавчої влади) унеможливить реалізацію єдиної тарифної політики і може призвести до втрати контролю за тарифоутворенням у сферах автомобільного та міського електричного транспорту та, як наслідок, до необґрунтованого встановлення тарифів на місцях. А це у свою чергу призведе до ущемлення інтересів споживачів послуг, які надаються суб'єктами господарювання, що займають монопольне становище на вказаних ринках. Порядок і Методика розрахунку таких тарифів мають бути єдиними для всіх регіонів України.

Комітетом надані також зауваження до проекту Указу Президента України «Про внесення змін до пункту 4 Положення про Міністерство інфраструктури України», надісланого Міністерством інфраструктури України.

У зазначеному проекті Указу пропонувалося виключити з Положення про Міністерство інфраструктури України абзац, який стосувався завдань Міністерства інфраструктури України у сфері тарифної політики, а саме:

затвердження порядку встановлення, сплати та використання тарифів на послуги міського електричного транспорту і метрополітену та затвердження методики розрахунку тарифів на перевезення пасажирів автомобільним транспортом.

Комітет зауважив, що запропоновані зміни можуть призвести до втрати контролю за тарифоутворенням у сферах автомобільного та міського електричного транспорту. А розробка та затвердження методик і порядків розрахунку тарифів на перевезення місцевими органами виконавчої влади (з огляду на значну кількість таких органів) може призвести до утворення різних підходів при здійсненні розрахунків тарифів на цих соціально важливих ринках, встановлення необґрунтованих тарифів на послуги автомобільного та міського електричного транспорту, що у свою чергу призведе до ущемлення інтересів споживачів послуг та можливого зловживання монопольним становищем суб'єктами господарювання, які ці послуги надають.

Комітетом надано зауваження до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869», надісланого Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері комунальних послуг (надалі – НКРКП).

У проекті постанови, зокрема, не було зазначено про можливі шляхи коригування або перегляду тарифів, їх складових у разі виникнення певних обставин. Комітет зауважив, що зміст зазначеного положення не визначає, які заходи мають вживатись у випадку, визначеному у постанові.

Після врахування Комісією зауважень Комітет погодив проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869».

За результатами опрацювання проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з медичної практики і визначається

періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Міністерством охорони здоров'я та внесення змін до Критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності у сфері охорони здоров'я для безпеки життя і здоров'я населення та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)», Комітет надав зауваження щодо недоцільності віднесення до таких критеріїв вимоги щодо наявності у суб'єкта господарювання сертифіката про відповідність системи управління якістю, впровадженої у закладі охорони здоров'я, вимогам національного стандарту ДСТУ ISO серії 9000, а також щодо відсутності чіткого переліку критеріїв, згідно з якими суб'єкт господарювання може бути віднесено до суб'єктів господарювання з незначним ступенем ризику. Після врахування зауважень проект постанови Кабінету Міністрів України був погоджений.

Міністерством інфраструктури України було враховано зауваження Комітету до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до Переліку спеціалізованих послуг, що надаються у морському порту суб'єктами природних монополій, які підлягають державному регулюванню», що стосувались уточнення формулювання назви послуги, яку пропонувалося включити до проекту Постанови, та викладення її в такій редакції: «послуги надання в користування портовим операторам причалів, що знаходяться у господарському віданні адміністрації морських портів України» або «послуги доступу портових операторів до причалів, що знаходяться у господарському віданні адміністрації морських портів України».

Комітетом були надані зауваження до проекту наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2011 № 49», яким передбачалося запровадження прямої заборони фізичній особі-підприємцю провадити господарську діяльність з медичної практики за окремими лікарськими спеціальностями. Комітет не

мав заперечень проти впровадження механізмів ліцензійного регулювання діяльності у сфері медичної практики, зокрема, шляхом формування відповідних вимог щодо рівня кваліфікаційних вимог, наявності матеріально-технічної бази тощо. Однак запровадження заборони фізичним особам-підприємцям провадити господарську діяльність з медичної практики за окремими лікарськими спеціальностями могло б мати негативний вплив на стан конкуренції у сфері медичної практики, оскільки призводило б до дискримінації суб'єктів господарювання за організаційно-правовою формою, що суперечить нормам Конституції України, Господарського кодексу України, законодавства про захист економічної конкуренції. У зв'язку з обґрунтованими зауваженнями, наданими Комітетом, Міністерство охорони здоров'я України прийняло рішення про недоцільність прийняття зазначеного нормативного акта.

Міністерством охорони здоров'я України були враховані зауваження Комітету до проекту наказу «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 6 серпня 2013 року № 693», а саме стосовно відсутності у проекті наказу вичерпного переліку виїзних і безвиїзних заходів при здійсненні клініко-експертної оцінки якості та обсягів надання медичної допомоги та медичних послуг, що могло створювати умови для надання окремим суб'єктам господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Органами Комітету надано зауваження до проекту наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення уповноваженого банку на здійснення розрахунків з державним бюджетом за митними платежами».

У зазначеному проекті Порядку передбачалося, зокрема, встановлення конкурсною комісією певних вимог до уповноваженого банку на здійснення

розрахунків з державним бюджетом за митними платежами; допущення до участі у конкурсі I та II груп банків України (за певних умов).

Рішенням Комісії Національного банку України з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 20.12.2013 № 975 «Про розподіл банків на групи» банки поділено на чотири групи залежно від граничної межі розміру їх активів. Законодавством не передбачено обмежень для банків у наданні банківських послуг залежно від того, до якої групи банків вони належать.

Вимога щодо допуску до участі в конкурсі лише банків, які відносяться до I та II груп, обмежує можливість інших банків взяти участь у зазначеному конкурсі. Комітетом було запропоновано передбачити такі критерії відбору уповноваженого банку, які потенційно забезпечать можливість участі в конкурсі усім банківським установам.

Разом із цим, у проекті Порядку передбачалося, що вимоги до уповноваженого банку встановлюватиме конкурсна комісія. При цьому, була зроблена спроба встановити окремі вимоги до банків-претендентів (належність лише до I та II групи банків, відсутність протягом останніх шести місяців порушень економічних нормативів та незастосування у цей період заходів впливу), відповідність яким дозволить банку брати участь у конкурсі.

Проте, ці вимоги не були вичерпними та достатніми для прийняття конкурсною комісією рішення про визначення переможця конкурсу.

З метою забезпечення чіткого та прозорого механізму відбору банку, який здійснюватиме розрахунки з державним бюджетом за митними платежами, Комітетом запропоновано визначити в проекті Порядку вичерпний перелік вимог (критеріїв відбору) до банків-претендентів без обмеження щодо груп банків.

Зауваження Комітету були враховані Міністерством фінансів України під час доопрацювання проекту наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення уповноваженого банку на здійснення розрахунків з державним бюджетом за митними платежами».

Також Комітетом було надіслано низку ініціативних листів до органів державної влади та самоврядування з пропозиціями щодо вирішення проблемних питань.

Комітетом було проведено дослідження стосовно доцільності проведення моніторингу та наукового супроводження користування надрами, а також високої його вартості, за результатами якого до Кабінету Міністрів України було надіслано лист з викладенням обставин справи та пропозиціями стосовно шляхів вирішення проблемних питань, які існують для суб'єктів господарювання під час отримання ними адміністративної послуги - спеціального дозволу на користування надрами та вирішення яких можливе лише в законодавчій площині. Зокрема, Комітетом було запропоновано:

1) внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 року № 615 «Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами» в частині відміни необхідності надання надрокористувачем платного позитивного висновку спеціалізованого державного геологічного підприємства, установи, організації, що належать до сфери управління органу з питань надання дозволу, за результатами проведення державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів як обов'язкової передумови продовження строку чи поновлення дії спеціального дозволу на користування надрами. У разі, якщо для поновлення дії спеціального дозволу надання позитивного висновку за результатами проведення державної експертизи звітів є об'єктивно необхідним, то в постанові передбачити конкретні випадки такої необхідності та встановити мінімально допустимий строк від дати проведення останньої державної експертизи, коли такий висновок є необхідним, та відповідно коли його необхідно замовляти надрокористувачу;

2) відмінити необхідність проведення моніторингу та наукового супроводження особливих умов користування надрами спеціалізованими державними геологічними підприємствами, установами та організаціями, що на

сьогодні передбачено, зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 року № 615 «Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами»;

3) у разі, якщо проведення зазначених робіт є необхідним в окремих випадках, передбачити можливість їх здійснення безпосередньо надрокористувачами, встановивши на законодавчому рівні порядок їх проведення.

Вищезазначені проблемні питання та пропозиції щодо їх врегулювання узгоджуються з позицією представників низки центральних органів виконавчої влади, зокрема, Міністерства промислової політики України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України та Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні.

Комітет звернувся листом до Кабінету Міністрів України, Фонду державного майна України та Комітетів Верховної Ради України з питань підприємництва, регуляторної і антимонопольної політики та з питань податкової та митної політики щодо необхідності вирішення низки проблемних питань, які існують на ринку оціночної діяльності, а саме стосовно виокремлення в законодавчих актах оцінки для цілей оподаткування та визначення його винятковим видом діяльності, а також прийняття підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання у цій сфері.

Комітет у листі зазначив про необхідність внесення відповідних змін до законодавчих актів, зокрема, таких, як Податковий кодекс, Закон України «Про Фонд державного майна України» та Закон України «Про внесення змін до деяких законів України з питань приватизації щодо реалізації положень Державної програми приватизації на 2012-2014 роки», спрямованих на відміну виокремленого та виключного виду оціночної діяльності для цілей оподаткування та окремих повноважень Фонду у цій сфері.

Фонд державного майна України повідомив Комітет про вжиті заходи, спрямовані на вирішення порушених у листі Комітету проблемних питань. Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо питань оціночної діяльності» вилучені норми, що регламентують оцінку для цілей оподаткування.

У зв'язку з проведеним дослідженням щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час надання державними підприємствами, які належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, послуг з тимчасового зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках, органами Комітету було встановлено, що зазначені тарифи державного підприємства були економічно необґрунтовані, в тому числі за рахунок встановлення завищеного рівня рентабельності.

Комітет звернувся до Міністерства внутрішніх справ України з листами стосовно необхідності розроблення та погодження з Комітетом порядку розрахунку тарифів за транспортування і зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів на спеціальних майданчиках, а також встановлення їх розмірів на економічно обґрунтованому рівні.

Міністерство внутрішніх справ України повідомило Комітет про розробку змін до спільного наказу № 967/1218/869, якими буде передбачено диференційований тариф на транспортування та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках, а також про заплановане погодження порядку (механізму) їх формування з Комітетом.

Однією з форм взаємодії з органами державної влади та органами самоврядування є спільні наради, які проводились як в Комітеті, так і в інших органах влади. Зокрема, такі наради відбулися за участю представників Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Асоціації міст

України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Здебільшого, наради проводилися з метою обговорення проблемних питань, виявлених під час дослідження ринків послуг, пов'язаних з приєднанням об'єктів будівництва до інженерних мереж електро- та газопостачання та на ринках молока та молочної продукції.

Протягом 2014 року Комітет здійснив координацію своєї діяльності з 1582 органами державної влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю.

Органами Комітету було проведено 6958 заходів щодо обміну інформацією з державними органами, підготовлено 7 спільних наказів та здійснено 1495 інших заходів.

Фахівці Комітету взяли участь у роботі 94 міжвідомчих органів та провели 1736 заходів координації своєї діяльності з правоохоронними органами.

Комітетом проведено 25 спільних перевірок монопольних утворень разом з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю, за результатами яких було виявлено 66 порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

4.2. Надання рекомендацій щодо обмеження монополізму, розвитку конкуренції та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції

У 2014 році органами Антимонопольного комітету України іншим органам державної влади, органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання було надано 2013 рекомендацій щодо вжиття заходів,

спрямованих на обмеження монополізму, розвиток конкуренції та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Найбільшу увагу Комітет приділяв заходам з обмеження монополізму та забезпечення інтересів споживачів на соціально важливих загальнодержавних та регіональних ринках. Низку рекомендацій, спрямованих на розвиток конкуренції, було надано щодо ринків медичних послуг, тютюнових виробів, ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

За результатами розгляду звернення громадян України щодо дій Всеукраїнського благодійного фонду «Серце до серця» і ТОВ «ПЕРФЕКТ ТРЕЙДІНГ ГРУП» під час проведення Фондом благодійних акцій протягом 2011 – 2012 років щодо забезпечення дітей, хворих на цукровий діабет, інсуліновими помпами та витратними матеріалами для них, Комітетом надано рекомендації від 23.09.2014 № 23-рк Всеукраїнському благодійному фонду «Серце до серця».

Комітетом було встановлено, що під час проведення благодійних акцій, Фондом висувалися вимоги до батьків хворих дітей щодо закупівлі витратних матеріалів для інсулінових помп лише у ТОВ «ПЕРФЕКТ ТРЕЙДІНГ ГРУП». Такі дії Фонду обмежують права бенефіціаріїв (які за умовами акцій закупають витратні матеріали для інсулінових помп за власні кошти) у вільному виборі постачальника витратних матеріалів та обмежують коло суб'єктів господарювання, що за умов існування конкуренції на ринку послуг з постачання медичного обладнання могли б постачати витратні матеріали споживачам, що може призводити до ущемлення інтересів споживачів та мати негативний вплив на конкуренцію. За таких умов договору ТОВ «ПЕРФЕКТ ТРЕЙДІНГ ГРУП» одержало ринкову перевагу у вигляді отримання виняткового права поставки витратних матеріалів до інсулінових помп не завдяки власним досягненням та не в результаті вільної конкуренції, а лише завдяки зазначеним діям Фонду.

З метою припинення дій, що можуть мати негативний вплив на конкуренцію, Комітет рекомендував Всеукраїнському благодійному фонду «Серце до серця» вжити заходів щодо внесення змін до чинних договорів безоплатного користування з правом передавання у власність інсулінових pomp та загальних умов використання, що є додатком до договорів, стосовно умов придбання витратних матеріалів винятково у товариства з обмеженою відповідальністю «ПЕРФЕКТ ТРЕЙДІНГ ГРУП».

Всеукраїнський благодійний фонд «Серце до серця» повідомив Комітет про свої наміри почати процедуру переукладання чинних договорів з бенефіціарами.

Під час проведення дослідження органами Комітету ринків обов'язкових платних медичних послуг було встановлено, що з березня 2013 року попередній та періодичний медичні огляди водіїв транспортних засобів включають в себе однакові види медичних послуг, в тому числі визначення групи крові та резус-фактора. Питома вага послуги з визначення групи крові та резус-фактора в загальній структурі обов'язкової медичної послуги з періодичного медичного огляду водіїв транспортних засобів становить приблизно 10 відсотків. Отже, заклади охорони здоров'я фактично нав'язують водіям не потрібні їм послуги та збільшують загальну вартість обов'язкової платної медичної послуги з періодичного медичного огляду водіїв транспортних засобів до 10 відсотків у випадку, коли у водіїв наявні документи, що підтверджують визначення групи крові та резус-фактора.

З метою запобігання вчиненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції Комітет надав Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству внутрішніх справ України обов'язкові для виконання рекомендації. Вони передбачали внесення змін до Положення про медичний огляд кандидатів у водії та водіїв транспортних засобів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства внутрішніх справ України від 31.01.2013 № 65/80, в частині визначення окремих переліків

медичних послуг, які необхідно отримати для проходження попереднього медичного огляду та періодичного медичного огляду, передбачивши переліки документів, які будуть підтвердженням результатів визначення групи крові та резус-фактора в попередньому періоді.

Про результати розгляду цих рекомендацій Міністерство охорони здоров'я України та Міністерство внутрішніх справ України повинні повідомити Антимонопольний комітет України у термін до 30 квітня 2015 року.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції на ринку яєць курячих 25.03.2014 Комітет надав рекомендації 29 основним виробникам – птахофабрикам та 19 торговельним мережам утриматися від економічно необґрунтованого підвищення оптово-відпускних та роздрібних цін на яйця курячі.

Аналіз отриманої інформації свідчив про те, що зазначені рекомендації птахофабриками та торговельними мережами були розглянуті по суті та виконані.

Виробники, зокрема, суб'єкти господарювання, які входять в групу «Авангард», знизили оптово-відпускні ціни на яйця курячі з 8,20 грн/дес. до 6,20 грн/дес.

Інші виробники, зокрема ПАТ «Відраднецьке», також знизили оптово-відпускні ціни на яйця курячі з 8,90 грн/дес до 6,40 грн/дес.

За результатами розгляду рекомендацій середні роздрібні ціни в торговельних мережах на яйця курячі по Україні знизилися на 21 відсоток – з 9,92 грн/дес. до 7,80 грн/дес.

Найнижчі середні роздрібні ціни за результатами розгляду рекомендацій були зафіксовані в Житомирській (7,40 грн/дес.), Одеській (7,45 грн/дес.), Херсонській (7,59 грн/дес.) областях та місті Києві (7,44 грн/дес.).

Комітет для забезпечення стабільної цінової ситуації та зменшення негативних наслідків коливання цін на продовольчі товари, а також з метою

запобігання порушень законодавства про захист економічної конкуренції, 25.04.2014 надав рекомендації 18 основним торговельним мережам, а саме:

ТОВ «ПАККО-Холдинг», ТОВ «Адвентіс», ТОВ «Бімаркет», ТОВ «Фоззі-Фуд», ПрАТ «Ікс 5 Рітейл Груп Україна», ТОВ «Край-2», ТОВ «Новус Україна», ДП «Фуршет Центр», ДП «Фуршет Регіон», ПП «Білла Україна», ТОВ «Спар-центр», ТОВ «АТБ-маркет», ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет», ТОВ «ЕКО», ТОВ «Метро Кеш енд Керрі-Україна», ТОВ «Фудмаркет», ТОВ «Фора», ТОВ «Торговий дім «Амстор», вжити заходів щодо недопущення необґрунтованого підвищення роздрібних цін на продовольчі товари.

За результатами розгляду рекомендацій Комітету основні торговельні мережі повідомили про утримання від застосування економічно необґрунтованого підвищення роздрібних цін на продовольчі товари.

За результатами розгляду рекомендацій середні роздрібні ціни по Україні були знижені: на м'ясо свинини – на 0,45 грн (або 0,8 відсотка), на сало – на 0,63 грн (або 2,6 відсотка), на яйця курячі – на 0,63 грн (або 8 відсотків), на цибулю – на 0,73 грн (або 5,67 відсотка), на капусту – на 0,81 грн (або 8,6 відсотка).

На ринку крупи гречаної з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, Одеським обласним територіальним відділенням Комітету надані рекомендації 8 суб'єктам господарювання, що здійснюють роздрібну реалізацію крупи, щодо утримання від вчинення дій або бездіяльності, що можуть спричинити: виникнення дефіциту крупи гречаної; необґрунтоване підвищення цін на крупу гречану та встановлення роздрібних цін на крупу гречану на рівні, який існував би за умов значної конкуренції на ринку. Рекомендації суб'єктами господарювання виконані.

Дії Житомирської обласної ради в особі робочої групи, які полягали у прийнятті рішення, яким встановлено додаткову умову, а саме: наявність у

заявника досвіду роботи з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях та установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії не менше 3 років, що штучно обмежує права інших учасників брати участь в конкурсі на право оренди нерухомого майна (приміщення котельні) лікарні, могли мати негативний вплив на конкуренцію під час проведення конкурсу на право оренди нерухомого майна.

Наслідком включення робочою групою Ради до умов конкурсу такої додаткової умови стало те, що приватна фірма «КАТАРХ», яка має відповідні ліцензії, була позбавлена можливості подати свою заяву на право оренди та взяти участь у конкурсі на право оренди приміщення котельні лікарні.

Відповідно до пункту п'ятого частини третьої статті 7 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з метою припинення дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію, Антимонопольний комітет України надав Житомирській обласній раді обов'язкові для розгляду рекомендації, якими зобов'язав вжити заходів щодо припинення дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію при проведенні конкурсного відбору претендентів (заявників) на право оренди комунального нерухомого майна.

На виконання зазначених рекомендацій Житомирська обласна рада повідомила, що на засіданні робочої групи Ради було прийнято рішення про оголошення конкурсу на право оренди нерухомого майна (приміщення котельні лікарні) та доручено КП «Агенція з питань регіонального розвитку» розмістити у газеті «Житомирщина» і на сайті Житомирської обласної ради інформацію про оголошення конкурсу, в додаткових умовах якого інформація щодо наявності у заявника досвіду роботи з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії не менше 3-х років не передбачена.

З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись пунктом 5 частини третьої статті 7 закону України «Про Антимонопольний комітет України», Комітет надав Міністерству

охорони здоров'я України обов'язкові для розгляду рекомендації від 23.09.2014 № 24-рк щодо недопущення прийняття рішень, які можуть призвести до усунення, обмеження чи спотворення конкуренції внаслідок затвердження наказом Міністерства охорони здоров'я України № 293 від 30.04.2014 Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я.

За результатами дослідження встановлено, що в додатках до цієї Інструкції було встановлено перелік дезінфікуючих та пральних засобів, який застосовується для прання білизни, зокрема, типу Дезеліт Т60, Бланідас оксидез, Бланідас Актив ензим, Бланідас Актив, Бланідас 300 (таблетки) або Бланідас 300 (гранули), Білизна «Базик прання», Білизна «Сила прання», Білизна «Нейтралізатор прання», виробником яких є ТОВ «Бланідас». Закупівля дезінфікуючих засобів здійснювалась державними і комунальними закладами охорони здоров'я з урахуванням рекомендацій МОЗ України. Такі обставини створили умови ТОВ «Бланідас» для отримання переваг.

МОЗ України повідомило Комітет про опрацювання рекомендацій, прийняття наказу МОЗ України № 52 від 30.07.2014 «Про внесення змін до Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я», яким скасовано норми, що встановлювали обмеження щодо обрання засобів для дезінфекції під час прання білизни.

Одночасно МОЗ України наголосило на дотриманні в подальшому обов'язковості погодження з Антимонопольним комітетом України проектів нормативно-правових актів та інших рішень, які можуть вплинути на конкуренцію.

Одеським обласним територіальним відділенням Комітету з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції на ринку роздрібної реалізації лікарських засобів надані рекомендації аптечній мережі 6 суб'єктів господарювання щодо утримання від дій або бездіяльності,

що можуть спричинити необґрунтоване підвищення цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення; встановлювати роздрібні ціни на лікарські засоби на рівні, який існував би за умов значної конкуренції на ринку. Рекомендації суб'єктами господарювання виконані.

4.3. Законопроектна та нормотворча робота

У звітному році Верховною Радою України 01.07.2014 було прийнято у другому читанні та в цілому Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», розроблений Антимонопольним комітетом України спільно з експертами проекту технічної допомоги ЄС.

Зазначений Закон враховує зобов'язання України відповідно до положень Угоди про асоціацію.

Основна мета Закону - встановлення правових засад функціонування прозорої системи державної допомоги, що має забезпечити мінімізацію негативного впливу державної допомоги на конкуренцію, сприяння створенню рівних умов діяльності суб'єктів господарювання на товарних ринках України.

Реалізація норм Закону дозволить усунути вибірковість заходів державної підтримки окремих суб'єктів господарювання, яка негативно впливає або може впливати на конкуренцію; сприятиме обґрунтованості заходів підтримки підприємницької діяльності, забезпеченню досягнення максимальних економічних результатів; залученню іноземних інвестицій відповідно до найкращої міжнародної практики.

Впровадження Закону дозволить запобігти прийняттю нормативно-правових актів у сфері державної допомоги, реалізація яких може мати негативні наслідки для конкуренції, а також усунути такі наслідки, якщо буде виявлено державну допомогу, яка суттєво спотворює конкуренцію.

Крім того, для забезпечення реалізації Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Комітетом розроблено та здійснюється супроводження розгляду Верховною Радою України проекту Закону України

«Про внесення зміни до статті 35 Бюджетного кодексу України», який 08.10.2013 прийнято Верховною Радою України за основу в першому читанні.

Комітетом було прийнято проект розпорядження Антимонопольного комітету України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів», яке прийняте на засіданні Комітету 9 грудня 2014 року № 612-р (надалі – розпорядження № 612-р).

Розпорядження № 612-р прийняте з метою приведення у відповідність до чинного законодавства Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання (Положення про узгоджені дії), затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 лютого 2002 року № 26-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09 серпня 2002 року за № 644/6932, та Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (Положення про концентрацію), затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 лютого 2002 року № 33-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 березня 2002 року за № 284/6572, зокрема, до Законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» та «Про захист персональних даних».

Антимонопольним комітетом України було прийнято проект розпорядження «Про затвердження Змін до Положення про узгоджені дії» на засіданні Комітету 23 вересня 2014 року № 472-р.

Розпорядження розроблено з метою приведення Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання (Положення про узгоджені дії), затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 лютого 2002 року № 26-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 березня 2002 року за № 238/6526, у відповідність із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання

негативному впливу на стабільність банківської системи». Зазначеним Законом внесені зміни до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», якими врегульовуються окремі питання, пов'язані з одержанням дозволу на узгоджені дії щодо продажу неплатоспроможного або продажу перехідного банку Міністерству фінансів України або державному банку.

У Верховній Раді України VII скликання здійснювалося супроводження законопроектів, внесених Кабінетом Міністрів України та народними депутатами, з питань, що відносяться до компетенції Комітету, а саме:

1. Проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист економічної конкуренції» (р. № 3436 від 04.12.2008, у Верховній Раді VII скликання р. № 0875 від 12.12.2012).

Проектом передбачається, зокрема, збільшення індивідуальних показників обсягів реалізації (вартості активів) учасників концентрації, перевищення яких створює обов'язок одержання попереднього дозволу, удосконалення правових механізмів протидії неправомірному використанню суб'єктом господарювання ринкового становища, зокрема, у випадках, коли продавець знаходиться в стані економічної залежності від покупця.

Законопроект прийнятий 14.04.2009 Верховною Радою VI скликання в першому читанні.

На засіданні Комітету з питань підприємництва, регуляторної та антимонопольної політики Верховної Ради VII скликання розглянутий 19.06.2013 та рекомендований для прийняття у другому читанні.

Законопроект не був розглянутий у другому читанні, тому 27.11.2014 повернутий до Кабінету Міністрів України як відкликаний у зв'язку з припиненням повноважень Верховною Радою VII скликання.

2. Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо удосконалення законодавства про захист економічної конкуренції)», внесений народним депутатом України І.А. Белоусовою (р. № 1184 від 13.03.2012) (у Верховній Раді VII скликання р. № 0880 від 12.12.2012).

Законопроект має на меті вдосконалити механізм та створити сприятливі умови отримання суб'єктами господарювання, що діють на регіональних товарних ринках, висновків у формі рекомендаційних роз'яснень щодо відповідності їх дій положенням статей 6, 10 та 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Законопроект у Верховній Раді VII скликання у другому читанні розглянутий не був.

Згідно з дорученням Кабінету Міністрів України постійно проводиться експертиза законопроектів, які зареєстровані у Верховній Раді України, внесених народними депутатами України. За результатами проведеної експертизи до Кабінету Міністрів України вносяться висновки і пропозиції до законопроектів. Предметом такої експертизи є положення законопроектів з питань, що належать до компетенції Антимонопольного комітету України. На виконання зазначеного доручення, Комітетом опрацьовано понад 100 проектів законів, положення яких впливають чи можуть впливати на стан конкуренції, та направлено до Кабінету Міністрів України зауваження і пропозиції, спрямовані на удосконалення положень 25 законопроектів.

На підставі статті 20¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Комітет надав пропозиції до профільних комітетів Верховної Ради України стосовно 62 законопроектів, внесених як Кабінетом Міністрів України, так і народними депутатами України.

Представники Комітету беруть участь у засіданнях профільних комітетів Верховної Ради України для підтримання своїх пропозицій.

Крім того, постійно опрацьовувалися проекти нормативно-правових актів, які вносяться центральними органами виконавчої влади на розгляд Кабінету Міністрів України. Протягом 2014 року в Антимонопольному комітеті України опрацьовано 1832 таких проекти.

4.4. Взаємодія з громадськістю

Ефективна взаємодія з громадськістю, зокрема, інститутами громадянського суспільства, сприяння формуванню проконкурентної свідомості у суспільстві, забезпечення принципів відкритості та прозорості – питання, яким приділялась значна увага Комітету протягом 2014 року.

Було підготовлено та оприлюднено на офіційному веб-порталі близько 2 тис. інформаційних повідомлень про рішення та діяльність органів Комітету, розміщено 1 672 рішення постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель.

Опубліковано понад 22 тис. інформаційних матеріалів, які стосуються роботи Комітету, в мережі Інтернет, понад 400 – у друкованих засобах масової інформації. Керівництво Комітету протягом року здійснило понад 80 виступів на телебаченні та радіо.

З метою адвокатування конкуренції та покращення взаємодії з іншими органами влади, суб'єктами господарювання і громадськістю, Антимонопольний комітет України активно співпрацював із засобами масової інформації з питань запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Так, було опрацьовано понад 150 журналістських запитів.

У 2014 році особливу увагу Комітет приділяв двосторонньому спілкуванню з представниками бізнесу та громадськості. З метою обговорення проблемних питань, запобігання порушенням та роз'яснення норм конкурентного законодавства, а також для врахування думки громадськості та бізнесу під час розробки нормативно-правових актів у сфері конкуренції, Комітет на постійній основі проводив круглі столи, конференції, семінари, зустрічі, наради тощо.

Зокрема, такі заходи відбулися з учасниками ринків послуг, пов'язаних з приєднанням об'єктів будівництва до інженерних мереж електро- та газопостачання.

Широко висвітлювалися у засобах масової інформації семінар з питань створення системи регулювання державної допомоги в Україні та семінар з прецедентного права Суду Європейського союзу щодо засобів захисту у сфері державних закупівель, проведені в Комітеті у рамках проекту ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС».

У межах третьої тематичної сесії «Конкуренція та державні закупівлі» було презентовано доповідь «Гармонізація антимонопольного законодавства з нормами Європейського Союзу» та представлено Антимонопольний комітет України на Міжнародному юридичному форумі «Україна – ЄС».

За підтримки Антимонопольного комітету України та організації «EuroLawyer» проведено дводенний IV Форум України з питань конкуренції.

Велику зацікавленість засобів масової інформації викликали спільна прес-конференція Комітету та представників експертного середовища щодо цінових тенденцій та стану розслідувань на ринках нафтопродуктів, брифінг за результатами проведеного дослідження щодо ситуації, яка склалася на ринку світлих нафтопродуктів, а також круглий стіл на тему «Результати розслідування Антимонопольного комітету України. Пропозиції з приведення цін на бензин та дизельне пальне до обґрунтованого рівня» за участю провідних експертів ринку та асоціацій перевізників, на якому були представлені висновки Комітету за результатами розслідування у справах про зловживання монопольним становищем найпотужніших операторів ринку роздрібної торгівлі бензинами і дизельним паливом в Україні.

Також, у звітному році відбулося п'ять засідань Громадської ради при Антимонопольному комітеті України, до складу якої увійшли представники 48 інститутів громадянського суспільства, та низка засідань її робочих органів – спеціалізованих комітетів.

У Комітеті було забезпечено підготовку та випуск періодичних та неперіодичних видань: журналу «Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України» та щоквартальних інформаційних бюлетенів (дайджестів) територіальних відділень Комітету.

У звітному році органи Комітету розглянули 431 запит на публічну інформацію.

Крім цього, Комітетом було розглянуто 3 595 звернень громадян, 13 120 осіб – з урахуванням колективних звернень.

За результатами аналізу виконання доручень щодо розгляду звернень надано необхідну інформацію та вирішено питання позитивно щодо 2 004 випадків (56 відсотків загальної кількості), надіслано на розгляд за належністю іншому органу влади, установі, організації у 300 випадках (8,3 відсотка), відмовлено у задоволенні клопотання, запиту, скарги у 165 випадках (5 відсотків).

Також протягом 2014 року було опрацьовано 158 звернень громадян за результатами співпраці Антимонопольного комітету України з державною установою «Урядовий контактний центр».

З метою забезпечення оперативного реагування органів Антимонопольного комітету України на найбільш гострі суспільно значущі проблеми громадян, які потребують негайного вирішення, було запроваджено проведення державними уповноваженими та керівниками структурних підрозділів щотижневих прямих телефонних «гарячих» ліній відповідно до графіка, із щомісячним розміщенням на офіційному веб-порталі Комітету огляду, результатів огляду та вирішення зазначених проблем.

5. Діяльність Антимонопольного комітету України як органу оскарження у сфері державних закупівель

Антимонопольний комітет України є органом оскарження у сфері державних закупівель відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель».

Постійно діюча адміністративна колегія Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель (надалі – Колегія), створена Комітетом у 2010 році відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель», забезпечує захист прав та законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах державної закупівлі.

Протягом 2014 року до Комітету надійшло **930** скарг (у 2013 році – **1182**). Зменшення кількості скарг пов'язано насамперед із загальним скороченням обсягів державних закупівель у 2014 році. Сума коштів, сплачених до державного бюджету України за подання скарг, становила **4473,36** тис. грн.

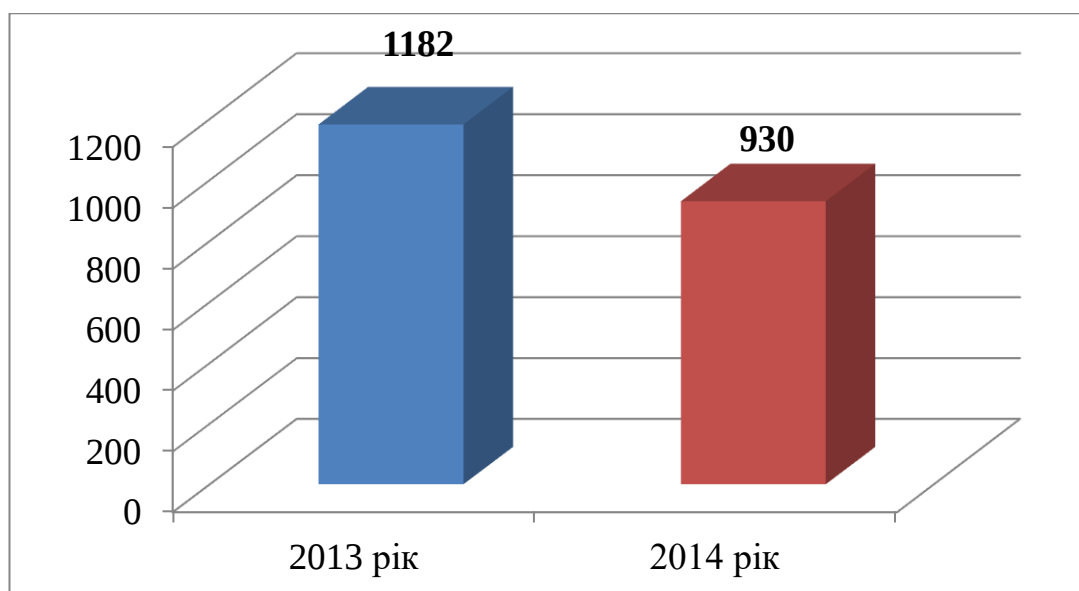

Рис. 23. Кількість скарг з приводу порушень законодавства у сфері державних закупівель, які надійшли до органу оскарження у 2013 – 2014 роках

У 2014 році кількість проведених засідань Колегії залишилась незмінною порівняно з 2013 роком – відбулось 308 засідань. На засіданнях протягом звітнього року прийнято **1672** рішення (у попередньому році – **2074**). З них: рішень про прийняття скарг до розгляду – **766**, в тому числі про призупинення процедур закупівель – **408**; про відмову у задоволенні скарги – **241**; про задоволення скарги – **380**, в тому числі про відміну процедур закупівель – **137**.

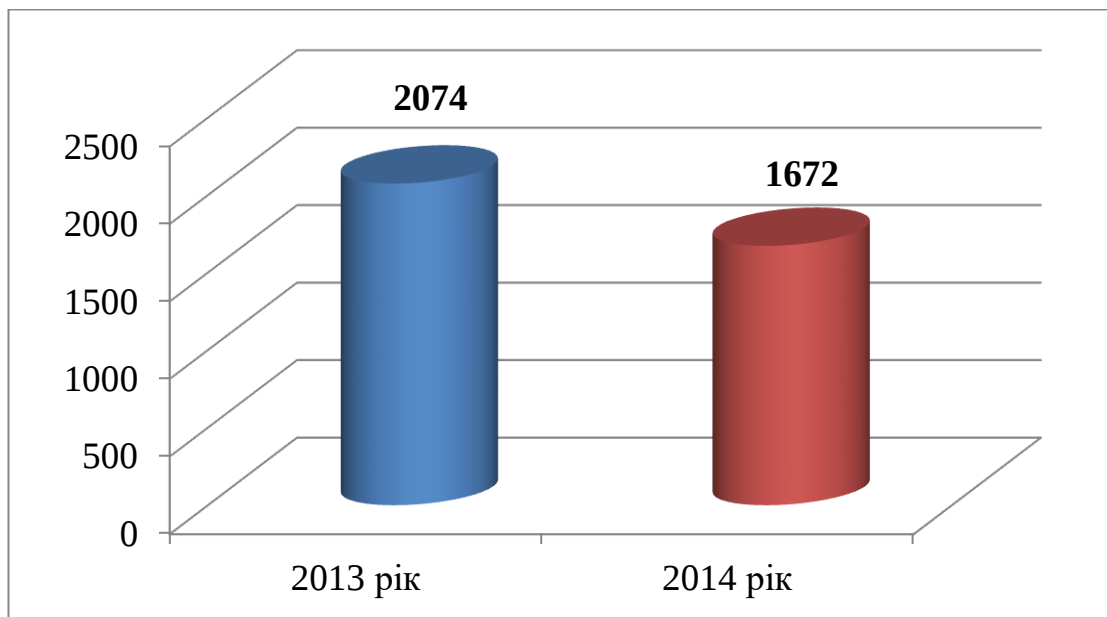

Рис. 24. Кількість прийнятих рішень Постійно діючою адміністративною колегією з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель у 2013 – 2014 роках

У процесі виконання Комітетом функцій органу оскарження відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель» виявлено такі типові порушення замовниками вимог законодавства у сфері державних закупівель під час проведення ними процедур закупівель за державні кошти:

1) перша категорія порушень – складання замовниками документації конкурсних торгів з порушенням основних принципів державних закупівель, визначених Законом України «Про здійснення державних закупівель», зокрема:

- встановлення непрозорих та нечітких технічних і кваліфікаційних вимог документації конкурсних торгів;

- штучне розширення предмета закупівлі (невиправдане об'єднання товару/послуг в один лот/предмет закупівлі; нечітке, загальне визначення предмета закупівлі);

- штучне звуження предмета закупівлі (зайва деталізація предмета закупівлі, зазначення сукупності технічних та інших характеристик предмета закупівлі, яким відповідає товар лише одного виробника);

- помилки під час складання документації конкурсних торгів (невідповідність додатків документації конкурсних торгів основним вимогам документації конкурсних торгів, невірно визначені строки подання пропозицій конкурсних торгів тощо);

2) друга категорія порушень – процедурні порушення з боку Замовника, зокрема:

- порушення порядку надання роз'яснень на відповідні запити зацікавлених осіб;

- порушення порядку оприлюднення/опублікування інформації про закупівлю;

- неправомірне відхилення пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі;

- неправомірне визначення переможця процедури закупівлі;

- допущення до оцінки пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі, які не відповідають вимогам документації конкурсних торгів;

- укладення договорів про закупівлю з порушенням строків, визначених Законом України «Про здійснення державних закупівель» (в тому числі під час процедури оскарження).

До прикладу, від суб'єкта господарювання надійшла скарга на дії Департаменту екології та природних ресурсів однієї з обласних державних адміністрацій щодо порушення порядку проведення закупівлі робіт з екологічно-безпечного збирання, перевезення, перезатарення непридатних або

заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР) та вивезення їх на знешкодження за межі України.

Скаржник звернувся щодо безпідставного, на його думку, відхилення його пропозиції конкурсних торгів та неправомірного визначення переможця процедури закупівлі.

Під час розгляду скарги Колегією було встановлено, що пропозиція скаржника відхилена правомірно. Разом з тим, Колегією було виявлено, що пропозиції учасників торгів, які були допущені замовником до процедури оцінки, не відповідали вимогам документації конкурсних торгів, встановленим самим же замовником, зокрема, переможець не мав відповідних копій ліцензії та/або сертифікату та/або дозволу, виданих уповноваженим державним органом, необхідних для надання послуг, вказаних в технічному завданні.

Наведене стало підставою для зобов'язання Замовника відмінити процедуру закупівлі.

Рішенням Колегії одного з енергетичних монополістів зобов'язано відмінити процедуру закупівлі токарного оброблювального центру.

Оскаржувалось безпідставне, на думку скаржника, відхилення його пропозиції конкурсних торгів та неправомірне визначення переможця процедури закупівлі.

Під час розгляду скарги Колегією було встановлено, що пропозиція скаржника відхилена правомірно через невідповідність його продукції технічним вимогам, встановленим замовником до предмета закупівлі. Разом з тим, Колегією було виявлено, що пропозиції учасників торгів, які були допущені замовником до процедури оцінки, також не відповідали вимогам документації конкурсних торгів, зокрема, технічним вимогам документації конкурсних торгів, як і відхилена пропозиція скаржника.

Колегією розглядалась скарга суб'єкта господарювання на дії одного з великих державних підприємств щодо порушення порядку проведення закупівлі лакофарбової продукції.

На думку скаржника, порушення порядку проведення закупівлі полягало у безпідставному відхиленні його пропозиції конкурсних торгів та неправомірному визначенні переможця процедури закупівлі.

За результатами розгляду скарги Колегією було встановлено, що пропозиція скаржника відхилена правомірно через невідповідність його продукції технічним вимогам, встановленим замовником до предмета закупівлі. Разом з тим, Колегією було виявлено, що пропозиції учасників торгів, які були допущені замовником до процедури оцінки, також не відповідали вимогам документації конкурсних торгів, зокрема, учасники не надали у складі своїх пропозицій конкурсних торгів документи, які підтверджують статус представників виробника. Також, зазначені учасники не підтвердили відповідність продукції, запропонованої ними, вимогам Замовника торгів.

Замовника було зобов'язано відмінити процедуру закупівлі.

У наведених випадках порушення прав скаржника полягало в дискримінаційному підході до розгляду його пропозиції конкурсних торгів порівняно з пропозиціями інших учасників, зокрема, переможця. Пропозиції переможця та учасників також не відповідали умовам документації конкурсних торгів, проте, всупереч вимогам Закону, були допущені замовником до оцінки.

Із загальної кількості прийнятих Колегією рішень 62 рішення оскаржено до суду, що становить всього 3,7 відсотка загальної кількості (показник залишився майже на рівні минулого року). У 2013 році таких рішень було 74. Кількість скасованих судами рішень Колегії із загальної кількості прийнятих – 5, що становить 0,29 відсотка (у минулому році відповідно – 9 та 0,43 відсотка). Порівняно з 2013 роком – на 44,4 відсотка менше.

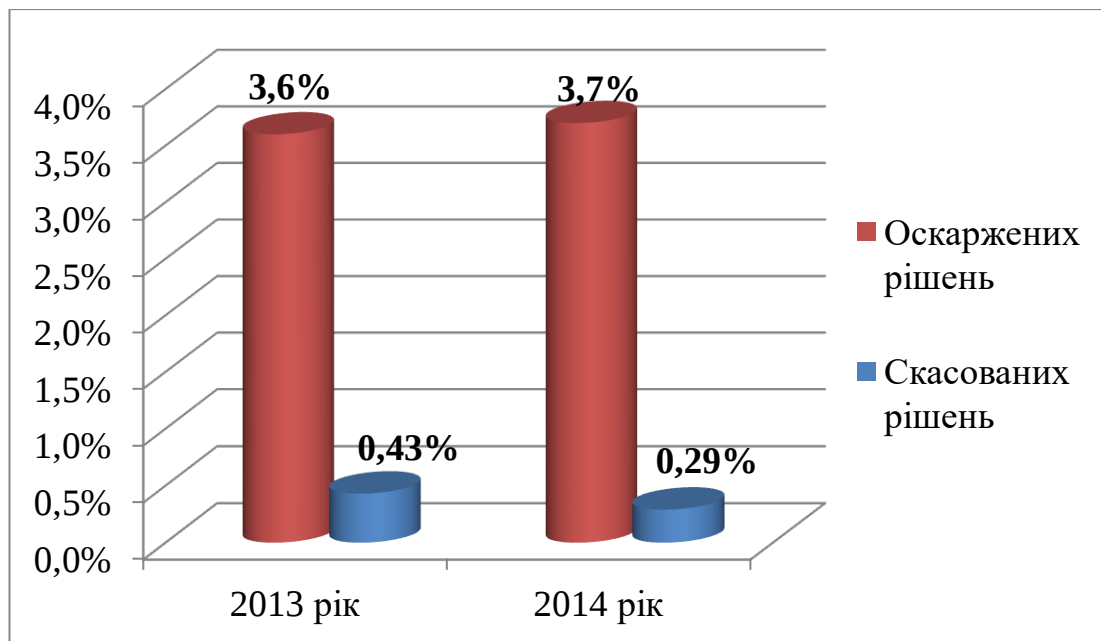

Рис. 25. Кількість оскаржених та скасованих судами рішень Постійно діючої адміністративної колегії Комітету з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель у 2013 – 2014 роках, у відсотках

Комітет у звітному році продовжив співпрацю з правоохоронними органами у сфері державних закупівель, здійснюючи обмін інформацією. У звітному році надіслано 9 листів до правоохоронних органів, у т. ч. про виявлені порушення, що мають ознаки злочину.

Комітет протягом 2014 року брав участь у розробці та/або опрацюванні нормативно-правових актів у сфері державних закупівель.

На виконання доручень Кабінету Міністрів України Комітет постійно надавав пропозиції та/або зауваження до законопроектів з питань державних закупівель, внесених народними депутатами до Верховної Ради України.

До прикладу, Комітет надав зауваження до проекту Закону України Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» (щодо удосконалення системи державних закупівель та електронних закупівель). Було надано пропозиції до порядку оскарження процедур закупівель за державні кошти з метою сприяння унеможливленню навмисного

блокування торгів. Ці пропозиції враховано під час розробки проекту змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» та включено до проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» (щодо удосконалення системи державних закупівель та електронних закупівель).

Комітет надавав зауваження до проектів Законів України «Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» (щодо проведення процедури електронного реверсивного аукціону, проведення електронних аукціонів)» (реєстраційний номер 4782), «Про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» (щодо закупівлі в електронній формі та удосконалення регулювання закупівель)» (реєстраційний номер 4499а), (щодо удосконалення системи державних закупівель та електронних закупівель), (реєстраційний номер 1551) тощо.

Комітет погодив доопрацьований проект Закону України «Про здійснення державних закупівель» (нова редакція), який 10 квітня 2014 року прийнятий Верховною Радою України та набрав чинності у квітні цього ж року.

Крім того, Комітетом опрацьовано низку проектів наказів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, до яких вносились зауваження та пропозиції.

Так, Комітет запропонував Мінекономрозвитку доопрацювати проекти наказів «Про проходження навчання спеціалістів з питань організації та здійснення державних закупівель та підвищення кваліфікації», «Про затвердження Регламенту електронного майданчика».

6. Міжнародна діяльність

Головним напрямом міжнародної діяльності Антимонопольного комітету України у звітному році стало поглиблення професійних та ділових стосунків з міжнародними інституціями, що опікуються питаннями розвитку та захисту конкуренції.

Співробітництво з міжнародними організаціями

Антимонопольний комітет України активно співпрацює з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), беручи активну участь в статусі учасника в заходах, які проводились Комітетом ОЕСР з конкуренції та його робочими групами № 2 (Конкуренція та регулювання) та № 3 (Співробітництво та правозастосування).

На цих заходах Комітетом було представлено національний досвід України з питань застосування конкурентного законодавства, зокрема, на ринках генеричних лікарських засобів, авіаперевезень, з питань відокремлення діяльності на ринках природних монопольних та суміжних ринках в електроенергетиці та газовому секторі, у сфері залізничного транспорту. Також було представлено звіт Антимонопольного комітету України за 2013 рік.

У 2014 році Комітет продовжував роботу з набуття статусу асоційованого учасника в Комітеті ОЕСР з конкуренції, що надасть можливість співпрацювати на рівних умовах з країнами-членами ОЕСР в рамках діяльності Комітету ОЕСР з конкуренції, більш широко обмінюватися необхідною інформацією з країнами-членами ОЕСР, що сприятиме подальшій адаптації українського конкурентного законодавства до кращих світових практик.

Іншим пріоритетним напрямом міжнародної діяльності Антимонопольного комітету України є співробітництво з Конференцією ООН з питань торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), участь у щорічних заходах якої є важливим інструментом обміну досвідом та співпраці. Участь представника Комітету у роботі сесії Міжурядової групи експертів з конкурентної політики та законодавства ЮНКТАД (липень 2014 року, м. Женева, Швейцарська

Конфедерація) сприяла підвищенню обізнаності щодо пріоритетів проведення конкурентної політики, зокрема в частині розробки базових принципів функціонування ефективного конкурентного відомства; узгодження економічної та конкурентної політики. Під час засідання присутнім було презентовано національний досвід України з питань переваг конкурентної політики для споживачів.

Протягом 2014 року тривала робота в межах взаємодії конкурентних відомств у рамках Міжнародної мережі з питань конкуренції (ММК). Комітет, зокрема, є членом її робочих груп з питань злиття та з питань картелів. Участь у роботі ММК сприяє тісній співпраці з колегами конкурентних відомств інших країн та виробленню конкретних пропозицій щодо правозастосування, зокрема, у протидії картелям.

Діяльність щодо інтеграції України до ЄС та виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у сфері конкуренції

У 2014 році Антимонопольний комітет України, як державний орган із спеціальним статусом, було залучено до опрацювання проектів документів, розроблених з метою реалізації Україною курсу на повноправне членство в Європейському Союзі.

Так, у 2014 році Комітет взяв участь в остаточному погодженні проекту Угоди про асоціацію між Україною і ЄС, у розгляді та погодженні пропозиції Сторони ЄС стосовно внесення змін до Порядку денного асоціації Україна – ЄС.

У межах співробітництва з Європейським Союзом Комітет продовжував виконання заходів, передбачених планом першочергових заходів щодо інтеграції України до Європейського Союзу на 2013 рік, а також відповідно до компетенції брав участь у виконанні Порядку денного асоціації Україна – ЄС за пріоритетами, передбаченими розділами «Конкуренція» та «Державні закупівлі».

На виконання цих пріоритетів у частині розділу «Конкуренція» Комітетом, зокрема, розроблено проект Закону України «Про державну

допомогу суб'єктам господарювання», прийнятий Верховною Радою України 01.07.2014.

Делегація Комітету взяла участь у Третій зустрічі Мережі з питань конкуренції Енергетичного співтовариства та Другій спільній зустрічі Ради органів регулювання Енергетичного Співтовариства і Мережі з питань конкуренції, які відбулись у вересня 2014 року у м. Афіни (Грецька Республіка).

У межах зазначених заходів було обговорено основні тенденції розвитку світових енергетичних ринків з акцентом на окремих проблемних питаннях розвитку таких ринків та запропоновано шляхи їх вирішення.

Представники Комітету презентували досвід України у сферах захисту та розвитку економічної конкуренції на енергетичних ринках України та адаптації функціонування цих ринків до вимог законодавства ЄС, в тому числі щодо захисту та розвитку економічної конкуренції.

Досвід України у сфері державного регулювання енергетичних ринків та діяльність Комітету щодо адвокатування і захисту економічної конкуренції на цих ринках отримали схвальну оцінку представників країн, які входять до складу Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Однією з найбільш помітних подій звітнього періоду став проведений за підтримки Комітету IV Форум України з питань конкуренції (листопад 2014 року, м. Київ) за участю представників конкурентних відомств США, Японії, директорату з конкуренції Європейської Комісії, представників міжнародних організацій, органів влади, юридичної та наукової спільноти.

На Форумі на високому представницькому рівні було презентовано громадськості висновки щодо практичних аспектів гармонізації українського законодавства про захист економічної конкуренції до законодавства Європейського Союзу у межах імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і вдосконалення окремих напрямів його правозастосування; підходів до застосування штрафних санкцій до порушників законодавства про захист економічної конкуренції; розслідування

антиконкурентних узгоджених дій на окремих ринках та механізми боротьби з ними; практику розслідування недобросовісної конкуренції; удосконалення порядку отримання дозволів на концентрацію, використання практичного досвіду країн ЄС для вдосконалення регулювання ринків та ін.

Двостороннє співробітництво у сфері розвитку та захисту конкуренції

Двостороннє співробітництво із зарубіжними конкурентними відомствами посідає особливе місце в системі міжнародних економічних відносин в галузі захисту конкуренції. Антимонопольний комітет України має достатньо багатий та різноманітний досвід у цій сфері, спираючись на низку міждержавних угод (з Азербайджаном, Вірменією, Грузією та Росією) та міжвідомчих угод (з Австрійською Республікою, Республікою Білорусь, Республікою Болгарія, Латвійською Республікою, Литовською Республікою, Республікою Польща, Румунією, Словацькою Республікою, Туреччиною, Угорщиною, Чеською Республікою, Швейцарською Конфедерацією) про співробітництво у сфері захисту економічної конкуренції.

Окремо слід відзначити співробітництво з Федеральною Торговельною Комісією США (ФТК). Так, в межах зазначеної співпраці, у звітному році (листопад 2014 року, м. Київ) в Комітеті за сприяння ФТК було проведено 2 семінари з питань контролю за економічними концентраціями та розслідувань недобросовісної конкуренції для працівників центрального апарату та територіальних відділень Комітету.

Протягом 2014 року проводилась робота щодо розширення договірно-правової бази з конкурентними відомствами інших країн. Так, в межах діяльності Спільної Українсько-Ізраїльської комісії з питань торгівлі та економічного співробітництва Комітетом розроблено проект Меморандуму про співробітництво у сфері захисту економічної конкуренції між Антимонопольним комітетом України та Ізраїльським конкурентним відомством (Israel Antitrust Authority) та надіслано на розгляд Ізраїльській стороні.

Залучення міжнародної технічної допомоги

У 2014 році Комітет було залучено до реалізації проекту технічної допомоги «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» (далі – Проект) в частині повноважень Комітету з питань державних закупівель та державної допомоги суб'єктам господарювання.

В межах цього Проекту Комітету надано, зокрема, підтримку у супроводженні розгляду Верховною Радою України Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (прийнято 01.07.2014 за № 1555-VII), а також у запровадженні системного навчання у сфері контролю за наданням державної допомоги.

У період з вересня по жовтень 2014 року за сприяння Проекту проведено навчання (тренінг) з питань державної допомоги суб'єктам господарювання для працівників центрального апарату та територіальних відділень Комітету та зацікавлених органів центральної виконавчої влади.

Крім того, представники Комітету, за сприяння зазначеного Проекту, взяли участь у:

- навчальному курсі з питань електронних та централізованих закупівель (листопад 2014 року, м. Лондон, Велика Британія);
- міжнародній конференції «Європейське законодавство у сфері державної допомоги» (грудень 2014 року, м. Відень, Австрійська Республіка).

Крім того, протягом 2014 року в Комітеті тривала робота щодо організації залучення технічної допомоги, яка надається в рамках інструменту технічного співробітництва Twinning, зокрема, з підготовки до реалізації проекту Twinning «Підтримка інституційної спроможності Антимонопольного комітету України з проведення досліджень товарних ринків України відповідно до міжнародних стандартів та кращих практик та подальшої адаптації законодавства про захист економічної конкуренції до законодавства ЄС» (робоча назва).

У жовтні 2014 року Проектом складено звіт про розробку інструментів діагностування і методичних рекомендацій для Комітету щодо виявлення і попередження випадків змов при проведенні торгів, у якому зазначено, що як

підтверджує статистика, Комітет має успішний досвід виявлення випадків змов і притягнення правопорушників до відповідальності за порушення антимонопольного законодавства

Як зазначається у вказаному звіті, кількість фахівців, залучених до розслідування випадків змов, є важливим чинником успішної діяльності з виявлення і розслідування подібних справ і, в перспективі, захисту позиції Комітету в суді. Цілком очевидно, що наразі відповідних фахівців бракує, тому, якщо Уряд дійсно має серйозні наміри щодо протидії порушенням антимонопольного законодавства, необхідно залучити більше експертів до цієї справи.

7. Кадрове, фінансове та наукове забезпечення

Структура, компетенція та організація діяльності Антимонопольного комітету України визначена Законом України «Про Антимонопольний комітет України». Відповідно до законодавства Антимонопольний комітет України утворюється у складі Голови та восьми державних уповноважених.

Антимонопольний комітет України і його 27 територіальних відділень становлять систему органів Антимонопольного комітету України, яку очолює Голова Комітету. Територіальні відділення створені в Автономній Республіці Крим, усіх областях та містах Києві і Севастополі.

Органами Антимонопольного комітету України є Антимонопольний комітет України, адміністративні колегії Антимонопольного комітету України, державні уповноважені, адміністративні колегії територіальних відділень Комітету. Роботу із забезпечення діяльності системи органів Комітету здійснює апарат Антимонопольного комітету України та територіальні відділення.

Структура, штатний розпис Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень затверджуються Головою Комітету в межах видатків згідно з кошторисом доходів і видатків.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 року № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» затверджена гранична чисельність працівників центрального апарату Антимонопольного комітету України – 232 штатні одиниці та територіальних відділень Комітету – 529 штатних одиниць.

Відбулося припинення повноцінної роботи чотирьох територіальних відділень Комітету (з березня – в АР Крим та Севастопольського міського, з липня – серпня – Донецького та Луганського обласних).

На 31 грудня 2014 року кількість працюючих у центральному апараті Комітету становила 213 осіб. Із них із вищою освітою – 211 осіб (зокрема, економічною – 72 (34 відсотки), юридичною – 75 (35 відсотків), із науковим ступенем – 7). Кількість працюючих у територіальних відділеннях становила 436 осіб. Із них із вищою освітою – 432 особи (зокрема, економічною – 254 (59 відсотків), юридичною – 115 (27 відсотків), із науковим ступенем – 5).

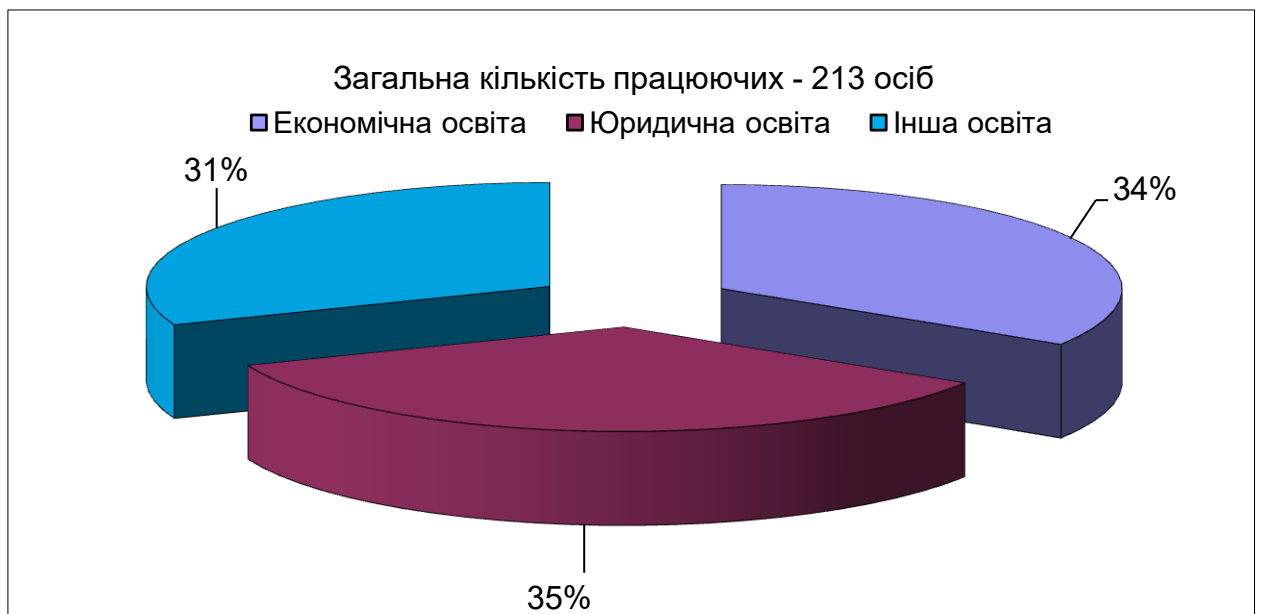

Рис. 26. Кількість працівників з вищою освітою за спеціальностями у центральному апараті Антимонопольного комітету України на 31.12.2014

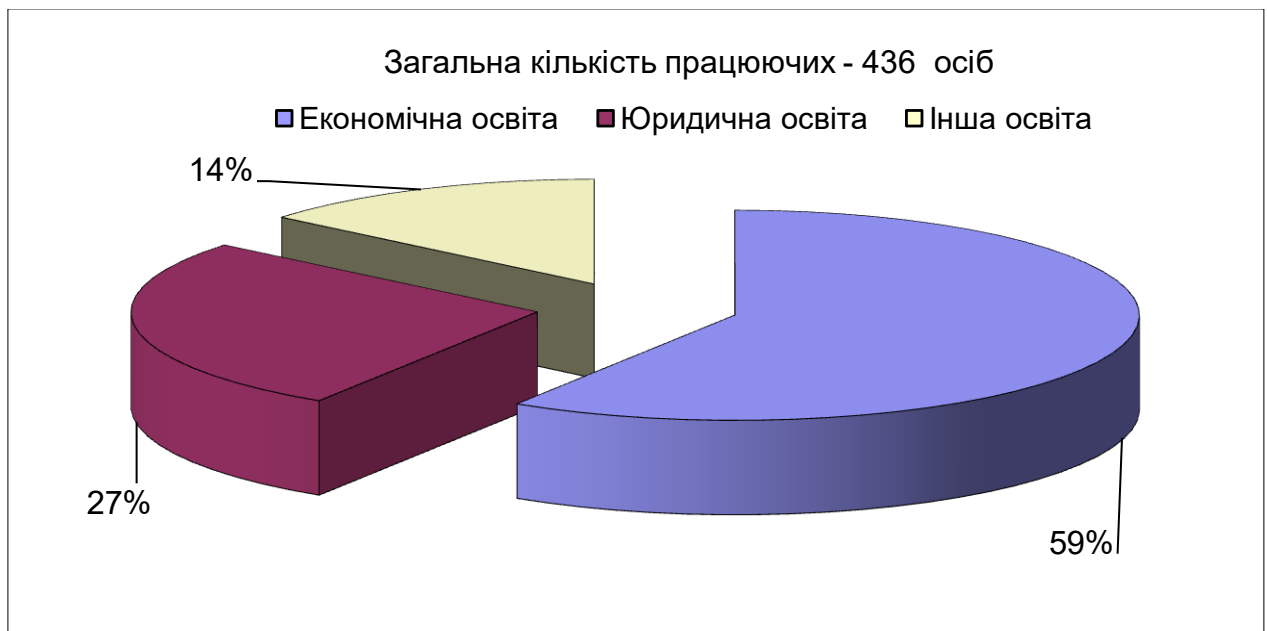

Рис. 27. Кількість працівників з вищою освітою за спеціальностями в територіальних відділеннях Антимонопольного комітету України на 31.12.2014

Протягом року вжито заходів із зміцнення керівної ланки територіальних відділень Комітету: нових голів територіальних відділень призначено у Львівському, заступників голів – у Львівському і Тернопільському обласних та у Київському міському територіальних відділеннях.

Плинність кадрів у 2014 році становила по центральному апарату – 20,6 відсотка, по територіальних відділеннях – 28,4 відсотка, всього по системі – 25,5 відсотка.

Протягом 2014 року по системі органів Комітету підвищили кваліфікацію 26 працівників, з них по центральному апарату – 4 працівники, по територіальних відділеннях – 22 працівники.

У 2014 році обсяг бюджетних асигнувань на здійснення повноважень Антимонопольного комітету України відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» від 16.01.2014 № 719-VII (надалі – Закон) становив:

- за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції», код програмної класифікації видатків та кредитування (надалі – КПКВК) 6011010 у розмірі 69774,1 тис. грн по загальному фонду державного бюджету (у т. ч. центральному апарату – 30180,2 тис. грн) та 3975,5 тис. грн по спеціальному фонду державного бюджету (у т.ч. центральному апарату – 3942,1 тис. грн);

- за бюджетною програмою «Прикладні розробки у сфері конкурентної політики та права», код програмної класифікації видатків та кредитування (надалі – КПКВК) 6011020 у розмірі 1197,6 тис. грн по загальному фонду державного бюджету.

Протягом року до Закону вносились зміни й обсяг асигнувань Антимонопольного комітету України із врахуванням змін на 2014 рік становив:

- за КПКВК 6011010 у сумі 46185,9 тис. грн, тобто видатки було скорочено на 23588,2 тис. грн, (у тому числі центральному апарату – на 9900,4 тис. грн);

- КПКВК 6011020 – у сумі 1010,7 тис. грн, тобто видатки було скорочено на 187,0 тис. грн.

Скорочення видатків за КПКВК 6011010 на 23588,2 тис. грн було пов'язане:

- із скороченням чисельності працівників Антимонопольного комітету України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» та Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» від 27.03.2014 № 1165-VII – на 7047,2 тис. грн;

- із скороченням на 70 відсотків обсягу видатків на забезпечення діяльності Комітету, які були передбачені на серпень - грудень 2014 року

відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» від 31 липня 2014 року № 1622-VII, Антимонопольному комітету України – на 16541,0 тис. грн, у тому числі на зарплату – 11616,4 тис. грн, на нарахування на зарплату – 4216,8 тис. грн, на комунальні послуги – 249,0 тис. грн та на оплату інших видатків – 458,8 тис. грн.

Затверджений Законом фонд оплати праці у сумі 48574,8 тис. грн забезпечував плановий рівень виплат заробітної плати у розмірі середньомісячного фонду оплати праці на одного працюючого 4,8 тис. грн, що на 0,3 тис. грн більше порівняно з рівнем 2013 року. З урахуванням змін до Закону фонд оплати праці становив 31872,3 тис. грн, а середньомісячний фонд оплати праці на одного працюючого – 3,5 тис. грн (зменшено на 1,3 тис. грн).

Фінансування видатків на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв (КЕКВ 2270) на 2014 рік Законом було визначено у сумі 1832,4 тис. грн, з урахуванням змін – 1434,7 тис. грн, тобто протягом року зменшено зазначені видатки на 397,7 тис. грн, у тому числі: на 53,9 тис. грн – у зв'язку із скороченням граничної чисельності працівників Комітету, на 249,0 тис. грн – у зв'язку із скороченням на 70 відсотків обсягу видатків, які були передбачені на серпень - грудень 2014 року, та на 94,8 тис. грн – у зв'язку з перерозподілом затверджених асигнувань з метою ефективного їх використання, недопущення утворення не бюджетної заборгованості та забезпечення проведення розрахунків, пов'язаних з виплатою заробітної плати. Порівняно з 2013 роком (1758,2 тис. грн) розмір фінансування на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв зменшено на 323,5 тис. грн.

Фінансування інших видатків (КЕКВ 5000) на 2014 рік Законом було визначено у сумі 1760,2 тис. грн, з урахуванням змін – 1200,2 тис. грн протягом року було зменшено на 560,0 тис. грн. Порівняно з 2013 роком (3732,4 тис. грн) зменшено усього на 2532,2 тис. грн, у тому числі на 1972,2 тис. грн було виділено менше без будь-яких обґрунтувань, на 96,4 тис. грн зменшено

протягом звітнього року у зв'язку із скороченням граничної чисельності працівників Комітету, на 458,8 тис. грн – у зв'язку із скороченням на 70 відсотків обсягу видатків, які були передбачені на серпень - грудень 2014 року, та на 4,8 тис. грн у зв'язку з перерозподілом затверджених асигнувань з метою ефективного їх використання та недопущення утворення не бюджетної заборгованості та забезпечення проведення розрахунків, пов'язаних з виплатою заробітної плати.

Крім того, на фінансовий стан у 2014 році вплинуло те, що у 2013 році були недофінансовані видатки за КЕКВ 5000 (частково за жовтень та повністю за листопад і грудень 2013 року, усього – 710,5 тис. грн) та не сплачені органами казначейства платіжні доручення територіальних відділень через відсутність фінансових ресурсів на єдиному казначейському рахунку, що призвело до виникнення кредиторської заборгованості за бюджетними коштами на 01.01.2014 у сумі 733,6 тис. грн, у тому числі по загальному фонду – 701,6 тис. грн та по спеціальному фонду – 32,0 тис. грн. На погашення цієї заборгованості потрібно було спрямовувати кошти, передбачені на діяльність Комітету у 2014 році. Комітетом було прийнято рішення виділити кошти із спеціального фонду центрального апарату Комітету на погашення цієї кредиторської заборгованості. Згідно з наказом Голови Комітету від 27.02.2014 № 14 територіальним відділенням було виділено 696,2 тис. грн.

Надійшло асигнувань за КПКВК 6011010 із загального фонду Державного бюджету у розмірі – 45945,2 тис. грн, касові видатки – 45945,2 тис. грн, фактичні видатки – 46224,8 тис. грн.

Кошти загального фонду державного бюджету використовувались на забезпечення діяльності органів Антимонопольного комітету України, а саме: на виплату заробітної плати працівникам системи органів Антимонопольного комітету України та проведення розрахунків з нарахувань на оплату праці, погашення кредиторської заборгованості, оплату комунальних послуг та

спожитих енергоносіїв, експлуатаційних послуг, пов'язаних з утриманням службових приміщень, придбання канцелярських товарів, оплату послуг зв'язку, оренди службових приміщень, де розміщено територіальні відділення Комітету, охорони та протипожежного захисту, транспортного та інформаційного забезпечення, супроводження програмних засобів, розрахунково-касового обслуговування, відрядження тощо.

Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» кошти за подання заяв про надання дозволу на концентрацію, на узгоджені дії та надання попередніх висновків з цих питань зараховувались до спеціального фонду державного бюджету як власні надходження Антимонопольного комітету України.

На рахунки органів Антимонопольного комітету України за кодом класифікації доходів 25010000 «Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з функціональними повноваженнями» від сплати за розгляд заяв про концентрацію, узгоджені дії, надання попередніх висновків у 2014 році надійшло 4255,0 тис. грн, що на 358,8 тис. грн менше, ніж у 2013 році (4613,8 тис. грн) та на 238,4 тис. грн менше, ніж у 2012 році (4493,4 тис. грн). Крім того, у 2014 році отримано 11,2 тис. грн від додаткової (господарської) діяльності (у 2013 році – 21,6 тис. грн.) та 8,9 тис. грн від реалізації майна (у 2013 році – 0,8 тис. грн). Загальна сума власних надходжень у 2014 році становила 4275,1 тис. грн (у 2013 році – 4636,2 тис. грн).

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2014 року до кошторису спеціального фонду державного бюджету Комітету, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 6627,0 тис. грн (у 2013 році – 5725,4 тис. грн), у тому числі за рахунок використання коштів залишку на початок звітного року – 2490,2 тис. грн (у 2013 році – 1369,3 тис. грн). Також вносились зміни, пов'язані із збільшенням видатків внаслідок перевищення надходжень до

спеціального фонду, затверджених кошторисами органів Комітету та перерозподілом кошторисних призначень.

Відповідно до затверджених кошторисів кошти спеціального фонду в сумі 5536,3 тис. грн були використані згідно зі статтею 28 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на матеріально-технічне забезпечення, розвиток інформаційно-аналітичної бази, друковані видання Антимонопольного комітету України та інші видатки, що не забезпечені видатками загального фонду, у тому числі 697,8 тис. грн спрямовано на погашення кредиторської заборгованості, яка виникла за 2013 рік станом на 01.01.2014, у тому числі за коштами загального фонду державного бюджету – 676,1 тис. грн.

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2015 становила 623,6 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду – 254,0 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду – 369,6 тис. грн,

і характеризується зменшенням порівняно з початком року на 110,0 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду – зменшилась на 447,5 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду – збільшилась на 337,5 тис. грн.

У складі кредиторської заборгованості за бюджетними коштами станом на 01.01.2015 на загальну суму 623,6 тис. грн обліковується:

- кредиторська заборгованість, яка утворилась за 2013 рік на 01.01.2014 у загальній сумі 35,8 тис. грн, у тому числі за коштами загального фонду – у сумі 25,5 тис. грн (по територіальному відділенню в АР Крим та Севастопольському міському відділенню), за коштами спеціального фонду – 10,3 тис. грн (по Севастопольському міському та Донецькому обласному територіальним відділенням);

- кредиторська заборгованість, яка утворилась за 2014 рік у сумі 587,8 тис. грн, виникла у зв'язку з обмеженням в проведенні видатків Державною казначейською службою України.

Кредиторська заборгованість є бюджетною і зареєстрована в органах Державної казначейської служби України як фінансові зобов'язання.

Відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 937 «Про затвердження граничної чисельності працівників апарату центральних органів виконавчої влади» гранична чисельність штатних працівників центрального апарату Антимонопольного комітету України з початку року становила 258 одиниць.

Відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 14.11.2011 № 1184 «Про затвердження граничної чисельності працівників центральних органів виконавчої влади» гранична чисельність працівників територіальних органів Антимонопольного комітету України з початку року становила 588 одиниць.

Постановою Кабінету Міністрів України від 09.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» було затверджено граничну чисельність працівників Комітету у кількості 761 одиниці, у тому числі центрального апарату – 232 одиниці та територіальних органів – 529 одиниць. Скорочення штатної чисельності становило усього 85 одиниць (10 відсотків), у тому числі центрального апарату – 26 одиниць та територіальних органів – 59 одиниць.

Фактична середня чисельність працівників Антимонопольного комітету України на 01.01.2015 становила 697 працівників, у тому числі центрального апарату – 198 працівників та територіальних відділень – 499 працівників.

Надійшло асигнувань за КПКВК 6011020 із загального фонду Державного бюджету у розмірі – 1010,7 тис. грн, видатки становили – 1010,7 тис. грн.

За КПКВК 6011020 на рахунок за кодом класифікації доходів державного бюджету 25010000 «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з законодавством» надійшло 16,8 тис. грн.

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2014 року до кошторису спеціального фонду державного бюджету Центру комплексних досліджень за КПКВК 6011020, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 113,0 тис. грн, у тому числі за рахунок використання коштів залишку на початок звітного року – 113,0 тис. грн.

Відповідно до затвердженого кошторису Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики, що підзвітний Антимонопольному комітету України, фактичні видатки за спеціальним фондом становили 93,2 тис. грн, касові – 87,6 тис. грн. Кошти було використано на проведення заходів, пов'язаних з виконанням основних функцій Центру.

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011020 на 01.01.2015 становила 5,5 тис. грн (за коштами спеціального фонду) і виникла у зв'язку з обмеженням в проведенні видатків Державною казначейською службою України.

Кредиторська заборгованість є бюджетною і зареєстрована в органах Державної казначейської служби України як фінансові зобов'язання.

За КПКВК 6011020 Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики виконувались наукові розробки, які формувались, виходячи з необхідності реалізації завдань, покладених на Комітет.

Гранична чисельність штатних працівників Центру комплексних досліджень становить 32 одиниці. Фактична чисельність на 01.01.2015 становила 16 штатних одиниць.

На виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» (зі змінами) Комітет постійно проводив аналіз законності та правильності розрахунків,

доцільності запланованих видатків, правильності їх розподілу за економічною класифікацією, повноти надходження доходів, додержання чинних посадових окладів, надбавок, доплат, норм, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства. Крім того, протягом року постійно проводився аналіз взятих зобов'язань, виходячи з необхідності забезпечення виконання першочергових заходів та заходів щодо скорочення витрат у плановому періоді.

Аналіз фінансової та бюджетної звітності органів Комітету за 2014 рік свідчить, що в умовах обмежених фінансових ресурсів, завдяки проведеним заходам, які були спрямовані на раціональне та економне витрачання бюджетних коштів, вдалось забезпечити виконання основних функцій Комітету.

Протягом 2014 року Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики з метою забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету виконано 6 науково-дослідних робіт.

Тематика виконуваних Центром робіт передбачає практичне застосування їх результатів у діяльності Комітету. Дослідження звітного року стосувалися, зокрема, тенденцій змін стану конкурентного середовища в економіці України, розробки організаційно-правового механізму запровадження моніторингу стану та тенденцій розвитку конкурентного середовища в Україні, міжнародного досвіду регулювання ринку послуг з наземного обслуговування в аеропортах, методичних підходів до застосування анкетного опитування споживачів у контексті проведення розслідувань у справах про захист від недобросовісної конкуренції у випадках поширення інформації, що вводить в оману, досвіду конкурентних відомств країн щодо практики застосування законодавства про захист економічної конкуренції до окремих самозайнятих осіб, методологічних підходів до моніторингу стану товарних ринків поводження з твердими побутовими відходами.

У межах досліджень тенденцій змін стану конкурентного середовища в економіці України у 2013 році проведено оцінку рівня конкурентного середовища на основі аналізу структурних передумов конкуренції в національній економіці та деяких її секторах, оцінено рівні монополізації в розрізі укрупнених видів діяльності, розраховано частки 1, 3 та 5 найбільших підприємств в обсязі реалізованої продукції в розрізі видів економічної діяльності у 2013 році. Проаналізовано структурні передумови конкуренції за секторами економіки (частка ринків із ознаками домінування, монополізованих ринків, олігопольних ринків, ринків з конкурентною структурою). Визначено рівні монополізації галузей у 2013 році.

Розробка організаційно-правового механізму запровадження моніторингу стану та тенденцій розвитку конкурентного середовища в Україні передбачала визначення критеріїв оптимізації та напрямів комплексного забезпечення елементів структури системи управління, що дозволяє обрати оптимальну модель організаційної структури управління запровадженням системи моніторингу, дослідження системи показників стану та тенденцій розвитку ефективного конкурентного середовища та показників ефективності реалізованих заходів конкурентних органів щодо захисту та розвитку конкуренції. Запропоновано створення на їх основі форми постачання первинних даних, які формують інформаційну базу моніторингу. Результатом дослідження є пропозиції щодо побудови оптимальної моделі організаційно-правової структури системи управління, запровадження системи моніторингу стану та тенденцій розвитку конкурентного середовища як створення засад щодо інформаційного забезпечення реалізації завдань розвитку конкуренції в Україні на довгострокову перспективу.

У дослідженні міжнародного досвіду регулювання ринку послуг з наземного обслуговування в аеропортах проаналізовано теоретичні основи регулювання ринків аеропортових послуг, міжнародну систему правовідносин у цивільній авіації, особливості організації управління діяльності аеропортів. Аналіз міжнародного досвіду організації сфери послуг наземного

обслуговування в аеропортах дозволив оцінити ефективність застосування різних заходів регулювання зазначеного ринку у межах національних законодавств різних країн світу.

Напрацювання проведеного дослідження дали змогу узагальнити підходи регулювання ринку послуг з наземного обслуговування в аеропортах різних країн світу.

При напрацюванні методичних підходів до застосування анкетного опитування споживачів у контексті проведення розслідувань у справах про захист від недобросовісної конкуренції у випадках поширення інформації, що вводить в оману, проаналізовано міжнародний досвід проведення анкетного опитування під час розслідувань у справах про порушення у вигляді недобросовісної конкуренції та використання результатів таких досліджень при формуванні доказової бази для розгляду справ у судах. Розглянуто особливості вітчизняної практики проведення розслідувань у таких справах у випадках поширення інформації, що вводить в оману; визначено принципи формування плану дослідження з використанням анкетного опитування та розроблено методологічний підхід дослідження позиції споживачів. Використовуючи матеріали конкретної розглянутої справи було проведено емпіричну апробацію методологічного підходу як окремого дослідження. На основі розробленої методології проведення анкетування споживачів запропоновано проект методичних рекомендацій до застосування результатів анкетного опитування.

Під час вивчення досвіду конкурентних відомств країн щодо практики застосування законодавства про захист економічної конкуренції до окремих самозайнятих осіб визначено сутність поняття «вільні професії» в сучасній економічній науці, систематизовано та проаналізовано теоретичні підходи до припинення необґрунтованих поведінкових обмежень та бар'єрів входження на ринки. Проаналізовано закордонний досвід регулювання та реформування сектору професійних послуг, зокрема, практику Великої Британії, Молдови, Канади, Італії, Нідерландів, Польщі, Румунії, Швейцарії. Проаналізовано особливості діяльності адвокатів та нотаріусів в Україні з точки зору наявності

бар'єрів доступу на такі ринки, інших ринкових обмежень. Результатом дослідження є пропозиції щодо методологічних підходів до аналізу ринків професійних послуг в Україні.

У межах дослідження методологічних підходів до моніторингу стану товарних ринків поводження з твердими побутовими відходами розкрито інституційно-правові основи функціонування в Україні відповідних ринків, проведено аналіз концептуальних підходів державної політики стосовно цих ринків. Досліджено стан конкурентного середовища на ринках поводження з твердими побутовими відходами, визначено основні підходи до створення системного моніторингу як інструменту аналізу і контролю відповідної сфери діяльності для прийняття ефективних рішень органами влади, зокрема, Антимонопольним комітетом України. Визначено типові порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринках поводження з побутовими відходами.

За результатами дослідження запропоновано комплекс показників та індикаторів для системи моніторингу стану та тенденцій розвитку конкуренції на ринках поводження з твердими побутовими відходами.